ISSN 1107-9940

ΤΕΥΧΟΣ 1 ■ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ-ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1997

ΔΗΜΟΡΑΜΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΠΛΑΤΕΟΣ ΗΜΑΘΙΑΣ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ»

Μιλούν:
- ✓ Λάμπρος Παπαδήμας
- ✓ Κώστας Ζουράρις

Γράφουν:
- ✓ Γιώργος Παπαδημητρίου
- ✓ Δημήτρης Βλάχος

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Τοπικά θέματα - Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης - Το σπαράγγι στον κόσμο
Ιατρικά Θέματα - Εκπαίδευση - Λογοτεχνία
Κινηματογράφος - Ποίηση - Βιβλιοπαρουσίαση

η Γη έχει ηλικία 4.600.000.000 ετών

Αν συμπυκνώσουμε το ασύλληπτο αυτό χρονικό διάστημα σε μια κατανοητή έννοια, μπορούμε να παρομοιάσουμε τη Γη με έναν άνθρωπο ηλικίας 46 ετών.

Τίποτα δεν είναι γνωστό για τα 7 πρώτα χρόνια της ζωής αυτού του ατόμου και για τα επόμενα 35 χρόνια υπάρχουν μόνο σκόρπιες πληροφορίες. Η ζωή, όπως την ξέρουμε, εμφανίστηκε στη Γη στην ηλικία των 42 ετών.

Οι δεινόσαυροι και τα μεγάλα ερπετά εμφανίστηκαν μόλις πριν ένα χρόνο, όταν ο πλανήτης ήταν 45 ετών. Τα θηλαστικά μόλις πριν 8 μήνες. Στα μέσα της προηγούμενης εβδομάδας, οι ανθρωποειδείς πίθηκοι εξελίχθηκαν σε πιθηκοειδείς ανθρώπους, και μέσα στο Σαββατοκύριακο η τελευταία περίοδος των παγετώνων τύλιξε τη Γη.

Εμείς οι άνθρωποι, με τη σημερινή μας μορφή, υπάρχουμε εδώ και 4 ώρες μόνο. Πριν από μια ώρα ανακαλύψαμε τη γεωργία. Η βιομηχανική ανάπτυξη άρχισε μόλις πριν από ένα λεπτό. Μέσα σε αυτά τα εξήντα δευτερόλεπτα βιολογικού χρόνου, εμείς οι άνθρωποι, κάναμε τον Παράδεισο χωματερή.

Προκαλέσαμε την εξαφάνιση πολλών εκατοντάδων ειδών ζώων και λεηλατήσαμε τον πλανήτη αναζητώντας καύσιμες ύλες. Τώρα στεκόμαστε σαν υπερφυσικά μωρά, ικανοποιημένοι με αυτή την ιλιγγιώδη "πρόοδο", στα πρόθυρα της ύστατης μαζικής εξόντωσης, της ολοκληρωτικής καταστροφής αυτής της όασης ζωής στο ηλιακό μας σύστημα.

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΔΙΑΔΗΛΩΣΗ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ

ISSN 1107-9940.

ΔΗΜΟΡΑΜΑ

ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΕΥΧΟΥΣ 1 ο ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ-ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1997

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΠΛΑΤΕΟΣ

Η Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης
του Δήμου Πλατέος
είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου,
μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα,
που επιδιώκει την προώθηση, εφαρμογή
και ανάπτυξη τοπικών δράσεων,
ποικίλου εύρους και περιεχομένου,
στη περιοχή του Δήμου Πλατέος.

ΕΚΔΟΤΗΣ:
(και υπεύθυνος σύμφωνα με το Νόμο)
Τρύφων Τοπαλίδης
Πρόεδρος Διοικητικού Συμβουλίου

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:
Περιοδικό **ΔΗΜΟΡΑΜΑ**
Ελευθερίου Βενιζέλου 2,
590 32 Πλατύ Ημαθίας
Τηλ. (0333) 63208
Telefax (0333) 64444
E-mail: topal@compulink.gr

Σε αυτό το τεύχος συμμετέχουν:

Στάθης, Κ. Ζουράρις, Λ. Παπαδήμας, Γ. Παπαδημητρίου, Δ. Βλάχος, Β. Τσιλιόπουλος, R. Galinsky, T. Klotzbach, Β. Καρράς, Π. Μπαμπέτας, Α. Πατζάκης, Τ. Πισχιτζή, Λ. Μερτζανίδου.

**ΦΙΛΜΟΓΡΑΦΗΣΗ
ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ:**

Π. ΠΕΤΑΛΩΤΗΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.
ΒΙ.ΠΕ.Θ. Σίνδου, 570 22 Θεσσαλονίκη
Τηλ. (031) 797381

Οι απόψεις και αναλύσεις που περιέχονται στο παρών τεύχος δεν αντικατοπτρίζουν αναγκαία τις απόψεις ή θέσεις της Δημοτικής Επιχείρησης Ανάπτυξης του Δήμου Πλατέος. Χειρόγραφα, φωτογραφίες ή άλλο έντυπο υλικό που αποστέλλονται στο περιοδικό επιστρέφονται, εφόσον προηγηθεί συνεννόηση με τον εκδότη.

Το «ΔΗΜΟΡΑΜΑ» τυπώνεται σε 3.000 αντίτυπα και διανέμεται στους δημότες του Δήμου Πλατέος, σε Δήμους & Κοινότητες, Νομαρχίες, Υπουργεία, Δημόσιους Οργανισμούς, Επιχειρήσεις, κ.ά.

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ 200 ΔΡΑΧΜΕΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ (6 τεύχη):

Ιδιωτών	:	1.200 δρχ.
Νομικών Προσώπων	:	2.500 δρχ.
Ενίσχυσης	:	5.000 δρχ.

το σκίτσο του εξωφύλλου είναι του ΣΤΑΘΗ, του γνωστού σκιτσογράφου της εφημερίδας ΤΑ ΝΕΑ, που φιλοτέχνησε ειδικά για το περιοδικό μας. Τον ευχαριστούμε θερμά.

του εκδότη

Συνηθίζεται, στον πρόλογο που συνοδεύει ένα νεοεμφανιζόμενο έντυπο, να αναφέρονται οι στόχοι και οι επιδιώξεις ή ο ρόλος που φιλοδοξεί αυτό, με τη δημόσια παρέμβασή του, να επιτελέσει. Τη συνήθεια αυτή, εμείς, προτιμήσαμε να την αποφύγομε: ό,τι έχει να πει το περιοδικό -αν έχει κάτι να πει- θα το πράξει μέσω των τευχών του (ευελπιστούμε ότι θα'ναι πολλά!), μέσω της ύλης του· των κειμένων δηλαδή και των θεμάτων που θα επιλεχούν για δημοσίευση.

Η έκδοση του πρώτου τεύχους, τυχαίνει να συμπίπτει χρονικά με μία σημαντική θεσμικο-διοικητική τομή, που επιχειρεί, με το αποκαλούμενο "πρόγραμμα Ιωάννης Καποδίστριας", να εφαρμόσει η κυβέρνηση στο χώρο της αυτοδιοίκησης.

Τους τελευταίους μήνες, έχει χυθεί πολύ μελάνη γύρω από το περιβόητο ζήτημα των (αναγκαστικών) συνενώσεων των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ. Σε αυτό το επίμαχο θέμα θεωρήσαμε σκόπιμο να αφιερώσουμε μεγάλο μέρος της ύλης του ανά χείρας τεύχους, διότι αναμένεται ότι, από την εφαρμογή του σχεδιασθέντος επιχειρησιακού προγράμματος, θα επέλθει ριζική μεταβολή στον αυτοδιοικητικό χάρτη της χώρας μας, που ασφαλώς θα επηρεάσει, έμμεσα και άμεσα, στα επόμενα χρόνια, πολλές πτυχές του δημοσίου βίου των ελλήνων.

Στο αφιέρωμα, λοιπόν, που ετοιμάσαμε καταθέτουν τις απόψεις τους ο καθ' ύλην αρμόδιος υφυπουργός εσωτερικών κ. *Πάμπρος Παπαδήμας*, ο πολιτειολόγος και στοχαστής κ. *Κώστας Ζουράρις*, ο νομικός σύμβουλος του πρωθυπουργού και καθηγητής του συνταγματικού δικαίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών κ. *Γιώργος Παπαδημητρίου* και ο «ημέτερος» Ημαθιώτης, καλός γνώστης των "αυτοδιοικητικών θεμάτων" -αφού διατέλεσε επί 15 συναπτά έτη δήμαρχος Νάουσας- κ. *Δημήτρης Βλάχος*.

Ασφαλώς, το μέγα θέμα των συνενώσεων δεν εξαντλείται στα όρια μερικών σελίδων ενός περιοδικού. Ούτε κι όταν ακόμη θα έχει υπερψηφιστεί -όπως αναμένεται περί τα τέλη Οκτωβρίου- το σχετικό «νομοσχέδιο-πρόγραμμα» από τη Βουλή. Το θέμα των συνενώσεων δεν έχει καν ανοίξει, γιατί μπροστά μας είναι πολύς ο καιρός και η διεκδίκηση ρόλων και αρμοδιοτήτων στο θέατρο της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας, από την αυτοδιοίκηση όλων των βαθμίδων, φαίνεται να παραμένει ένα διαρκές ζητούμενο...

Τρύφων Τοπαλίδης

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΣΕΛ. 5 ΜΕΓΕΘΥΝΣΕΙΣ (Τοπικά Θέματα)

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ»

ΣΕΛ. 8 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΣΕΛ. 9 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ κ. ΛΑΜΠΡΟ ΠΑΠΑΔΗΜΑ

ΣΕΛ. 11 ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ κ. ΚΩΣΤΑ ΖΟΥΡΑΡΙ

ΣΕΛ. 15 Η ΣΥΝΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ, ΜΙΑ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΜΕ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΒΑΘΟΣ
Άρθρο του κ. Γιώργου Παπαδημητρίου, Καθηγητή Συνταγματικού Δικαίου

ΣΕΛ. 17 ΣΧΕΔΙΟ «ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ»: Μύθος, Πραγματικότητα και Επιδιώξεις
Άρθρο του κ. Δημήτρη Βλάχου, Δικηγόρου

ΣΕΛ. 20 ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΠΛΑΤΕΟΣ

ΣΕΛ. 22 ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΠΛΑΤΑΝΟΥ

ΣΕΛ. 22 ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΠΡΑΣΙΝΑΔΑΣ

ΣΕΛ. 23 Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΗΜΑΘΙΑΣ

ΣΕΛ. 23 ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΟΡΥΦΗΣ

ΣΕΛ. 24 ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ 1994-1999
Άρθρο του κ. Βασίλη Τσιλιόπουλου (Δ/νση Προγραμματισμού Ν.Α. Ημαθίας)

ΣΕΛ. 25 Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΛΑΤΕΟΣ ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ LEADER II

ΣΕΛ. 26 ΤΟ ΣΠΑΡΑΓΓΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ: Παραγωγή και Αγορές
Άρθρο των Robert Galinsky και Thomas Klotzbach, Αγρο-οικονομολόγων

ΣΕΛ. 30 ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ
Γράφει ο κ. Βασίλης Καρράς, Ειδικός Καρδιολόγος-Ομοιοθεραπευτής

ΣΕΛ. 31 «ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΙΔΑΝΙΚΑ» «ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΤΗΤΑ»
Άρθρο του κ. Παναγιώτη Μπαμπέτα, Φιλολόγου

ΣΕΛ. 32 FEDERICO GARCIA LORCA (κείμενο-αφιέρωμα στον ποιητή)
Γράφει ο κ. Αγαθάγγελος Πατζάκης

ΣΕΛ. 38 ΔΙΚΤΥΟ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΩΝ
Κείμενο Εισήγησης της κ. Τίνας Πισχιτζή (Υπουργείο Πολιτισμού)

ΣΕΛ. 41 Η ΓΚΡΙΖΑ ΠΟΡΤΑ (Ποίημα)

ΣΕΛ. 42 ΒΙΒΛΙΟ-ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ (Αλκυόνη Παπαδάκη: *«Η μπόρα»*, εκδ. Καλέντης)
Γράφει η κ. Λουκία Μερτζανίδου, φιλόλογος

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΗΜΟΥ ΠΛΑΤΕΟΣ

ΤΡΥΦΩΝ ΤΟΠΑΛΙΔΗΣ	*ΠΡΟΕΔΡΟΣ*
ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΜΕΡΤΖΑΝΙΔΗΣ	*ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ*
ΣΑΒΒΑΣ ΑΝΔΡΟΝΙΔΗΣ	*ΜΕΛΟΣ*
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ	*ΜΕΛΟΣ*
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΑΝΑΚΑΡΗΣ	*ΜΕΛΟΣ*
ΙΣΑΑΚ ΚΕΦΑΛΑΣ	*ΜΕΛΟΣ*
ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΤΖΑΒΕΛΑΣ	*ΜΕΛΟΣ*

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ

Η διεύθυνση του περιοδικού, επιθυμώντας να στηριχθεί η έκδοση σε τοπικούς κυρίως συνεργάτες, απευθύνει πρόσκληση συνεργασίας προς κάθε ενδιαφερόμενο κάτοικο ή ετεροδημότη του Δήμου Πλατέος, που νομίζει ότι θα μπορούσε να καλύπτει μόνιμα κάποια θεματική ενότητα (διατήρηση στήλης) ή περιοδικά (αυτοτελείς παρουσιάσεις). Η θεματολογία που ζητείται να καλυφθεί είναι: Τοπική Αυτοδιοίκηση, Γεωργία-κτηνοτροφία, Αθλητισμός, Εκπαίδευση, Περιβάλλον & Υγεία, Πολιτισμός & Τέχνες. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνήσουν με τον εκδότη του περιοδικού (τηλ. 0333/63208) ή να στείλουν μήνυμα (fax 0333/64444).

μεγεθύνσεις
μεγεθύνσεις
μεγεθύνσεις
μεγεθύνσεις

Στην έκθεση «Polis '97» ο Δήμος Πλατέος

Μια πολύ σημαντική ιδέα και πρωτοβουλία, που από κοινού επεξεργάστηκαν η Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης & Αυτοδιοίκησης και ο Οργανισμός της Διεθνούς Εκθέσεως Θεσσαλονίκης (HELEXPO), παίρνει σάρκα και οστά τον προσεχή Νοέμβριο στη Θεσσαλονίκη. Πρόκειται για την πρώτη έκθεση φορέων της Αυτοδιοίκησης, του Δημοσίου και Κοινωνικού Τομέα (καθώς και ιδιωτικών επιχειρήσεων που συναλλάσσονται και συνεργάζονται με τους φορείς αυτούς), που θα γίνει στις εγκαταστάσεις της Διεθνούς Εκθέσεως Θεσσαλονίκης μεταξύ **20 και 23 Νοεμβρίου**.

Η έκθεση, που φέρει την επωνυμία «Polis '97», έχει ως σκοπό -μέσω της συνεύρεσης και ανταλλαγής εμπειριών- την παρουσίαση εφαρμογών, πρακτικών, γνώσεων, δράσεων και ιδεών που πραγματοποιούν οι Οργανισμοί Τοπικής και Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, ο ευρύτερος Δημόσιος Τομέας, οι προμηθευτές και γενικά οι Ιδιωτικές Επιχειρήσεις που σχετίζονται με το Δημόσιο Τομέα.

Ήδη **οι συμμετοχές ξεπέρασαν τις 190** (μεταξύ αυτών Υπουργεία, Δημόσιοι Φορείς, Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, Δήμοι, Κοινότητες, Συμβούλια Περιοχής, Αναπτυξιακές Εταιρίες, Δημοτικές Επιχειρήσεις, Σύνδεσμοι, Ιδιωτικές Επιχειρήσεις) και αναμένεται τελικά να υπερβούν τις 200. Από την Ημαθία συμμετέχουν οι Δήμοι Βέροιας, Ειρηνούπολης, Μελίκης και Πλατέος, ο Σύνδεσμος Ύδρευσης Αλεξάνδρειας και Περιοχής, τα Συμβούλια Περιοχής της 2ης και 8ης Εδαφικής Περιφέρειας και οι Κοινότητες Αγκαθιάς, Καστανιάς, Κεφαλοχωρίου, Κοπανού και Μακροχωρίου.

Για το Δήμο Πλατέος (σ.σ.: ορθώς, κατά τη γνώμη μας, το δημοτικό συμβούλιο αποφάσισε τη συμμετοχή του Δήμου) **είναι μια ευκαιρία να παρουσιάσει τις δραστηριότητές του αλλά και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει (π.χ. ύδρευση, αποχέτευση).**

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον αποκτά η Έκθεση από το γεγονός ότι **συμπίπτει χρονικά με την πραγματοποίηση του ετησίου τακτικού συνεδρίου της Κεντρικής Ένωσης Δήμων & Κοινοτήτων** (ΚΕΔΚΕ), που αναμένεται να προσελκύσει τα φώτα της δημοσιότητας λόγω του επίκαιρου και καυτού θέματος των συνενώσεων.

Οι προτάσεις του Δήμου Πλατέος για τα «Τοπικά Σύμφωνα Απασχόλησης» στην Ημαθία

Ο θεσμός των «**Τοπικών Συμφώνων Απασχόλησης**» (ΤΣΑ) προέκυψε από την ανάγκη εξεύρεσης νέων μεθόδων και προσεγγίσεων για την ανάσχεση της ανεργίας και της κοινωνικο-οικονομικής ύφεσης που διαπιστώνεται -με ιδιαίτερη οξύτητα τα τελευταία χρόνια- σε πολλές περιοχές. Στοχεύει στη προώθηση της απασχόλησης σε βιώσιμες και ανταγωνιστικές-παραγωγικές δραστηριότητες, αλλά και στη διαμόρφωση των καταλληλοτέρων δυνατών συνθηκών για επιχειρηματικές δράσεις που συμβάλλουν στην αύξηση της απασχόλησης.

Στη χώρα μας έχουν οριστεί 7 περιοχές ως επιλέξιμες για την εφαρμογή των ΤΣΑ. **Μέσα σ' αυτές περιλήφθηκε και ο Νομός Ημαθίας, χάριν στις ενέργειες του υφυπουργού Ανάπτυξης κ. *Μιχάλη Χρυσοχοΐδη*.**

Την ευθύνη υποστήριξης και εφαρμογής των ΤΣΑ ανέλαβε, με απόφαση των συναρμοδίων υπουργείων, το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας (φορέας τεχνικής στήριξης), εκπρόσωποι του οποίου, με επικεφαλής τον Πρόεδρό του **Δρ. Ι. Τσαμουγκρέλη**, επισκέφτηκαν επανειλημμένα το Νομό μας και -σε συνεργασία με τις τοπικές αρχές- συνέλεξαν προτάσεις με σκοπό να υλοποιηθούν στα πλαίσια του Τοπικού Συμφώνου της Ημαθίας.

Από την Ημαθία κατατέθηκαν 63 συνολικά προτάσεις από τοπικούς φορείς (Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, Δήμους & Κοινότητες, Επιμελητήρια, Συνδέσμους, Επαγγελματικές Οργανώσεις, κ.ά.). **Ο Δήμος Πλατέος κατέθεσε 3 προτάσεις που αφορούν στη δημιουργία (θεσμοθέτηση) βιομηχανικής Περιοχής στο Πλατύ, στη σύσταση φορέα για την ανάπτυξη της βιολογικής γεωργίας και στην ανάδειξη, αξιοποίηση και οικο-τουριστική εκμετάλλευση παραποτάμιας ζώνης του ποταμού Λουδία.**

Στο αμέσως προσεχές διάστημα, σύμφωνα με πληροφορίες που μας εδόθησαν από το Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας, αναμένεται η **επιλογή του Τεχνικού Συντονιστή** (φυσικό πρόσωπο) για το Νομό Ημαθίας καθώς και των **Εταιριών που θα αναλάβουν την υλοποίηση των επιχειρησιακών σχεδίων**. Ο Τεχνικός Συντονιστής μόλις οριστεί, θα προγραμματίσει συσκέψεις με τους φορείς της Ημαθίας που κατέθεσαν προτάσεις ώστε να επιλεγούν, τελικά, όσες συνδυάζουν χρηματοοικονομική αρτιότητα (ρεαλιστική προσέγγιση εξεύρεσης πηγών χρηματοδότησης), βαθμό ευρύτητας εμπλεκομένων και συνεργαζομένων φορέων, βαθμό ικανότητας των δράσεων να έχουν αυτοτροφοδοτούμενη -για μακρό χρόνο- διάρκεια καθώς και κατά πόσο συμβάλλουν στο βασικό στόχο των «Τοπικών Συμφώνων Απασχόλησης», δηλαδή στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

Ελλιπής αστυνόμευση, κλοπές και λαθρομετανάστες ανησυχούν τους κατοίκους του Δήμου Πλατέος

Τα δύο (κυρίως) τελευταία χρόνια το πράγμα έχει φτάσει στο ...απροχώρητο! Μιλάμε βέβαια για τις αλλεπάλληλες κλοπές που σημειώνονται, κάθε μέρα σχεδόν, στην περιοχή του Δήμου Πλατέος. Οι κάτοικοι έχουν τρομοκρατηθεί από την **ανεπαρκέστατη έως ανύπαρκτη αστυνόμευση** και φοβούνται, όχι μόνο την απώλεια χρημάτων και αντικειμένων, αλλά ακόμη και για την ίδια τους τη ζωή!

Ο Αστυνομικός Σταθμός Πλατέος (υπο)λειτουργεί, ουσιαστικά, με τρεις άνδρες (ενώ προβλέπεται στον οργανισμό της υπηρεσίας του δύναμη 9 ανδρών). Αν και το 1996 η δημοτική αρχή του Πλατέος με προσπάθειές της πέτυχε την ενίσχυσή του, για λίγο όμως χρονικό διάστημα, μιας και ακολούθησαν νέες αποσπάσεις που τον αποδυνάμωσαν. Με το δεδομένο ότι ο Αστυνομικός Σταθμός έχει την ευθύνη επιτήρησης της τάξεως -εκτός από την περιοχής Πλατέος- και των γειτονικών Κοινοτήτων (Τρικάλων, Πλατάνου, Κλειδίου και Πρασινάδας), δηλαδή μιας έκτασης μεγαλύτερης των 160.000 στρεμμάτων, καταλαβαίνει κανείς ότι τίποτα δεν είναι δυνατόν να αστυνομευτεί.

Το πρόβλημα, βέβαια, της ελλιπούς στελέχωσης των αστυνομικών τμημάτων δεν υφίσταται μόνο στο Πλατύ, ούτε στην Ημαθία, αλλά σε πολλές περιοχές της περιφέρειας. Το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης απαντά μονίμως, στις όποιες αιτήσεις για επάνδρωση, με τη στερεότυπη φράση «δεν επαρκεί η δύναμη των αστυνομικών».

Πρώτα-πρώτα, ας σκεφτεί τις εκατοντάδες των αστυνομικών που φυλάσσουν τα «μπουλούκια» των Αθηναίων -τέως διατελεσάντων σε δημόσιες θέσεις, ας σκεφτεί τα απειράριθμα «βολεμένα» στελέχη του στα διάφορα γραφεία που «λερώνουν αθώα χαρτιά», ας σκεφτεί τον επανακαθορισμό (μετατάξεις, απαλλαγή από γραφειοκρατικές υπηρεσίες) του οργανογράμματος των αστυνομικών υπαλλήλων και αν τελικά δεν βρει και πάλι άκρη ...τότε να κάνει προσλήψεις!

Τι φταίει ο έρημος πολίτης να φτάνει σ' αυτή την απόγνωση; Να νοιώθει ανύπαρκτο το κράτος γύρω του; Τι φταίει ο κάτοικος του Πλατέος να μην μπορεί να ξεμυτίσει από το σπίτι του· παραδείγματος χάριν το καλοκαίρι για να πάει ολιγοήμερες οικογενειακές διακοπές, διότι «θα βρει άραγε ακέραια την περιουσία του όταν επιστρέψει»; Αναρωτήθηκε κανείς πως περνά τα βράδια της η ανήμπορη και μόνη γριούλα στην άκρη του χωριού, φοβούμενη επιδρομή κλεπτών;

Κάτι, λοιπόν, πρέπει να γίνει γιατί το πράγμα έχει φτάσει όντως στο απροχώρητο. Η Τοπική Αυτοδιοίκηση, αν και δεν έχει την άμεση δικαιοδοσία, δεν αφίσταται των ευθυνών της: **πρέπει να ενεργήσει δυναμικά**, να φωνάξει αν χρειαστεί, να πιέσει. Το οφείλει στους δημότες.

Κι ο ...«χορός» των κουνουπιών καλά κρατεί!

«Ευτυχώς, ένα ακόμη καλοκαίρι πέρασε και θα απαλλαχθούμε απ' τα κουνούπια!». Έτσι φαίνεται να λέει κάθε χρόνο ο κοσμάκης των χωριών του κάμπου της Ημαθίας, έχοντας ουσιαστικά μάθει να συμβιώνει με τη μάστιγα των κουνουπιών που πλήττει την περιοχή μας.

Το πρόβλημα, όσο περνούν τα χρόνια, γίνεται ολοένα και πιο ανυπόφορο. Το γνωρίζουν όλοι, αλλά **κανένα αποτελεσματικό μέτρο αντιμετώπισης δεν λαμβάνεται**. Η Διεύθυνση Υγιεινής της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ημαθίας χορηγεί (πολλές φορές «κατόπιν εορτής») ποσότητες (όχι πάντοτε των καταλληλοτέρων) φαρμάκων στους Δήμους και στις Κοινότητες για να ψεκάσουν με ευθύνη τους τις εστίες (υποτίθεται) των κουνουπιών. Οι ΟΤΑ, με τη σειρά τους, αναθέτουν σε «συνεργεία» τους ψεκασμούς, που ουσιαστικά «ξοδεύουν τζάμπα» τα φάρμακα, χωρίς αποτελέσματα.

Φέτος, σύμφωνα με τα προϋπολογιστικά στοιχεία της Νομαρχίας διατέθηκαν 5 εκατ. δρχ. για καταπο-

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

λέμηση κουνουπιών. Ποιό το αποτέλεσμα; Η Νομαρχία ισχυρίζεται ότι «κάτι έγινε». Τι λέει όμως ο κοσμάκης;

Πρέπει πρώτα-πρώτα να αναγνωρίσουμε όλοι ότι **το πρόβλημα των κουνουπιών είναι δυσκολοεπίλυτο** και προϋποθέτει το **ξόδεμα πολλών χρημάτων**. Είναι αυτή η πρώτη παραδοχή που πρέπει να κάνουμε. Η δεύτερη είναι να αναγνωρίσουμε ότι, τα όποια μέτρα λαμβάνονται μέχρι σήμερα, είναι παροχημένα και απολύτως αναποτελεσματικά. Η τρίτη παραδοχή είναι να ομολογήσουν οι υπεύθυνοι (Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και ΟΤΑ) ότι, οι όποιες ενέργειες ή μέτρα, γίνονται μόνο και μόνο για να «βουλώσουμε τα στόματα» και νά 'χουμε να λέμε ότι «κάναμε το καθήκον μας». Και η τέταρτη -ίσως η πιο ενδιαφέρουσα- παραδοχή είναι να δούμε το πρόβλημα σε **μακροπρόθεσμο πλαίσιο αντιμετώπισης**.

Τι, όμως, μπορούμε στ' αλήθεια να κάνουμε; Παρακάτω καταθέτουμε ορισμένες προτάσεις με την προσδοκία ότι θα διαβαστούν από τους αρμοδίους. Λοιπόν έχουμε και λέμε:

Πρώτον: Το πρόβλημα δεν γνωρίζει σύνορα και όρια οικισμών, άρα πρέπει να αντιμετωπιστεί ενιαία στη μεγαλύτερη δυνατή εδαφική έκταση. Αυτό σημαίνει π.χ. όλη τη λεκάνη απορροής του κάμπου των Γιαννιτσών (δηλαδή μεγάλο τμήμα των Νομών Ημαθίας, Πιερίας, Θεσσαλονίκης και Πέλλας). Απαιτείται αναγκαστικά λοιπόν η διανομαρχιακή συνεργασία, με ενεργώς εμπλεκόμενη και την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Αυτή η συνεργασία καθίσταται αναγκαία και για το λόγο ότι μόνον έτσι θα γίνει καλύτερη εκταμίευση-διάθεση των απαιτούμενων κονδυλίων, αλλά παράλληλα θα μπορέσουν να οργανωθούν οι βασικές υποδομές που απαιτούνται (εξοπλισμός, προσωπικό).

Δεύτερον: Το πρόβλημα της αντιμετώπισης απαιτεί την παρουσία εξειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού (που δυστυχώς, πρέπει να αναγνωρίσουμε, ότι αυτή τη στιγμή δεν διαθέτει η χώρα μας). Άρα πρέπει να εξευρεθεί αυτό και να εκπονήσει τα κατάλληλα σχέδια τόσο του monitoring όσο και του control project. Η εμπλοκή των ξένων σε πρώτη φάση, να συνδυαστεί με την εκπαίδευση ελλήνων επιστημόνων δίπλα τους, ώστε σταδιακώς να αναλάβουν αυτοί το επιστημονικό έργο.

Τρίτον: Απαιτείται η ίδρυση ενός Οργανισμού (περιφερειακής εμβέλειας), που θα διαθέτει μόνιμες εγκαταστάσεις, προσωπικό και την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή. Στην εκταμίευση των απαιτούμενων κονδυλίων μπορεί να συνδράμει αποφασιστικά η Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τέταρτον: ο Οργανισμός αυτός να εξακτινωθεί, με παραρτήματά του σε κάθε εμπλεκόμενο Νομό. Αρμοδιότητα του νομαρχιακού παραρτήματος θα είναι η εξειδίκευση του προγράμματος των ελέγχων και της καταπολέμησης στην περιοχή ευθύνης του, καθώς και η συνεργασία με τους τοπικούς φορείς (όχι μόνον ΟΤΑ) και τον πληθυσμό.

Ο Δήμος Πλατέος, πιστεύοντας πως μόνο η λήψη των ανωτέρω μέτρων μπορούν να λύσουν ριζικά το πρόβλημα, διοργάνωσε με πρωτοβουλία του σύσκεψη στο Δημαρχείο Πλατέος (Ιούλιος 1995) με συμμετοχή εκπροσώπων της Νομαρχίας και ειδικού γερμανού επιστήμονα που διεξήγαγε επί διετία μελέτες σε περιοχές του Νομού Θεσσαλονίκης. Δυστυχώς όμως, αν και εκφράστηκε τότε η σκέψη να διατεθούν χρήματα για τη διενέργεια των σχετικών ερευνών και σε περιοχές της Ημαθίας, τίποτα δεν έγινε.

Οι παραπάνω προτάσεις είναι ασφαλώς γενικές και δεν μπορούν να παρουσιαστούν εκτενέστερα στα πλαίσια της παρούσας στήλης. Επιφυλασσόμαστε γι' αυτό σε επόμενο τεύχος, με ειδικό αναλυτικό άρθρο.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Ιδρύθηκε «Κτηνοτροφικό Πάρκο», με πρωτοβουλία της δημοτικής αρχής, στο αγρόκτημα του Δήμου Πλατέος

Η ύπαρξη σταβλικών μονάδων μέσα στα όρια των αγροτικών οικισμών δημιουργεί, όπως είναι γνωστό, προβλήματα που σχετίζονται με τη διάθεση των στερεών και υγρών αποβλήτων και τη δυσοσμία που ενοχλεί τους περιοίκους.Αν και υφίστανται, εδώ και χρόνια υγιεινομικές διαταγές που απαγορεύουν την εκτροφή (πέραν ενός μικρού αριθμού) ζώων εντός κατοικημένων περιοχών, το πρόβλημα στους οικισμούς του Δήμου Πλατέος παραμένει.

Το Δημοτικό Συμβούλιο, σε μια προσπάθεια να διευκολύνει τη μετεγκατάσταση -έξω από τα όρια των οικισμών- των σταβλικών μονάδων, αποφάσισε ομόφωνα την παραχώρηση υπό όρους και προϋποθέσεις δημοτικής έκτασης 131 στρεμμάτων προς τους κτηνοτρόφους, με σκοπό να δημιουργηθεί «κτηνοτροφικό πάρκο». Ήδη, για ορισμένους κτηνοτρόφους που εξεδήλωσαν σχετική επιθυμία, ξεκίνησαν οι διαδικασίες παραχώρησης εκτάσεων για τη μετεγκατάσταση των κτηνοτροφικών τους μονάδων.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ»

Ο Ιωάννης Καποδίστριας, ο πρώτος κυβερνήτης του νεοτέρου ελληνικού κράτος, ασφαλώς δεν θα μπορούσε ποτέ να φανταστεί ότι, εκατόν εξήντα έξι χρόνια μετά το θάνατό του, θα απασχολούσε τους σύγχρονους νεοέλληνες, προσφέροντας τ' όνομά του σε μία εκ των πλέον σημαντικών διοικητικών μεταρρυθμίσεων που επιχειρήθηκαν ποτέ σ' αυτή τη χώρα. Νονός και υπαίτιος γι' αυτό, ο κ. Αλέκος Παπαδόπουλος, ένας Ηπειρώτης πολιτικός, με γοργή ανέλιξη στη κορυφή του πολιτικού στερεώματος σε διάστημα ολίγων ετών, που κατάφερε να αποσπάσει την εκτίμηση φίλων και αντιπάλων για την εργατικότητά του, όπως λέγεται.

Το "Πρόγραμμα Ιωάννης Καποδίστριας", όπως κωδικοποιημένα αποκαλείται το εγχείρημα για την ανασυγκρότηση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης, ή, αλλιώτικα, η «υποχρεωτική» συνένωση Δήμων και Κοινοτήτων, είναι ζητούμενο αρκετά παλαιό. Ήδη, από τη δεκαετία του '60 ακόμη, όταν η εκτεταμένη εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση επέφερε de facto σημαντικές αλλαγές στη πληθυσμιακή σύνθεση των τοπικών ανά την Ελλάδα κοινωνιών, είχε σιγά-σιγά αρχίσει να καλλιεργείται η ιδέα της συγχώνευσης των μικρών Κοινοτήτων. Η σκέψη αυτή έκτοτε διατυπώθηκε με συγκεκριμένα σχέδια (εντελώς ενδεικτικά αναφέρουμε το σχέδιο για τις "αγροτοπόλεις" του Μαρκεζίνη και τον χωροταξικό οραματισμό του Αντώνη Τρίτση για τις "ανοιχτές πόλεις"), τα οποία όμως, στον ένα ή στον άλλο βαθμό, έμειναν «στα χαρτιά».

Καθώς φημολογείται, λίγο μετά την ανάληψη της κυβερνητικής εξουσίας από το ΠΑΣΟΚ τον Οκτώβριο του '81, ο κ. Αλέκος Παπαδόπουλος, ως σύμβουλος τότε του αειμνήστου Γιώργου Γεννηματά στο Υπουργείο Εσωτερικών, επεξεργάστηκε σχέδιο για τις συνενώσεις των ΟΤΑ που όμως ποτέ δεν εφαρμόστηκε "εξαιτίας του φόβου του πολιτικού κόστους", όπως λέχθηκε.

Το φθινόπωρο του '96, ο κ. Αλέκος Παπαδόπουλος, ως επικεφαλής πλέον του Υπουργείου Εσωτερικών, παίρνοντας το "πράσινο φως" από την κυβέρνηση Σημίτη και μη υπολογίζοντας σε αντιδράσεις(;), αποτολμά την εφαρμογή τού, όντως, μεγαλεπίβολου εγχειρήματος της συγχώνευσης των πολυάριθμων μικρών Δήμων και Κοινοτήτων.

Συγχώνευσης που αποτελεί "αδήριτη ανάγκη" πανθομολογούμενης διαπίστωσης, ένθεν κακείθεν, γιατί η οργάνωση των πρωτοβάθμιων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης σε Δήμους και Κοινότητες, που καθιερώθηκε με τη μεταρρύθμιση του 1912, φαντάζει σήμερα στα μάτια όλων παρωχημένη: ήδη από το 1975 - αφετηρία ισχύος του τωρινού Συντάγματος - το 56% των υφιστάμενων Κοινοτήτων διέθεταν λιγότερους από 500 κατοίκους (που ορίζει ο κανονιστικός νομοθέτης ως προϋπόθεση για την ύπαρξη αυτοτελούς διοικητικά οικισμού) και το 32% περίπου εξ' αυτών διέθεταν μάλιστα ακόμη λιγότερους από 300 κατοίκους, δηλαδή πληθυσμό κατά πολύ μικρότερο και από αυτόν που προέβλεπε ο ν. ΔΝΖ' του 1912.

Αν τώρα λάβει κανείς υπόψη του, ότι η ανά κάτοικο τακτική κρατική οικονομική επιχορήγηση παραμένει, σε μεγάλο βαθμό, η κύρια πηγή πόρων για τις Κοινότητες, μπορεί να αντιληφθεί κανείς τη δεινή οικονομική κατάσταση των περισσοτέρων και την αδυναμία να εκπληρώσουν την αποστολή τους, που είναι «η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων».

Ως εδώ, όλα φαίνονται ότι συναντούν καθολική αποδοχή. Από το χρονικό, όμως, σημείο της εξαγγελίας, από το Υπουργείο, του Προγράμματος "Ιωάννης Καποδίστριας" (Φεβρ. '97) αρχίζουν να διατυπώνονται ενστάσεις, να προβάλλονται αντιρρήσεις και να εμφανίζονται αντιδράσεις, κυρίως από τα κόμματα της αντιπολιτεύσεως και ισχυρής μερίδας Κοινοταρχών (ίσως και Δημάρχων μικρών κυρίως Δήμων): Κάποιες αφορούν στην διαδικασία που επελέγη ("καταναγκαστική επιβολή χωρίς τη συναίνεση των ενδιαφερομένων"), ορισμένες στην χρονική στιγμή ("βιαστικό" και "ανώριμο" το πρόγραμμα), μερικές στην ακολουθητέα μέθοδο προσέγγισης-επίλυσης του προβλήματος («αρκούσε ο θεσμός των Συμβουλίων Περιοχής»), άλλες στην "υπηρέτηση κομματικών σκοπιμοτήτων" της κυβερνώσας παράταξης, εν όψει των επερχόμενων Δημοτικών και Κοινοτικών Εκλογών...

Όλες αυτές οι προβαλλόμενες, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, αντιρρήσεις υπακούουν βεβαίως σε κάποιες λογικές και διατυπώνονται με -λιγότερο ή περισσότερο- υπεύθυνη επιχειρηματολογία. Η αναλυτική κριτική παρουσίαση όλων αυτών που ακούστηκαν, εξαγγέλθηκαν, εγράφησαν ή σχολιάστηκαν το τελευταίο διάστημα απ' όλες τις πλευρές, δεν είναι εφικτό να γίνει στο παρών εισαγωγικό σημείωμα. Άλλωστε, ο ενημερωμένος πολίτης είχε τη δυνατότητα να παρακολουθήσει όλα τα τεκταινόμενα και να διαμορφώσει τη δική του γνώμη.

Στο αφιέρωμα που επιμεληθήκαμε, ο αναγνώστης έχει την ευκαιρία να διαβάσει τις συνεντεύξεις που μας έδωσαν ο καθ' ύλην αρμόδιος υφυπουργός κ. Λάμπρος Παπαδήμας και ο (γνωστός) πολιτειολόγος και στοχαστής κ. Κώστας Ζουράρις. Επίσης, καταθέτουν τις απόψεις τους, με άρθρα γραμμένα ειδικά για το περιοδικό μας, ο νομικός σύμβουλος του πρωθυπουργού (και γνωστός συνταγματολόγος) κ. Γιώργος Παπαδημητρίου και ο πολύπειρος στα αυτοδιοικητικά θέματα, πρώην Δήμαρχος Νάουσας, κ. Δημήτρης Βλάχος.

Ακόμη, ειδικά για τους αναγνώστες της περιοχής, κρίναμε σκόπιμο να συμπεριλάβουμε τις θέσεις των ΟΤΑ που απαρτίζουν το Συμβούλιο Περιοχής της 5ης Εδαφικής Περιφέρειας Ημαθίας καθώς και την απόφαση του ανωτέρου συλλογικού οργάνου του Νομού μας, δηλαδή του Νομαρχιακού Συμβουλίου. Αν και το επιδιώξαμε, δυστυχώς δεν καταφέραμε να φιλοξενήσουμε τις θέσεις των Κοινοτήτων Τρικάλων και Κλειδίου, που για δικούς τους λόγους έκριναν μη αναγκαία την παρουσίαση, μέσω των στηλών του περιοδικού, των απόψεών τους για το Πρόγραμμα "Ιωάννης Καποδίστριας".

Τη στιγμή που γράφονται αυτές οι γραμμές (7-10-97) λίγο πριν το περιοδικό πάρει το δρόμο του προς το τυπογραφείο, δεν έχει ακόμη δοθεί (επισήμως) στη δημοσιότητα το πλήρες κείμενο του Προγράμματος. Ασφαλώς, όταν θα διαβάζονται οι σελίδες του ανά χείρας τεύχους, θα έχουν γίνει γνωστοί οι νέοι Δήμοι και ίσως να έχει κυρωθεί το επίμαχο σχέδιο νόμου από τη Βουλή.

Εμείς, το μόνο που ευχόμαστε είναι να πρυτανεύσει η λογική και η μετριοπάθεια. Άλλωστε όλα δεν τελειώνουν με την ψήφιση του νόμου. Ίσα-ίσα, όλα τώρα αρχίζουν και ο δρόμος μακρύς...

επιμέλεια αφιερώματος: Τρύφων Τοπαλίδης

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Λάμπρος Παπαδήμας:

"Η ανασυγκρότηση της τοπικής αυτοδιοίκησης με την ίδρυση δήμων νέου τύπου δεν είναι μια τυχαία πολιτική επιλογή„

Ο κ. Λάμπρος Παπαδήμας γεννήθηκε στη Λαμία το 1939. Σπούδασε Ιατρική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και πήρε την ειδικότητα του χειρούργου. Είναι έγγαμος με τη Μαρία Τσαχάκη και πατέρας δύο παιδιών, του Ηλία 28 ετών, Πολιτικού Μηχανικού και της Σοφίας 27 ετών, Δικηγόρου.

Εξελέγη πρώτος σε σταυρούς προτίμησης βουλευτής Φθιώτιδας με το ΠΑ.ΣΟ.Κ. στις εκλογές του 1993 και του 1996. Είναι υφυπουργός Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης από τις 22 Ιανουαρίου 1996 έως σήμερα.

Διετέλεσε Διευθυντής της χειρουργικής κλινικής του Νοσοκομείου Γιαννιτσών (1969-1972) και του Νοσοκομείου Λαμίας (1972-1989). Την περίοδο 1978-1982 ήταν Πρόεδρος του Πανελληνίου Συλλόγου Ειδικευμένων Ιατρών Επαρχίας. Συμμετείχε στην ομάδα θεσμοθέτησης του Ε.Σ.Υ. Είναι μέλος πολλών επιστημονικών εταιριών, ενώ διάφορες επιστημονικές του μελέτες έχουν δημοσιευτεί σε έγκριτα ελληνικά και ξένα ιατρικά έντυπα.

Εξελέγη για τρεις τετραετίες (1982, 1986, 1990) Δήμαρχος Λαμίας. Το διάστημα 1983-1990, χρημάτισε πρόεδρος της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων (Τ.Ε.Δ.Κ.) Φθιώτιδας. Διετέλεσε μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής της Κ.Ε.Δ.Κ.Ε. (1986-1990) και πρόεδρος της Κοινοπραξίας Ελληνικών Δήμων για την Ευρώπη (1990-1993). Υπήρξε ο πρώτος Έλληνας Δήμαρχος που αναδείχθηκε σε θέση αντιπροέδρου της Ένωσης Δήμων και Περιφερειών της Ευρώπης (C.C.R.E.) την περίοδο 1988-1990. Ανέπτυξε έντονη δραστηριότητα ως ιδρυτικό μέλος και μέλος Διοίκησης διαφόρων Πολιτιστικών Σωματείων.

Είναι μέλος της Κεντρικής Επιτροπής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. από το 1996. Χρημάτισε μέλος της Γραμματείας της Κεντρικής Οργανωτικής Επιτροπής του 2ου Συνεδρίου του ΠΑ.ΣΟ.Κ. και επί σειρά ετών μέλος και αναπληρωτής Γραμματέας του τομέα Αυτοδιοίκησης και Θεσμών της Κεντρικής Επιτροπής του Κινήματος.

ΔΗΜΟΡΑΜΑ: Κύριε υφυπουργέ, αρχικά, θέλω να σας ρωτήσω αν είσθε αισιόδοξος και αν πιστεύετε ότι, τελικά θα «περπατήσει» το πρόγραμμα σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα και τους στόχους που έχει θέσει το Υπουργείο. Και το ρωτώ αυτό γιατί, φαίνεται, ότι μια μερίδα, Κοινοταρχών κυρίως, επιχειρεί να φέρει εμπόδια στην υλοποίησή του και χρησιμοποιεί, φραστικά τουλάχιστον, εκβιαστικά διλήμματα του τύπου *«εμείς δεν θα πάμε να προσαρτηθούμε στη γειτονική κοινότητα ή στο Δήμο»*.

ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ: *Όπως είπατε είναι διλήμματα, όχι εκβιαστικά αλλά ψευδεπίγραφα. Όλοι αυτοί, ευτυχώς λίγοι, σκιαμαχούν. Η ανασυγκρότηση που επιδιώκεται με το Πρόγραμμα ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ δεν έχει αυτή τη λογική. Βασίζεται στην ενδοδημοτική αναπτυξιακή ισορροπία και στην αντιπροσώπηση όλων στη Δημοτική Αρχή, δεν επιδέχεται επιμερισμούς, προσαρτήσεις και υποτέλειες. Εάν εννοείτε τι θα γίνει με όσους επιμένουν στην άποψή τους, σας λέω: ό,τι γίνεται με εκείνους που παραβιάζουν τους νόμους.*

ΔΗΜΟΡΑΜΑ: Ενώ σχεδόν όλοι οι κατ' εξοχήν ενδιαφερόμενοι θεσμικοί παράγοντες του τόπου (κόμματα, οργανισμοί πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας αυτοδιοίκησης) συμφωνούν, στην αναγκαιότητα ισχυροποίησης των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ, εντούτοις, πολλοί προβάλουν το επιχείρημα ότι το Υπουργείο επέλεξε την οδό των αναγκαστικών συνενώσεων, μέσω μιας συνοπτικής διαδικασίας ενημέρωσης και διαλόγου, χωρίς να ληφθούν σοβαρά υπόψη οι ιδιαιτερότητες της κάθε περιοχής. Τι απαντάτε;

ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ: *Όλοι αυτοί ηθελημένα αγνοούν ότι αυτό που ζητούν τώρα έχει γίνει πριν από 12 χρόνια: οι εθελοντικές συνενώσεις. Αυτοί τότε, και σ΄ όλο αυτό το διάστημα πολέμησαν λυσσαλέα τις εθελοντικές συνενώσεις, όπως άλλωστε και τους θεσμούς διακοινοτικής συνε-*

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ργασίας. Τώρα συμπεριφέρονται σαν τις «μωρές παρθένες». Πρέπει να συνειδητοποιήσουν όλοι ότι η ανασυγκρότηση της τοπικής αυτοδιοίκησης με την ίδρυση «δήμων νέου τύπου» δεν είναι μια τυχαία πολιτική επιλογή. Είναι αδήριτη ανάγκη. Αργήσαμε αρκετά και πρέπει να προφτάσουμε τις εξελίξεις. Είμαστε υποχρεωμένοι να το κάνουμε.

ΔΗΜΟΡΑΜΑ: Υπάρχει η αίσθηση ότι, όλο αυτό το χρονικό διάστημα που μεσολάβησε από τη δημοσιοποίηση του προγράμματος από το Υπουργείο, τον Φεβρουάριο, έως σήμερα, οι συζητήσεις και οι προβληματισμοί εστιάστηκαν, αποκλειστικά σχεδόν, στο πόσοι νέοι Δήμοι θα προκύψουν τελικά, ποιοι ΟΤΑ θα τους απαρτίζουν και ποιες θα είναι οι έδρες τους. Αυτό λειτούργησε αρνητικά στο να προβληθούν οι ρυθμίσεις που προβλέπονται στα υποπρογράμματα του «Καποδίστρια», τα οποία φαίνεται, εν πολλοίς, να αγνοούν οι πολίτες. Δεν νομίζετε ότι, το Υπουργείο θα έπρεπε έγκαιρα, από την άνοιξη κιόλας, να ξεκινήσει την καμπάνια ενημέρωσης των πολιτών; Μήπως ο Οκτώβριος είναι λίγο αργά;

ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ: ***Ο χρόνος για ενημέρωση και πληροφόρηση του πολίτη ποτέ δεν επαρκεί. Δεν είναι αργά, γιατί τώρα μπορούμε με άπλετα διαφανείς συνθήκες να πραγματώσουμε ένα πρωτοποριακό πρόγραμμα ενημέρωσης. Τώρα, αυτή την κρίσιμη στιγμή είναι καιρός για να αναμετρηθεί η αλήθεια με το ψέμα των αντιμεταρρυθμιστών.***

ΔΗΜΟΡΑΜΑ: Οι Ομάδες Εργασίας που προβλέπονται, σύμφωνα με το σχέδιο, έχουν συσταθεί; Και εάν έχουν συσταθεί, σε τι στάδιο βρίσκεται το έργο τους;

ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ: ***Ασφαλώς, και το έργο τους προχωρά ικανοποιητικά.***

ΔΗΜΟΡΑΜΑ: Είναι πράγματι αρκετά τα χρήματα που θα δοθούν στους νέους Δήμους; Και το ρωτώ γιατί αρκετοί ισχυρίζονται ότι επιχειρείται απλώς μια αναδιανομή των ήδη υπαρχόντων πόρων που διατίθενται στους ΟΤΑ, ενώ θεωρούν υπερβολικά φιλόδοξες τις προβλέψεις του 3ου υποπρογράμματος σε ό,τι αφορά τις πιστώσεις που τελικά θα διατεθούν για τοπικές δημόσιες επενδύσεις.

ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ: ***Το χρηματοδοτικό μέτρο στήριξης του προγράμματος ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ περιλαμβάνει για την ερχόμενη τετραετία κονδύλια άνω των 700 δις, χωρίς σ' αυτά να υπολογίζονται πιστώσεις του 3ου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, του οποίου, όπως είναι γνωστό, έχουν ξεκινήσει ήδη οι διαδικασίες κατάρτισης. Υπολογίζουμε ότι στο 3ο Κ.Π.Σ. θα περιληφθεί ένα σημαντικό χρηματοδοτικό μέτρο (άνω των 400 δις) για τη στήριξη των δήμων που θα προκύψουν από τις συνενώσεις. Τα 700 δις προκύπτουν από ένα νέο πόρο της Αυτοδιοίκησης που θεσμοθετήθηκε με το Ν. 2503/97 (ποσοστό 20% του Φόρου των Τόκων Καταθέσεων) καθώς και από την ενοποίηση των πάσης φύσης οικονομικών ενισχύσεων, επιχορηγήσεων κ.λπ. της Αυτοδιοίκησης από διάφορα Υπουργεία και Οργανισμούς.***

ΔΗΜΟΡΑΜΑ: Κύριε υφυπουργέ, όπως γνωρίζετε, ο τρόπος με τον οποίο δίδονταν και δίδονται προς τους ΟΤΑ επιχορηγήσεις από διάφορα υπουργεία (ορισμένοι εκτιμούν ότι αυτές υπερβαίνουν συνολικά τα 50 δις δρχ. ετησίως) απετέλεσε αντικείμενο κριτικής. Δηλαδή ότι δεν έχουν θεσπιστεί με νόμο συγκεκριμένα αξιολογικά κριτήρια, τα οποία θα κατοχυρώνουν τη διαφάνεια και, ενδεχομένως, την ορθή αξιοποίηση των κρατικών επιχορηγήσεων. Σκέπτεστε, στα πλαίσια του νομοσχεδίου που θα φέρει η Κυβέρνηση προς ψήφιση στη Βουλή τον Οκτώβριο, να αντιμετωπίσετε και αυτό το ζήτημα;

ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ: ***Δεν είναι ζήτημα νομοθετικής ρύθμισης, αλλά κυβερνητικής απόφασης. Αυτή έχει ληφθεί ήδη από τον ίδιο τον Πρόεδρο και θα υλοποιηθεί άμεσα.***

ΔΗΜΟΡΑΜΑ: Για να επανέλθουμε στο επίκαιρο θέμα των συνενώσεων· γνωρίζουμε ότι έχετε προβλέψει τη στελέχωση των νέων Δήμων με εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό. Με ποιόν τρόπο προγραμματίζετε να κινηθείτε προς αυτή την κατεύθυνση, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την επιμόρφωσή τους;

ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ: ***Η επιμόρφωση των στελεχών των νέων δήμων έχει εξασφαλιστεί μέσα από το πρόγραμμα «ΚΛΕΙΣΘΕΝΗΣ» αλλά και από πιστώσεις του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου που διακινούνται μέσω του Υπουργείου Εργασίας.***

ΔΗΜΟΡΑΜΑ: Στα Τοπικά Συμβούλια που θα θεσμοθετηθούν στους πρώην ΟΤΑ, ως όργανα δημοτικής αποκέντρωσης, δίδονται κάποιες αρμοδιότητες από το νόμο καθώς και όσες δυνητικά εκχωρηθούν από το Δημοτικό Συμβούλιο, κατά τη κρίση του. Θεωρείτε ότι οι αρμοδιότητες αυτές είναι ικανές να διασφαλίσουν στην πράξη την ισόρροπη ανάπτυξη, των (μικρών ιδιαίτερα) πρώην ΟΤΑ;

ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ: ***Οι αρμοδιότητες στα όργανα της Δημοτικής Αποκέντρωσης δεν εξασφαλίζουν ούτε επηρεάζουν την ισόρροπη ανάπτυξη των πρώην ΟΤΑ από μόνες τους. Απαιτείται ασφαλώς ένα ευέλικτο θεσμικό πλαίσιο στον προγραμματισμό των έργων με γνώμονα τις ανάγκες των κατοίκων και ισόρροπη κατανομή των δημοτικών επενδύσεων.***

ΔΗΜΟΡΑΜΑ: Μια τελευταία ερώτηση: Ας υποθέσουμε ότι βρίσκεσθε στο καφενείο κάποιου μικρού επαρχιακού χωριού και έχετε απέναντί σας έναν κοινό πολίτη, που σας θέτει απλά το ερώτημα *«τι προς το καλύτερο για το χωριό μου να περιμένω από την εφαρμογή του προγράμματος που σχεδιάζετε;»*· τι θα του λέγατε;

ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ: ***Θα του έλεγα ότι, στο μεγάλο Δήμο η συμμετοχή σου θα πιάσει τόπο και θα απολαμβάνεις υπηρεσίες που μεχρι τώρα είχαν οι δήμοι - πρωτεύουσες νομών και η Αθήνα.***

❖

Σημείωση: Δυστυχώς, το βεβαρημένο πρόγραμμα του κ. *Παπαδήμα* αυτή την περίοδο δεν τον επέτρεψε να μας δεχθεί στο γραφείο του, όπως αρχικά ζητήσαμε. Έτσι, η "συνέντευξη" δόθηκε δια μέσου γραπτού ερωτηματολογίου και αντίστοιχων απαντήσεων του κ. υφυπουργού. Το γεγονός αυτό, αυτονόητα, μας στέρησε από τις δυνατότητες που προσφέρει ο ζωντανός διαλόγος.

Τ.Τ.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Κώστας Ζουράρις:

"Η διαμόρφωση αυτού του σχεδίου Καποδίστριας εκφράζει μιαν αντίληψη κεντρικής γραφειοκρατίας: έγινε βιαστικά, ασυντόνιστα, με πλήρη παραγνώριση των τοπικών συνθηκών"

Συνέντευξη στον Τρύφωνα Τοπαλίδη

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΘΗΝΑΣ

Κύριε Ζουράρι, όπως γνωρίζετε, η Κυβέρνηση, δια του Υπουργείου της των Εσωτερικών, έχει, εδώ κι ένα περίπου χρόνο, εξαγγείλει ένα μεταρρυθμιστικό, όπως το απεκάλεσε, πρόγραμμα ανασυγκρότησης της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης, στο οποίο μάλιστα έδωσε, προφανώς για να τον τιμήσει, το όνομα του «πρώτου κυβερνήτη του νεώτερου ελληνικού κράτους». Αρχικά, θέλω να σας ρωτήσω, αν κρίνετε δόκιμη την επιλογή του ονόματος του Καποδίστρια και το ρωτώ διότι, ήδη βγήκαν κάποιοι και χαρακτήρισαν «άστοχο αυτό τον ιστορικό συμβολισμό».

Ο Καποδίστριας υπήρξε μεγάλη φυσιογνωμία του ελληνικού γένους. Εάν δεν υφίστατο αυτή η ενδημούσα κατάρα μεταξύ μας, που είναι ο συνεχής εμφύλιος πόλεμος και αν δεν είχε δολοφονηθεί και είχε ολοκληρώσει το έργο του, θα είχαμε αποφύγει την έντονη, την πλήρη ανάμειξη των ξένων και την εξάρτηση τελικά του νεοελληνικού κρατιδίου από την ξένη προστασία. Θα είχαμε διαμορφώσει συνθήκες ενός βιωσίμου κράτους, με ελληνικά στοιχεία και ελληνόφρονη αντίληψη ζωής. Ο ίδιος ο Καποδίστριας, αν και μέγιστος δυτικός, με τη διεθνή εμπειρία, ταυτοχρόνως και βαθιά ελληνοσύνη που είχε (σου υπενθυμίζω ότι οι δύο αδελφές του ήταν καλόγριες), θα είχε διαμορφώσει συνθήκες οι οποίες θα απέτρεπαν την γενική φαυλοκρατία την οποία υπέθαλψε η βαυαροκρατία και η οποία, τελικά, έγινε καθεστώς στην Ελλάδα. Άρα, καλώς δόθηκε το όνομα του Καποδίστρια.

Με την ευκαιρία, μιας και αναφερθήκαμε στον Καποδίστρια, δεν θα ήταν βλαπτικό, νομίζω, να ξεκινήσουμε από εκείνη την εποχή. Με το νόμο του 1833 «*περί συστάσεως των Δήμων*», επεκτάθηκε ο συγκεντρωτικός χαρακτήρας της διοίκησης του νεότευκτου, τότε, ελληνικού κράτους και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, με την κατάργηση, ουσιαστικά, του Κοινοτικού θεσμού, όπως λειτούργησε στα χρόνια της τουρκοκρατίας. Μπορείτε να μας κάνετε μια ιστορική αποτίμηση του Κοινοτισμού εκείνης της περιόδου;

Κοίτα, ο Κοινοτισμός υπήρξε, πρώτα - πρώτα, ένα μόνιμο στοιχείο του ελληνικού τρόπου ζωής. Κοινοτισμός, παραδείγματος χάριν, υπήρξε στην Ελλάδα πριν ακόμη από τα Ομηρικά χρόνια. Αλλά και αργότερα, που έχουμε πια μαρτυρίες στην ελληνική γλώσσα (με την σύγχρονη εκφορά και όχι την γραμμική Β΄), ο Κοινοτισμός είναι η αντίληψη της *«Πόλεως-Κράτους»*. Δηλαδή μία αυτοδιοίκηση πλήρης, οριζοντία και κάθετος, σε όλη την έκταση της κυριαρχίας. Μιας ενότητος η οποία αυτοχαρακτηρίζει τον εαυτό της, με μία αυτοτέλεια.

Το *«κοινόν»* των Ελλήνων υπήρχε πάντοτε, εφόσον υπήρχαν όλοι οι ιεροί λατρευτικοί αγώνες (όπως τα Πύθια, τα Νέμια, τα Ίσθμια και τα Ολύμπια), οι κοινές τελετές και οι κοινές πανηγύρεις. Η διαμόρφωση αυτού του θεσμού των Δήμων είναι, ουσιαστικά, η εφαρμογή της Βαυαροκρατίας, με το συγκεντρωτικό κράτος, που ελέγχει το σύνολο της επικρατείας. Είναι το μοντέλο της φεουδαρχίας υπό την αιγίδα της ισχυρής κεντρικής κυβερνήσεως (βασιλείας ή αυταρχικής ολιγαρχίας) και, επομένως, ο θεσμός αυτός, με το να μην έχει οικονομική αυτοτέλεια ο Δήμος, με το να μην διαμορφώνει τις συνθήκες, ας πούμε, της παιδείας, του τρόπου οργανώσεως των σχολείων, του τρόπου οργανώσεως των υπολοίπων εκδηλώσεων της καθημερινής κοινωνικής ζωής, σήμαινε, ουσιαστικά, την εισαγωγή στην Ελλάδα του δυτικού, συγκεντρωτικού κράτους.

Όπως ξέρετε, το 1912, η «κυβέρνηση της ανορθώσεως» - όπως την απεκάλεσαν - του Ελευθερίου Βενιζέλου επανέφερε, δια νόμου, τις Κοινότητες...

... Επανέφερε τις Κοινότητες, αλλά ουσιαστικά δεν επανέφερε απολύτως τίποτε. Διότι δεν είχαν καμία αυτοτέλεια, πλην της εκλογής και της αναδείξεως τοπικών κομματαρχών του ισχύοντος κομματικού συστήματος (Βενιζελικών και Λαϊκών) και του συγκεντρωτικού κράτους των Αθηνών. Η διαμόρφωση Κοινότητος θέλει αυτοτέλεια σε όλα τα επίπεδα. Παραδείγματος χάριν, τα τρία κεντρικά είναι: η Κοινότητα να ορίζει τους πόρους της, η Κοινότητα να ορίζει το σχολικό της σύστημα, η Κοινότητα να καθορίζει τους διαπλαστικούς, γενικότερα, όρους της καθημερινής της ζωής -πράγμα που δεν έγινε ποτέ. Ουσιαστικά οι Κοινότητες ήταν παραρτήματα του Υπουργείου Εσωτερικών πάντοτε· και του Υπουργείου Οικονομικών, βεβαίως.

> *"Η διαμόρφωση αυτού του θεσμού των Δήμων είναι, ουσιαστικά, η εφαρμογή της Βαυαροκρατίας, με το συγκεντρωτικό κράτος, που ελέγχει το σύνολο της επικρατείας"*

Λίγο ως πολύ, από τότε έχει διαμορφωθεί και ο τωρινός αυτοδιοικητικός χάρτης της χώρας...

Με την έννοια αυτή, ναι. Δηλαδή ότι, ουσιαστικά, η καταγραφή της ιδιαιτερότητος δεν μπορούσε παρά να είναι αυτή που είναι. Αλλά φάνηκε στην πράξη ότι αυτή η μεταβολή δεν δημιούργησε τις προϋποθέσεις για την ύπαρξη τοπικής ζωής, με τα χαρακτηριστικά του Κοινοτισμού που σου προανέφερα. Αντίθετα, τα πράγματα επιδεινώθηκαν με τη συνεχή ενίσχυση του συγκεντρωτικού κράτους δυτικού τύπου - γιατί είναι κλασικός δυτικός τύπος κράτους, αυτό που ισχύει στην Ελλάδα - εις βάρος των Ελλήνων. Και αργότερα, με την δικτατορία του Μεταξά και τον εμφύλιο πόλεμο και, ουσιαστικά, τον έλεγχο του πληθυσμού από την αστυνομία και από το κεντρικό κρατικό σύστημα, το Βαυαρέζικο θα έλεγα, που ίσχυε στο Κράτος των Αθηνών υπό την επικυριαρχία των Αμερικανών, αυτό το πράγμα επεδείνωσε, πρώτα-πρώτα, την παρακμή των Κοινοτήτων. Η ομαδική μετανάστευση, παραδείγματος χάριν, διέλυσε τον παραδοσιακό κοινωνικό ιστό της Ελλάδας (με την ύπαρξη ανθηρών Κοινοτήτων, με τοπική ζωή και οικονομική αυτάρκεια, ασχέτως αν οι πόροι ηλέγχοντο πάντοτε από την κεντρική Βαυαροκρατία των Αθηνών) που διατηρήθηκε περίπου και όλον τον 19ο αιώνα (γιατί η έλλειψη συγκοινωνιών και η τεχνολογία της εποχής δεν επέτρεπε στο κεντρικό συγκεντρωτικό κράτος δυτικού τύπου να είναι τόσο αποτελεσματικό), με αποτέλεσμα να συγκεντρωθεί σε μία παραμόρφωση και μια τερατογένεση όλος ο πληθυσμός του ελληνισμού γύρω από την Αθήνα: στο 2% περίπου του εδάφους της ελληνικής επικρατείας έχουμε συγκέντρωση του 50% του πληθυσμού και του 70% των οικονομικών δραστηριοτήτων, όπως αντίστοιχα στο 0,5% του εδάφους που καλύπτει η Θεσσαλονίκη, έχουμε την συγκέντρωση του 10% του πληθυσμού της χώρας, που έχει όλα τα στοιχεία της παθογονίας και της παθογενείας.

Ορισμένοι εκ των υποστηρικτών του σχεδίου *«Καποδίστριας»* προβάλουν επιπροσθέτως το επιχείρημα ότι οι συνενώσεις θα αποτελέσουν, οιονεί, το εφαλτήριο με το οποίο θα μπορέσουν οι νέοι Δήμοι (ολιγότεροι μεν, με ισχυρή φωνή δε) να ανασχέσουν σε κάποιο βαθμό τον Αθηνοκεντρισμό. Τι λέτε γι' αυτό;

Ότι είναι ισχυρό επιχείρημα και ενδέχεται να βοηθήσει σε αυτή την κατεύθυνση. Το μειονέκτημα όμως σε αυτή τη φάση (γιατί αυτά τα πράγματα είναι πάντοτε προσωρινά και είναι υπό διαμόρφωσιν συνεχώς) είναι το εξής: ότι η κεντρική γραφειοκρατία του ελληνικού κράτους δυτικού τύπου (το οποίο διαχειρίζεται αυτή τη στιγμή το ΠΑΣΟΚ, με πλήρη υποταγή στα μοντέλα της δυτικής διοικήσεως) δεν κατάλαβε τη σημασία που θα έπρεπε να έχει, για οποιαδήποτε τέτοια μεταρρύθμιση, ο αποκλειστικά συναινετικός χαρακτήρας και ο εθελοντικός. Η εθελουσία, δηλαδή, συνένωση.

Το κεντρικό κράτος θα έπρεπε να κάνει το εξής. Πρώτα-πρώτα να διαπιστώσει τις συνενώσεις οι οποίες γίνονται αυτοβούλως. Ενδεχομένως, σε μία δεύτερη φάση, να βοηθήσει αυτές τις συνενωθείσες Κοινότητες ώστε να υπάρξει ένα έργο και αποτελέσματα που να πείσουν και τις υπόλοιπες, και σταδιακώς να προχωρήσει, πάντοτε επί τη βάσει της εθελουσίας συνενώσεως και της εθελουσίας προσχωρήσεως σε αυτό το σχέδιο.

Ο,τιδήποτε άλλο, επειδή ακριβώς έχει όλα τα χαρακτηριστικά της κεντρικής, τυφλής γραφειοκρατίας δυτικού τύπου, προσβάλει αμέσως τη συνείδηση της τοπικότητας και της ιδιαιτερότητας που έχουν οι άνθρωποι που ζούνε στα μέρη αυτά. Και είναι ολοφάνερο, το βλέπουμε από τις αντιδράσεις. Είναι πολύ απλό δηλαδή, μία κεντρική κυβέρνηση δεν θα έπρεπε παρά να διαπιστώνει: *«Θες, προχωρούμε. Δεν θες, δεν προχωρούμε»*. Τόσο απλό είναι.

Αυτά που είπατε αποτελούν το βασικό επιχείρημα όσων αντιτίθενται στον αναγκαστικό χαρακτήρα των συνενώσεων. Από την άλλη μεριά, το Υπουργείο αντιπαρέρχεται αυτή την επιχειρηματολογία λέγοντας ότι, εδώ και 12 χρόνια υπήρχε ένα θεσμικό πλαίσιο περί εθελουσίων συνενώσεων, το οποίο όμως δεν απέδωσε.

Αν δεν απέδωσε σημαίνει ότι το αίτημα αυτό, η ιδέα αυτή, η οποία δείχνει να είναι σωστή στα χαρτιά, δεν ήταν ώριμη στην κοινωνική συνείδηση, στην συνείδηση των πολιτών. Εφόσον κάτι δεν απέδωσε σημαίνει ότι δεν το θέλησαν οι πολίτες. Επομένως, ο εκβιαστικός χαρακτήρας δεν πρόκειται να δημιουργήσει την απαραίτητη census communis, αλλά κοινωνική αναστάτωση.

Εν πάση περιπτώσει, επειδή έχω την εντύπωση ότι τώρα έχει προχωρήσει κάποια αντίληψη, διότι εγώ στην Κρήτη, στην ιδιαίτερη πατρίδα μου, βλέπω ότι πάρα πολλές Κοινότητες συμφωνούν. Αλλά είναι εξίσου πολλές οι οποίες διαφωνούν ριζικώς.

Λοιπόν, επί τη βάσει αυτού του διαχωρισμού, θα έπρεπε να γίνει σήμερα η καταγραφή. Να θεωρήσουμε δηλαδή ότι - το 1997 ας πούμε - καταγράφονται οι σημερινές συνενώσεις, προχωρεί το σχήμα και αντί να έχουμε 800 νέους Δήμους που θέλει το Υπουργείο, να έχουμε, ας πούμε, 3.000. Είναι μία εξέλιξη. Θα έπρεπε να αρκεστούμε σε αυτό και, σταδιακώς, επί τη βάσει της καθη-

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

μερινής εμπειρίας, να προχωρούν και οι άλλοι ή να μην προχωρούν· όσες Κοινότητες δεν το θελήσουν. Ασχέτως τώρα αν λέμε ότι είναι *«Κοινότητες σφραγίδες»*. Το *«Κοινότητα σφραγίδα»* ή το Κοινότητα που δεν έχει βιωσιμότητα το ελέγχει πρώτα ο άνθρωπος που ζει εκεί: *«εάν δεν θέλω να έχω βιωσιμότητα, δεν θέλω να έχω βιωσιμότητα»*. Τελεία και παύλα.

Βέβαια, μετά λένε ότι οι Κοινότητες ζητάνε λεφτά από το Υπουργείο. Εκείνο που ζητάνε από την κεντρική γραφειοκρατία των Αθηνών είναι ένα απειροστημόριο των όσων αρπάζει η κεντρική γραφειοκρατία των Αθηνών. Η κατασπατάληση και η ασώτευση των πόρων, λόγω ακριβώς αυτού του τεραστίου δεινοσαύρου που λέγεται κεντρική γραφειοκρατία των Αθηνών, είναι μία αφαίμαξη και εις βάρος των Αθηναίων και εις βάρος του υπολοίπου ελληνισμού που ζει μέσα στα ελληνικά σύνορα, αλλά και του γενικοτέρου ελληνισμού εκτός συνόρων. Διότι η υπερσυγκέντρωση αυτή της κοινότητος των Ελλήνων στην Αθήνα (50% του πληθυσμού με 70% της οικονομίας και περίπου του 95% της πολιτικής ισχύος) είναι τερατώδης.

Το Υπουργείο ισχυρίζεται ότι, η περιορισμένη εφαρμογή του θεσμού των εθελουσίων συνενώσεων, δεν ήταν αποτέλεσμα της μη αποδοχής του από τις κατά τόπους κοινωνίες, αλλά, κυρίως, ήταν αποτέλεσμα της αντίδρασης των «τοπαρχών» - όπως τους χαρακτηρίζει.

Καλά, αυτό είναι γνωστό επιχείρημα και ενδέχεται το Υπουργείο, σε αυτή την περίπτωση, να έχει δίκιο. Αλλά γι΄ αυτό υπάρχει η πολιτική και η καθημερινή κοινωνική ζωή για την διαπίστωση ορισμένων πραγμάτων· όταν τα πράγματα μπορούν ευκόλως να επαληθευτούν. Μπορούσαμε να οργανώσουμε κατά τόπους, σε όλες τις περιοχές, μέσα σε έξι μήνες, δημοψηφίσματα για να έχουμε μία πλήρη απεικόνιση της πραγματικής θελήσεως του λαού, ώστε να τελειώνει αυτή η ιστορία. Αυτή η ατέρμων συζήτηση εκφράζει και μία αντίληψη χειραγωγήσεως γραφειοκρατικού τύπου εκ μέρους και του σημερινού Υπουργού, ο οποίος, ειρήσθω εν παρώδω, αρχίζει να εμφανίζει και γελοία φαινόμενα σατραπίσκου. Αυτά είναι αστεία πράγματα. Πρώτα-πρώτα, οι τοπάρχες είναι «δικοί» του, αφού είναι όλοι πασόκοι. Και όσοι δεν είναι πασόκοι είναι νεοδημοκράτες. Άρα, *«φτύνει στον εαυτό του»*.

Λοιπόν, όπως είπα, αυτό το πράγμα λύνεται ευκολότατα με τοπικά δημοψηφίσματα και ...τέλειωσε η ιστορία. Μέσα σε τρεις ώρες θα ξέραμε τι γίνεται. Αυτά τα πράγματα δημιουργούν περιττές οξύνσεις και είναι αυτή η ικανότητα των Ελλήνων να καβγαδίζουν, διότι κανένας -ενώ όλοι ξέρουν τη λύση- δεν θέλει να την εφαρμόσει, διότι άλλα πράγματα κρύβονται πίσω. Παραδείγματος χάριν, ότι η κεντρική γραφειοκρατία δεν θέλει να χάσει τον έλεγχο· και η υπερσυγκέντρωση, μέσα από τους Δήμους, κάνει βεβαίως ευκολότερο τον κεντρικό έλεγχο.

> *"...λένε ότι οι Κοινότητες ζητάνε λεφτά από το Υπουργείο. Εκείνο που ζητάνε από την κεντρική γραφειοκρατία των Αθηνών είναι ένα απειροστημόριο των όσων αρπάζει η κεντρική γραφειοκρατία των Αθηνών. Η κατασπατάληση και η ασώτευση των πόρων [...] είναι μία αφαίμαξη και εις βάρος των Αθηναίων και εις βάρος του υπολοίπου ελληνισμού"*

Το άλλο πρόβλημα, το οποίο δεν δείχνει να απασχολεί την κεντρική γραφειοκρατία, είναι ότι η συγκέντρωση σε μεγαλύτερα σύνολα μπορεί να αμβλύνει τις τοπικές ιδιομορφίες. Διότι ξέρουμε πόσο κινδυνεύει η σύγχρονη κοινωνική ζωή σ' όλο τον πλανήτη από την εξάλειψη των ιδιαιτεροτήτων και της ποικιλομορφίας που έχει η καθημερινή ζωή, μέσα απ' αυτόν τον γιγαντισμό, προς τον οποίο μας ωθεί συνεχώς η κεφαλαιοκρατία και το κεντρικό ολιγαρχικό σύστημα σε όλο τον πλανήτη -όχι μόνο στην Ελλάδα. Αυτή τη στιγμή, η ελληνική κεντρική γραφειοκρατία πιθηκίζει τις τάσεις, οι οποίες εμφανίζονται παγκοσμίως. Ενώ, θα έπρεπε εμείς να επιμείνουμε πάρα πολύ στη διαφύλαξη των τοπικών ιδιομορφιών, έστω και αν αυτό εμφανίζει κάποιες, ας πούμε, δυσκολίες.

Η διαδικασία των εθελουσίων συνενώσεων, όπως προτείνετε (και το προτείνουν και πολλοί άλλοι), μέσω ενδεχομένως τοπικών δημοψηφισμάτων, μου γεννά την εξής απορία: Ποια τοπική κοινωνία, έστω των 800 ή των 1.000 κατοίκων, θα αποδεχθεί με ένα δημοψήφισμα ότι η έδρα πρέπει να είναι η γειτονική Κοινότητα ή ο Δήμος; Δεν είναι κάπως αυτονόητο ότι ο καθένας θα διεκδικήσει για την περιοχή του τα μέγιστα, συμπεριλαμβανομένης και της έδρας;

Το Υπουργείο λέει τώρα ότι οι Κοινότητες θα διατηρήσουν τα ονόματά τους. Ότι θα υπάρχει ένα τοπικό γραφείο για να διεκπεραιώνει τα έγγραφα επί τόπου, χωρίς οι άνθρωποι να μετακινούνται 15 και 20 χιλιόμετρα. Αυτό είναι σωστό και μπορεί να γίνει.

Θα έλεγα όμως το εξής: ότι γι' αυτό, ίσως, οι συνενώσεις σε Δήμους ήταν από την αρχή ένα λάθος συγκεντρωτικού τύπου, γιατί υπάρχει μία συγκεντρωτική και απλουστευτική λογική. Και εξ' ου βλέπεις τη συνεχή δυσαρμονία ανάμεσα στο λαϊκό αίσθημα και σ` αυτό. Θα έπρεπε, εγώ νομίζω, να εφαρμόσουν το προηγούμενο σχέδιο, το οποίο δεν λειτούργησε, γιατί κανείς δεν ενδιαφέρθηκε, το οποίο ήταν τα *Συμβούλια Περιοχών*· τα Συμβούλια Περιοχών, με την διατήρηση αυτών των πραγμάτων και την ελεύθερη, βέβαια, συνένωση όσων θέλουν. Αυτό θα έπρεπε να είναι μια διαδικασία εις το διηνεκές, συνεχώς. Όποιοι θέλουν να συνεννούνται.

Θα έπρεπε, όμως, στον πυρήνα στον οποίο θα διαμορφωθούν τα Συμβούλια Περιοχών να μετατεθούν, ας πούμε, οι κεντρικές υπηρεσίες, αυτές για τις οποίες ισχυρίζεται το κεντρικό Υπουργείο ότι πρέπει να αποτελέσουν τη σπονδυλική στήλη της νέας αποτελεσματικότητας. Αυτές, λοιπόν, όλες οι υπηρεσίες (π.χ. τα μηχανήματα, τα έργα υποδομής) να διαμορφώνονται από το Συμβούλιο Περιοχής, στο οποίο θα εκπροσωπούνται οι Κοινότητες και εκεί θα υπάρχουν αποφάσεις και συζητήσεις με βάση πάντοτε τον συνήθη δημοκρατικό καβγά και με βάση τις αναμφισβήτητες δυσαρμονίες που υπάρχουν ούτως ή άλλως. Δηλαδή μία μεγάλη Κοινότητα, ενδεχομένως, θα πιέζει τις μικρότερες· και αυτό δεν μπορεί να το αντιμετωπίσει κανείς, είναι μέσα στη φύση των πραγμάτων.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΒΡΟΣ

Επομένως, έχω την εντύπωση, ότι το πιο σωστό μέτρο θα ήταν, επιτέλους, η μόνιμη λειτουργία των Συμβουλίων Περιοχών, τα οποία θα έπρεπε να αποκτήσουν και υπόσταση διοικητική. Δηλαδή, ας πούμε, ένα σκουπιδιάρικο για 5 Κοινότητες μικρές, των 250 κατοίκων και των 80 κατοίκων, να ανήκει στο Συμβούλιο Περιοχής.

"το πιο σωστό μέτρο θα ήταν, επιτέλους, η μόνιμη λειτουργία των Συμβουλίων Περιοχών, τα οποία θα έπρεπε να αποκτήσουν και υπόσταση διοικητική"

Μα αυτό θεσμοθετήθηκε ουσιαστικά το 1994, δηλαδή μόλις πριν μερικά χρόνια. Και το ερώτημα είναι πώς, ενώ το Υπουργείο - βλέποντας σε κάποια φάση αυτό το πρόβλημα, δηλαδή την ανάγκη να αναπτυχθούν υπηρεσίες και υποδομές στην ύπαιθρο - έφτιαξε τα Συμβούλια Περιοχών, τα έδωσε απλώς κάποιες αρμοδιότητες, χωρίς όμως να τα προικίσει με οικονομικούς πόρους. Και έρχεται ξαφνικά, μετά από μία τριετία, και λέει πάμε σε αναγκαστικές συνενώσεις...

...Το βρίσκω ατυχέστατο και εκφράζει μια κεντρική γραφειοκρατική αντίληψη, διότι τον θεσμό αυτό έπρεπε να τον αφήσουν. Στη Γαλλία, ο αντίστοιχος θεσμός λειτουργεί 25 χρόνια. Οι Γάλλοι λένε ότι 25 χρόνια και ακόμη δεν είναι έτοιμο το σχέδιο, διότι ακόμη το «ψάχνουν».

Σε αυτά τα πράγματα υπάρχει πάντοτε το απρόβλεπτο της ζωής, υπάρχουν χιλιάδες ζητήματα που κανένας κεντρικός σχεδιασμός, από καμία ιδιοφυία του κόσμου, δεν μπορεί να προβλέψει. Επομένως, επειδή αυτό, ως σχέδιο, έδειχνε πολύ πιο φυσιολογικό, θα μπορούσε κάλλιστα να βοηθήσει και τη συγκράτηση του πληθυσμού στην ύπαιθρο και την ενίσχυση και την αναβάθμιση - όπως λένε αυτοί - των υπηρεσιών στην περιοχή εκτός Αθηνών.

Αλλά και στην περιοχή Αθηνών, διότι ουσιαστικά και αυτή υποδιοικείται, με όλη αυτή την υπερδιόγκωση. Είναι τέτοιο το τέρας αυτό, το οποίο εκ της φύσεώς του κακοδιοικείται. Δεν μπορείς ποτέ να έχεις ικανοποιητικό επίπεδο υπηρεσιών και κοινωνικής ζωής σε ένα μόρφωμα-μπουλούκι 4 εκατομμυρίων ανθρώπων. Οι άνθρωποι εδώ ζούνε δύσκολα. Είναι αναμφισβήτητο ότι σε μια επαρχιακή πόλη, η οποία έχει κάποια οικονομική άνεση, η καθημερινή ζωή και η κοινωνική είναι πολύ καλύτερη απ' ό,τι σε μία συνοικία των Αθηνών. Στην Αθήνα - εγώ το λέω πάντοτε - για να ζήσεις καλά, δηλαδή στο μέσο επίπεδο της ζωής που ζει ένας άνθρωπος της επαρχίας και της περιφερείας, πρέπει να είσαι πλούσιος, νέος και ωραίος. Αν δεν είσαι πλούσιος, αν δεν είσαι νέος κι αν δεν είσαι ωραίος η ζωή στην Αθήνα είναι πάρα πολύ δύσκολη.

Ένα από τα επιχειρήματα υπέρ του σχεδίου *«Καποδίστρια»* είναι ότι οι νέοι Δήμοι θα έχουν τη δυνατότητα, μέσω των τεχνο-διοικητικών μηχανισμών που θα αναπτύξουν, να απορροφήσουν καλύτερα τα κονδύλια του λεγόμενου *«πακέτου Sander»*, που αναμένουμε στα επόμενα χρόνια - ως μάννα εξ' ουρανού ίσως - ώστε να παράσχουν καλύτερες υπηρεσίες στους δημότες.

Ουδεμία αντίρρηση. Αυτό το πράγμα θα μπορούσε να το κάνει, εξ' ίσου αποτελεσματικά, ο θεσμός των Συμβουλίων Περιοχών.

Ένα τελευταίο ερώτημα. Πιστεύετε ότι όλη αυτή η ιστορία, να πάμε δηλαδή σε αναγκαστικές συνενώσεις, δημιουργώντας 800 περίπου Δήμους όπως θέλει το Υπουργείο, υποκρύπτει κάποια κομματικά συμφέροντα;

Κομματικά, ενδεχομένως. Αλλά αυτό δεν μπορώ να το ξέρω, διότι αυτά τα παρακατιανά θέματα δεν μπορούν να απασχολούν ένα σώφρονα πολίτη, όπως προσπαθώ να είμαι, δηλαδή έναν ελεύθερο αντάρτη. Εγώ δεν είμαι κομματόσκυλο.

Βέβαια, και η *«κουτσή Μαρία»* το καταλαβαίνει ότι, παραδείγματος χάριν, το ΠΑΣΟΚ θέλει να συνενώσει Δήμους, όπου έχει οριακή πλειοψηφία και την χάνει, για να την μεταθέσει, ας πούμε, σε έναν Δήμο όπου έχει οριακή μειοψηφία, ώστε να κερδίσει και την διπλανή περιοχή. Το ίδιο θα έκανε, βεβαίως, και η Νέα Δημοκρατία. Το ίδιο θα έκανε και το ΚΚΕ. Όμως, αν και αυτά τα πράγματα είναι άνευ σημασίας και μηδαμινά για μένα, υπάρχει αναμφισβήτητα και αυτή η σκέψη. Διότι αυτοί, όπως καταλαβαίνεις, σχεδιασμό επί χάρτου κάνουν και λένε: *«που έχουμε δικά μας κουκιά που μας περισσεύουν, εκεί. Που μας υπολείπονται κουκιά, εκεί. Να ενώσουμε αυτά τα δύο, οπότε να κερδίσουμε και τους δύο Δήμους»*. Είναι πολύ απλά πράγματα και βλακώδη.

Επιμένω, λοιπόν, ότι η διαμόρφωση αυτού του σχεδίου *«Καποδίστρια»* εκφράζει μιαν αντίληψη κεντρικής γραφειοκρατίας: έγινε βιαστικά, ασυντόνιστα, με πλήρη παραγνώριση των τοπικών συνθηκών (ενδεχομένως και με μία υστεροβουλία, αυτήν που ανέφερες, δηλαδή του προσκαίρου κομματικού οφέλους). Εν πάση περιπτώσει, εφόσον το σχέδιο αυτό προχώρησε, πρέπει να σεβαστεί η κεντρική γραφειοκρατία την δεδηλωμένη θέληση του λαού, να αναγνωρίσει τις συνενώσεις, όπου αυτές γίνονται οικεία βουλήσει των ενδιαφερομένων και να σεβαστεί την άρνηση όσων δεν αποδέχονται το σχέδιο. Και, σιγά-σιγά, να προχωρήσουν.

"...η συγκέντρωση σε μεγαλύτερα σύνολα μπορεί να αμβλύνει τις τοπικές ιδιομορφίες. Διότι ξέρουμε πόσο κινδυνεύει η σύγχρονη κοινωνική ζωή σ' όλο τον πλανήτη από την εξάλειψη των ιδιαιτεροτήτων και της ποικιλομορφίας που έχει η καθημερινή ζωή..."

Ο κ. Παπαδόπουλος, ας πούμε, είναι ένας άνθρωπος της κεντρικής γραφειοκρατίας, ο οποίος είναι και εργατικός κτλ., όπως λένε. Λοιπόν, δεν είναι βέβαιον ότι θα ζει ακόμη, ξέρω 'γω, το 2275. Η Ελλάδα, ελπίζω, ότι θα ζει ακόμη το 2275. Αυτό το παραλήρημα, όπου διαμορφώνουμε επί χάρτου σχεδιασμούς, οι οποίοι θα είναι *«αθάνατοι»* και *«ακίνητοι»* μέχρι δευτέρας παρουσίας, αποτελεί κλασική περίπτωση που χαρακτηρίζει τη σκέψη ενός μικρομεσαίου γραφειοκράτη.

Κύριε Ζουράρι, σας ευχαριστώ πάρα πολύ για το χρόνο που μας διαθέσατε για να γίνει αυτή η συνέντευξη.

Να είστε καλά. Εύχομαι το περιοδικό σας να είναι ευλογημένο και να μακροημερεύσει. ❖

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Η συνένωση των δήμων, μια ριζοσπαστική μεταρρύθμιση με ιστορικό βάθος

Του Γιώργου Παπαδημητρίου*

Η τοπική αυτοδιοίκηση αποτελεί βασικό θεσμό του δημοκρατικού πολιτεύματος. Η Πολιτεία αλλά και η κοινωνία μας παραμένουν αγκυλωμένες, όσο η τοπική αυτοδιοίκηση βρίσκεται στο περιθώριο του πολιτικού και διοικητικού συστήματος ή όσο, ενώ τοποθετείται στη νευραλγική θέση που της ανήκει, παραμένει κακεκτική και αδύναμη να φέρει εις πέρας την αποστολή της.

Η αποστολή της τοπικής αυτοδιοίκησης είναι, σύμφωνα με το Σύνταγμα, η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων. Οι δημόσιες υποθέσεις χαρακτηρίζονται ως τοπικές με βάση τις κοινωνικές, οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις. Το μεταβλητό του περιεχομένου των τοπικών υποθέσεων και των προϋποθέσεων για την αποτελεσματική διοίκησή τους επιτάσσει περιοδικά την προσαρμογή των διοικητικών δομών για τη συγκρότηση των ΟΤΑ κάθε επιπέδου. Για να καταστεί αυτό δυνατό, απαιτείται η διάρθρωσή της σε περισσότερους βαθμούς.

Οι παραπάνω επισημάνσεις είναι αναγκαίες για να κατανοήσουμε την επικαιρότητα μίας μεγαλεπήβολης μεταρρύθμισης: της ανασυγκρότησης των πρωτοβάθμιων οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης. Η πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση αποτελεί-

> *"Η πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση αποτελείται, ως γνωστόν, από 457 δήμους και 5.318 κοινότητες. Από αυτούς αρκετοί δήμοι και σχεδόν όλες οι κοινότητες δεν είναι, προ πολλού, σε θέση να εκπληρώσουν την αποστολή τους, δηλαδή να διοικήσουν τις τοπικές υποθέσεις με όρους σύγχρονης αποτελεσματικής διοίκησης και να παράσχουν στους δημότες τους υπηρεσίες που είναι συνυφασμένες με την τοπική αυτοδιοίκηση"*

ται, ως γνωστόν, από 457 δήμους και 5.318 κοινότητες. Από αυτούς αρκετοί δήμοι και σχεδόν όλες οι κοινότητες δεν είναι, προ πολλού, σε θέση να εκπληρώσουν την αποστολή τους, δηλαδή να διοικήσουν τις τοπικές υποθέσεις με όρους σύγχρονης αποτελεσματικής διοίκησης και να παράσχουν στους δημότες τους υπηρεσίες που είναι συνυφασμένες με την τοπική αυτοδιοίκηση. Συγκεκριμένα, δεν είναι σε θέση να διαχειριστούν τον χώρο και την προστασία του περιβάλλοντος, να προσφέρουν βασικές παροχές κοινωνικής αλληλεγγύης, να υποστηρίξουν τις τοπικές αναπτυξιακές πρωτοβουλίες και να εκπληρώσουν υποχρεώσεις που συνυφαίνονται με τον δημοκρατικό προγραμματισμό.

Η τοπική αυτοδιοίκηση προϋποθέτει γι' αυτό, υπό τις σύγχρονες συνθήκες, τη δημιουργία πρωτοβάθμιων ΟΤΑ που να διοικούν αποτελεσματικότερα τις τοπικές υποθέσεις. Προϋποθέτει συνεπώς νέα χωροθέτηση της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης. Αυτόν ακριβώς τον στόχο επιχειρεί να πραγματώσει η Πολιτεία με την προγραμματική συνένωση των δήμων και κοινοτήτων και την εφαρμογή του Προγράμματος «ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ».

Το Πρόγραμμα περιλαμβάνει τρεις βασικούς άξονες: α) Την χωροθέτηση των νέων δήμων και κοινοτήτων με προσδιορισμό των ορίων, της έδρας και της ονομασίας τους. β) Τη διαμόρφωση του θεσμικού πλαισίου

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

---

* *ο κ. Γιώργος Παπαδημητρίου είναι καθηγητής του Συνταγματικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και νομικός σύμβουλος του πρωθυπουργού κ. Κώστα Σημίτη.*

της λειτουργίας των νέων ΟΤΑ, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η αντιπροσώπευση και η συμμετοχή των χωριών στην δημοτική διοίκηση, παράλληλα με την ενιαία οργανωτική και υπηρεσιακή δομή του νέου ΟΤΑ. γ) Την εφαρμογή των προγραμμάτων για την υποστήριξη των νέων δήμων με τοπικές δημόσιες επενδύσεις, προς κάλυψη των βασικών αναγκών και με διαδικασίες επιμόρφωσης και κατάρτισης των αιρετών και των υπαλλήλων. Αυτή η συντονισμένη προσπάθεια προσλαμβάνει τη μορφή συγκοινωνούντων δοχείων, που προϋποθέτουν βέβαια την τήρηση των αρχών της αποτελεσματικής και δημοκρατικής διοίκησης, της ενδοδημοτικής αναπτυξιακής ισορροπίας και της εφαρμογής αντικειμενικών και αδιάβλητων κριτηρίων.

Η ανασυγκρότηση του υφισταμένου σήμερα τοπίου της καχεκτικής αυτοδιοίκησης μεταβάλλει ασφαλώς τις πολιτικές και οικονομικές ισορροπίες που διαμορφώνονται στο τοπικό πολιτικό και διοικητικό σύστημα. Προκαλεί όμως πολιτικές και ενδεχομένως οικονομικές «ζημίες» σε όσους διαχειρίζονται την τοπική εξουσία, και μεταβάλλει κατεστημένες πολιτικές σχέσεις. Επίσης δημιουργεί αντιθέσεις και αντιδράσεις. Πολλές από αυτές είναι εύλογες και ευεξήγητες, άλλες όμως είναι αναίτιες ή υπερβολικά ιδιοτελείς.
Σε κάθε περίπτωση, ορισμένες βασικές και κρίσιμες αιτιάσεις πρέπει να απαντηθούν με ειλικρίνεια και σαφήνεια για να μην διατηρούνται πεδία άσκοπης αντιπαράθεσης.

Η προγραμματική συνένωση των δήμων και κοινοτήτων, παρά την έλλειψη συναίνεσης από τους ενδιαφερόμενους, και η δημιουργία νέων ΟΤΑ δεν είναι καταρχήν αντίθετη προς το Σύνταγμα, επειδή στοχεύει στη συγκρότηση ισχυρών ΟΤΑ, ικανών να εκπληρώσουν τη συνταγματική αποστολή τους. Η συνένωση κυρίως των κοινοτήτων και η δημιουργία δήμων δεν αντιβαίνει, εξάλλου, στην επιταγή του άρθρου 102, παρ.1 εδ. α' Συντ., γιατί το Σύνταγμα δεν κατοχυρώνει τους υφιστάμενους το 1975 δήμους ή κοινότητες. Η ίδρυσή τους βασίζεται στην συνδρομή κριτηρίων που ο κοινός νομοθέτης έχει την δυνατότητα να μεταβάλλει, χωρίς να μπορεί να τεθεί ζήτημα συνταγματικότητάς της.

> ***"Οι νέοι ΟΤΑ πρέπει να ανταποκρίνονται στις γεωοικονομικές, κοινωνικές και πληθυσμιακές συνθήκες, όπως διαμορφώνονται στο πλαίσιο της τοπικής κοινωνίας. Η μη συνδρομή αυτών των κριτηρίων είναι πάντως δυνατό να ελεγχθεί από άποψη νομιμότητας μόνον σε ακραίες περιπτώσεις, όπου η αθέτηση των κριτηρίων είναι προφανής"***

Επίσης δεν θεμελιώνεται στο Σύνταγμα, όπως υποστηρίζεται από μερικούς, η αριθμητική ισορροπία μεταξύ δήμων και κοινοτήτων, έτσι ώστε να μην επιτρέπεται η ανατροπή της. Εκείνο που είναι ίσως αναγκαίο, είναι η ύπαρξη δήμων και κοινοτήτων. Αλλά και η άποψη αυτή έχει αμφισβητηθεί με αξιοσημείωτα επιχειρήματα. Σε καμία περίπτωση πάντως δεν μπορεί να θεμελιωθεί η διατήρηση συγκεκριμένων δήμων ή κοινοτήτων ή αριθμητική αναλογία τους.

Εκείνο που θα μπορούσε πράγματι να ελεγχθεί από συνταγματική άποψη είναι η εφαρμογή των κριτηρίων, με τα οποία χωροθετούνται οι νέοι δήμοι ή κοινότητες. Πρέπει δηλαδή να εξετάζεται κάθε φορά η συνδρομή των κριτηρίων του άρθρου 101 παρ. 2 Συντ., σε συνδυασμό με το άρθρο 102, παρ. 1 Συντ. Οι νέοι ΟΤΑ πρέπει δηλαδή να ανταποκρίνονται στις γεωοικονομικές, κοινωνικές και πληθυσμιακές συνθήκες, όπως διαμορφώνονται στο πλαίσιο της τοπικής κοινωνίας. Η μη συνδρομή αυτών των κριτηρίων είναι πάντως δυνατό να ελεγχθεί από άποψη νομιμότητας μόνον σε ακραίες περιπτώσεις όπου η αθέτηση των κριτηρίων είναι προφανής.

Ανεξάρτητα πάντως από την βασιμότητα ή μη των αιτιάσεων αυτών είναι βέβαιο ότι το έδαφος για την επιτυχή εφαρμογή της μεταρρύθμισης είναι πρόσφορο, μόνον όταν συντρέχουν δύο βασικές προϋποθέσεις: α) Οι νέοι ΟΤΑ που δημιουργούνται πρέπει να ανταποκρίνονται σε ικανοποιητικό βαθμό αποδοχής και συναίνεσης της τοπικής κοινωνίας, και β) Η χωροθέτηση και η ίδρυσή τους πρέπει να αντιστοιχεί, στο μέτρο του δυνατού, σε υπαρκτή ενότητα των επιμέρους τοπικών κοινωνιών και ταυτόχρονα να συγκεντρώνει τις προϋποθέσεις της βιωσιμότητας (πληθυσμός, έκταση, πόροι) και της λειτουργικότητας (υποδομές, προσωπικό κ.ο.κ.).

Η μεταρρύθμιση που δρομολογείται έχει αναμφίβολα ιστορική σημασία. Θα μεταβάλλει το περιβάλλον της καχεκτικής και κατακερματισμένης τοπικής αυτοδιοίκησης. Γι' αυτό και γεννά δικαιολογημένα μεγάλες προσδοκίες. Αλλά μία μεταρρύθμιση δε κρίνεται μόνο από τους στόχους της. Δοκιμάζεται προ πάντων στην πράξη. Εκεί ακριβώς απαιτείται εγρήγορση και η αταλάντευτη προσήλωση στην τήρηση των αξιών της τοπικής δημοκρατίας, της αποτελεσματικής διοίκησης των τοπικών υποθέσεων, της διαφάνειας και της αναπτυξιακής ισορροπίας.

❖

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΕΡΟΙΑΣ

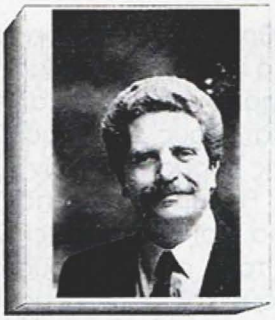

ΣΧΕΔΙΟ «ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ»

Μύθος, Πραγματικότητα και Επιδιώξεις

Του
Δημήτρη Βλάχου*

Είναι κοινός τόπος ότι η χώρα μας, στα 170 χρόνια του ελεύθερου βίου της, οργανώθηκε και λειτούργησε με ένα υπερσυγκεντρωτικό σύστημα διακυβέρνησης. Ένα σύστημα που συγκέντρωνε όλες τις εξουσίες, όλες τις δράσεις, όλες τις οικονομικές δραστηριότητες στην Αθήνα. Το αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής είναι ορατό με γυμνό μάτι. Στην Ελλάδα των 10 εκατ. κατοίκων, η Αθήνα συγκεντρώνει πάνω-κάτω τα 4 εκατ. και συνεχίζει να αυξάνεται. Για να γίνει κατανοητός με παραδείγματα αυτός ο παραλογισμός, πρέπει να πούμε ότι, στην Κίνα των 1,2 δις, το Πεκίνο έπρεπε να έχει 480 εκατ. κατοίκους, ενώ το Βερολίνο, για την περίπτωση της Γερμανίας, πάνω από 30 εκατ. Την ίδια ώρα, η ύπαιθρος χώρα ερημώθηκε.

Ίσως αυτό δεν συνέβη στον Νομό Ημαθίας. Όμως συνέβη στο μεγαλύτερο τμήμα της ελληνικής επικράτειας: η Ήπειρος, η Πελοπόννησος, η Στερεά, η Θράκη, τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου ερημώθηκαν. Εκατοντάδες χωριά "φαντάσματα" με 10-20 ή 30 κατοίκους κι αυτούς στο σύνολό τους σχεδόν γέρους κι ανήμπορους.

Έχω την πεποίθηση ότι αυτό το έγκλημα, ήταν αποτέλεσμα μιας πολιτικής την οποία άσκησαν όλες οι μεταπολεμικές ελληνικές κυβερνήσεις. Και στην οποία συνήργησαν, παρά τις φραστικές διαφοροποιήσεις, όλες σχεδόν οι πολιτικές δυνάμεις. Γιατί -πρέπει να τονιστεί- ότι και τα ελληνικά κόμματα έχουν μια συγκεντρωτική δομή και οργάνωση. Με ένα το κέντρο των αποφάσεων: την Αθήνα.

Όλα τα προεκτεθέντα είναι, πιστεύω, αναντίρρητα. Το τραγικό, όμως, είναι πως και σήμερα, με αυτή τη ζοφερή πραγματικότητα να ροκανίζει τα πόδια της Ελλάδας, την ενδοχώρα της, συνεχίζεται η ίδια πολιτική. Η δομή της διακυβέρνησης εξακολουθεί η ίδια. Τα πάντα αποφασίζονται στην Αθήνα. Η δημιουργία των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων (Ν.Α.) κατέληξε σε μια κακόγουστη φάρσα. Χωρίς αρμοδιότητες, οι Ν.Α. κατάντησαν να είναι χώρος βολέματος ημετέρων και σπατάλης μερικών δις. Αλλά και ένα κακέκτυπο της κεντρικής διοίκησης.

> ***"...Η χώρα μας, στα 170 χρόνια του ελεύθερου βίου της, οργανώθηκε και λειτούργησε με ένα υπερσυγκεντρωτικό σύστημα διακυβέρνησης. Ένα σύστημα που συγκέντρωνε όλες τις εξουσίες, όλες τις δράσεις, όλες τις οικονομικές δραστηριότητες στην Αθήνα. (...) Την ίδια ώρα, η ύπαιθρος χώρα ερημώθηκε. Εκατοντάδες χωριά "φαντάσματα" με 10-20 ή 30 κατοίκους κι αυτούς στο σύνολό τους σχεδόν γέρους κι ανήμπορους"***

Το μέγιστο ποσοστό του 2ου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, γνωστού ως «*πακέτο Ντελόρ-2*», όπως εξ' άλλου και του 1ου, σπαταλιούνται στην Αθήνα. ΟΛΑ τα μεγάλα έργα εκτελούνται στην Αθήνα. Ενώ το μοναδικό έργο που θα έδινε ζωή στη Βόρεια Ελλάδα (Ήπειρο, Μακεδονία και Θράκη), η Εγνατία Οδός και οι κάθετοι άξονές της προς τα Βαλκάνια, καρκινοβατεί χωρίς χρηματοδότηση. Μόνον ο υπουργός ΠΕΧΩΔΕ κ. *Λαλιώτης* ανερυθρίαστα μας κοροϊδεύει και την "τελειώνει" κάθε λίγο και λιγάκι, όπως παλαιότερα κάθε χρόνο "τελείωνε" η εκτροπή του Αχελώου στον Θεσσαλικό κάμπο. Την ίδια στιγμή στην Αθήνα εκτελούνται τεράστια έργα (Μετρό, αεροδρόμιο Σπάτων, τεράστιες λεωφόροι) και τώρα, για κακή μας τύχη, με την ανάθεση στην Αθήνα της Ολυμπιάδας του 2004, όλη η οικονομική ικμάδα θα διατεθεί στην Αττική. Όλα αυτά σημαίνουν ότι στην Αθήνα δημιουργούνται θέσεις εργασίας, ενώ αυτές αφαιρούνται από την επαρχία. Και έλα μετά να πείσεις τον οικοδόμο από το Σουφλί, που βρήκε δουλειά στην Αθήνα, να ξαναγυρίσει στον τόπο του.

Από όσα εκτίθενται πιο πάνω γίνεται φανερό ότι η ύπαιθρος χώρα ΔΕΝ κινδυνεύει να ερημώσει από την εφαρμογή του σχεδίου αναγκαστικών συνενώσεων με το κωδικό όνομα *"Καποδίστριας"*, γιατί, απλούστατα, έχει ήδη ερημώσει. Συνεπώς εκείνο που χρειάζεται σήμερα η πατρίδα μας είναι η αναζωογόνηση της επαρχίας. Μ' άλλα λόγια απαιτούνται συντονισμένες δράσεις, φαντασία, σχέδια,

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

** ο κ. Δημήτρης Βλάχος είναι δικηγόρος. Διετέλεσε Δήμαρχος Νάουσας και Περιφερειάρχης.*

μελέτες, αγώνες για να σταματήσει ο Αθηνοκεντρικός κατήφορος της Ελλάδας μας. Χρειάζεται να υπάρξουν, να δημιουργηθούν, εκείνες οι δυνάμεις, οι οργανισμοί, που θα αναλάβουν αυτό το βαρύ έργο. Να αντιστρέψουν, δηλαδή, τις εξελίξεις. Να καταρτίσουν προγράμματα ανάπτυξης, να συντάξουν μελέτες, να εμπνεύσουν εμπιστοσύνη στους πολίτες και να επιβάλουν τα προγράμματά τους στο διεφθαρμένο "Κράτος της Αθήνας". Η χώρα μας χρειάζεται, αυτή τη στιγμή, μοχλούς ανάπτυξης. Δυναμικούς οργανισμούς που θα αναλάβουν το βαρύ φορτίο να "πολεμήσουν" τον υπερσυγκεντρωτισμό του ελληνικού κράτους. Κόντρα, αν χρειαστεί, προς την Κυβέρνηση, την όποια Κυβέρνηση, κόντρα στις κατεστημένες πολιτικές δυνάμεις, κόντρα στους 15 έως 20 "διαπλεκόμενους" οι οποίοι τραγανίζουν τους πόρους ανάπτυξης της Ελλάδας.

Οι φυσικοί φορείς αυτού του αγώνα είναι οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.), σε συνεργασία και συστράτευση με τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση.

Όμως, ποιοι Ο.Τ.Α. θα αναλάβουν αυτό το έργο; Οι Κοινότητες των 20, 100 ή 1.000 ή και 2.000 κατοίκων; Με έναν πρόεδρο και έναν ταλαίπωρο γραμματέα να προσπαθεί να αντεπεξέλθει στις ανάγκες των δημοτών του; Οι Ο.Τ.Α. χωρίς τεχνικές υπηρεσίες, χωρίς στελέχωση, χωρίς υποδομές, χωρίς προϋπολογισμό; Αυτοί οι Ο.Τ.Α. θα αναλάβουν να "παλέψουν" το Αθηνοκεντρικό κράτος; Αυτό είναι αδύνατο και το ξέρουν όλοι. Αν η ύπαιθρος χώρα εξακολουθήσει να έχει τις 6.000 περίπου Κοινότητες, με τους 20-50-100-1.000 κατοίκους, είναι βέβαιο ότι θα συνεχιστεί η μιζέρια και η αδυναμία ανάληψης οποιασδήποτε αναπτυξιακής προσπάθειας. Και οι πολύτιμοι πόροι θα σπαταλιούνται κυρίως στην Αθήνα και δευτερευόντως στην επαρχία, η οποία, με τον σημερινό πολυκερματισμό, αδυνατεί να προγραμματίσει, να σχεδιάσει, να εκτελέσει κάτι σοβαρό.

Συνεπώς, γίνεται φανερό ότι η ανάπτυξη της χώρας απαιτεί ΟΤΑ μεγάλους, κατά το δυνατόν, στελεχωμένους με ικανά πρόσωπα (αιρετούς και προσωπικό), με φωνή, όραμα και δυνατότητες προγραμματισμού, σχεδιασμού, μελέτης και εκτέλεσης σοβαρών έργων. Γι' αυτό, το σχέδιο *"Καποδίστριας"* είναι επιβεβλημένο και, εν πάση περιπτώσει, είναι προς την σωστή κατεύθυνση.

> ***"... η ύπαιθρος χώρα ΔΕΝ κινδυνεύει να ερημώσει από την εφαρμογή του σχεδίου αναγκαστικών συνενώσεων γιατί, απλούστατα, έχει ήδη ερημώσει. Εκείνο που χρειάζεται σήμερα η πατρίδα μας είναι η αναζωογόνηση της επαρχίας. Χρειάζεται να υπάρξουν, να δημιουργηθούν, εκείνες οι δυνάμεις, οι οργανισμοί, που θα αναλάβουν αυτό το βαρύ έργο. Να αντιστρέψουν, δηλαδή, τις εξελίξεις. Να καταρτίσουν προγράμματα ανάπτυξης, να συντάξουν μελέτες, να εμπνεύσουν εμπιστοσύνη στους πολίτες και να επιβάλουν τα προγράμματά τους στο διεφθαρμένο «Κράτος της Αθήνας»"***

Παρ' όλα όμως αυτά, ο *"Καποδίστριας"* συναντά αντιδράσεις και πολλές φορές έντονες. Οι αιτιάσεις κατά του σχεδίου είναι συνοπτικά: 1) Θα ερημώσει την ύπαιθρο. 2) Καταστρέφει τον κοινωνικό ιστό της επαρχίας. 3) Θα δημιουργήσει δυσκολίες στους κατοίκους των οικισμών εκτός της έδρας των νέων Δήμων. 4) Η Κυβέρνηση παίζει παιχνίδια και προσπαθεί να αλλάξει τους συσχετισμούς σε ορισμένους κρίσιμους Δήμους.

Έχω την εντύπωση ότι, τα επιχειρήματα αυτά, εκτός του τελευταίου, είναι αβάσιμα. Η ύπαιθρος και χωρίς την «βοήθεια» του *"Καποδίστρια"* ερήμωσε. Για ποιόν κοινωνικό ιστό που κινδυνεύει να διαρραγεί, μιλάμε, όταν αναφερόμαστε σε μίζερες και πάμπτωχες μικροκοινότητες; Τέλος, η εφαρμογή της σύγχρονης τεχνολογίας, που μόνον ένας στιβαρός Δήμος μπορεί να εφαρμόσει, είναι βέβαιο ότι θα ελαχιστοποιήσει τις τυχόν δυσμενείς επιπτώσεις στη ζωή των κατοίκων εκτός της έδρας του νέου Δήμου· ένα τερματικό ηλεκτρονικού υπολογιστή στο χωριό κάνει δουλειά πολλών γραμματέων και κοστίζει ελάχιστα.

Τα ενδεχόμενα κυβερνητικά παιχνίδια κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει. Οι κυβερνήσεις μας, υπό την φιλελεύθερη, σοσιαλιστική, λαϊκιστική ή εκσυγχρονιστική εκδοχή, έχουν παράδοση στα παιχνίδια εξουσίας. Και, συνεπώς, δεν αποκλείεται και τώρα να παίζονται τέτοια, σε κάποιες περιοχές. Εξ' άλλου, η πρωθυπουργική αναγόρευση των εκλογών των Ο.Τ.Α. του 1998 σε ένα είδος *δημοψηφίσματος*, δεν αποκλείει κάτι τέτοιο. Το αντίθετο μάλιστα, το καθιστά εξαιρετικά πιθανόν. Όμως, αυτό το ενδεχόμενο δεν αρκεί για να ματαιώσει την μεγάλη αυτή αλλαγή, που την έχει ανάγκη η χώρα μας. Άλλωστε η πρόσφατη ιστορία, στην Ελλάδα και στην υπόλοιπη Ευρώπη, έχει να επιδείξει τόσες ανατροπές, που καθιστά πολύ πιθανόν να πέσουν οι κυβερνώντες στον λάκκο που σκάβουν για τους άλλους.

Μια άλλη ένσταση, κατά του *"Καποδίστρια"*, είναι ότι οι συνε-

ΔΗΜΟΚΡΙΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

νώσεις έπρεπε να είναι εθελοντικές. Έχω την εντύπωση ότι αυτό υποκρύπτει μια υποκρισία. Είναι σε όλους γνωστό ότι, στα 12 χρόνια του ισχύοντος θεσμού των εθελοντικών συνενώσεων και μάλιστα με πολύ μεγάλες επιδοτήσεις, ελάχιστα εφαρμόστηκε. Και το παράξενο είναι ότι εφαρμόστηκε σε Κοινότητες που είχαν σοβαρό μέγεθος. Στο Νομό Ημαθίας είχαμε τρεις Δή-

> ***"Η χώρα μας δεν έχει πολλά περιθώρια παλινδρομήσεων και μεμψιμοιρίας. Χρειάζεται νέους θεσμούς και πρέπει να τους αποκτήσει. Ένας τέτοιος είναι και ο «Καποδίστριας». Δεν λύνει αυτομάτως προβλήματα, αλλά δημιουργεί τις προϋποθέσεις και τον δυναμισμό, να αρχίσει ο αγώνας για την λύση τους"***

μους από συνενώσεις. Και οι τρεις ήταν μεγάλες Κοινότητες (Ειρηνούπολη, Πλατύ, Μελίκη). Σε άλλες περιοχές η κατάσταση είναι πολύ χειρότερη. Συνεπώς, γίνεται φανερό ότι οι τοπικισμοί, τα προσωπικά συμφέροντα, ο μικροκομματισμός, δεν επέτρεψαν να επιτύχει αυτός ο θεσμός. Άρα, καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως, ή πιστεύουμε ότι οι συνενώσεις ωφελούν και τις επιβάλουμε ή, αλλιώς, αφήνουμε τα κακώς κείμενα όπως έχουν.

Εκείνο, όμως, το οποίο θέλω να τονίσω, ως τελευταίο επιχείρημα υπέρ των συνενώσεων, είναι οι εμπειρίες από τις, ελάχιστες μέχρι σήμερα, εθελοντικές. Έχω την πεποίθηση ότι σε μεγάλο βαθμό επέτυχαν στο σκοπό τους. Και αυτό είναι το καλύτερο επιχείρημα υπέρ του *"Καποδίστρια"*.

Όμως, ο *"Καποδίστριας"* δεν θεραπεύει πάσαν νόσον... από μόνος του. Δημιουργεί αναμφισβήτητα έναν δυναμισμό. Ιδρύει τους μηχανισμούς της προόδου και του αναπτυξιακού ρόλου των Ο.Τ.Α. Δίνει φωνή στην επαρχία. Όμως αυτά δεν αρκούν. Ο *"Καποδίστριας"* θα επιτύχει μόνον εάν στην επαρχία μεταφερθούν πόροι. Όχι για μικροέργα (πετρούλες, τουβλάκια κ.λ.π.). Πόροι για την εκτέλεση έργων παραγωγικών, μεγάλης κλίμακας: δίκτυα συγκοινωνιών, τηλεπικοινωνίες, βιομηχανικές και βιοτεχνικές ζώνες, ελεύθερες βιομηχανικές ζώνες, κίνητρα για μεγάλες ιδιωτικές επενδύσεις, προγράμματα εκπαίδευσης των νέων (όχι αυτά που ενθυλακώνουν οι διάφοροι επιτήδειοι), ριζικές αναδιαρθρώσεις νοοτροπιών και καλλιεργειών κ.λ.π.

Αυτά, όμως, δεν βλέπω να γίνονται αν δεν ξεσηκωθεί η επαρχία. Το αδηφάγον τέρας της Αθήνας, το αμαρτωλό άντρο (σε άρθρο μου στην *"Ελευθεροτυπία"*, τον Αύγουστο του 1994, το είχα χαρακτηρίσει "τρίγωνο των βερμούδων") Πλατεία Συντάγματος-Βόρεια προάστια, δεν αφήνει την λεία από τα δόντια του. Χρειάζεται αγώνας. Και αυτόν τον αγώνα δεν μπορεί να τον φέρει σε πέρας ο Κοινοτάρχης των 100 ή 1.000 κατοίκων, αλλά ο Δήμαρχος, ουσιαστικά Έπαρχος, συνεπικουρούμενος από ένα επιτελείο ειδικών και σε συνεργασία με την Ν.Α. Αυτό είναι ένα επί πλέον επιχείρημα υπέρ του *"Καποδίστρια"*.

Τελειώνοντας, θέλω να τονίσω ότι η χώρα μας δεν έχει πολλά περιθώρια παλινδρομήσεων και μεμψιμοιρίας. Χρειάζεται νέους θεσμούς και πρέπει να τους αποκτήσει. Ένας τέτοιος είναι και ο *"Καποδίστριας"*. Δεν λύνει αυτομάτως προβλήματα, αλλά δημιουργεί τις προϋποθέσεις και τον δυναμισμό, να αρχίσει ο αγώνας για την λύση τους.

❖

ΑΠΟ ΤΟ 1984 Ο ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΒΛΑΧΟΣ ΠΡΟΤΕΙΝΕ ΤΗ ΣΥΝΕΝΩΣΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΤΗΝ ΗΜΑΘΙΑ

Κατά προφητικό, θα λέγαμε, τρόπο ο κ. ***Δημήτρης Βλάχος***, σε ανύποπτο χρόνο, το 1984, πρότεινε τη συνένωση κοινοτήτων στην Ημαθία. Τότε, με αφορμή το νεο νόμο των εθελοντικών συνενώσεων ο κ. Βλάχος, ως Δήμαρχος Νάουσας, παρουσίασε στο 9ο Συνέδριο της ΤΕΔΚ Ν. Ημαθίας, εισήγηση με τίτλο *«Ο μεταβατικός Νόμος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ν. 1416/84): μεταβολές και δυνατότητες»*.

Αξίζει να σταχυολογήσουμε ένα απόσπασμα αυτής, που αποκτά σήμερα επίκαιρο χαρακτήρα:

«...Οι βασικότερες τροποποιήσεις [του νόμου] αναφέρονται στην δυνατότητα συγχώνευσης γειτονικών κοινοτήτων για την δημιουργία Δήμου (πληθυσμός τουλάχιστον 3.000) με την παροχή σημαντικών κινήτρων. Έχω την εντύπωση ότι αυτή η διάταξη είναι τεράστιας σημασίας και πρέπει να εφαρμοστεί στο Νομό μας. Η ύπαρξη μικρών οργανισμών οδηγεί ουσιαστικά στην απραξία τους. Εντελώς πρόχειρα μπορώ να πω ότι στο Νομό μας και ιδίως στον κάμπο, μπορούν να ιδρυθούν Δήμοι, με την συγχώνευση κοινοτήτων, εύρωστοι οικονομικά και με τεράστιες δυνατότητες.

Οι κοινότητες Χαρίεσσας, Αγγελοχωρίου, Πολυπλατάνου και Ζερβοχωρίου μπορούν να αποτελέσουν έναν δήμο 6.000 κατοίκων. Οι κοινότητες Αγκαθιάς, Βεργίνας, Κυψέλης, Μελίκης, Νεοκάστρου, Παλατιτσίων, Προδρόμου, Συκιάς, μπορούν να αποτελέσουν έναν Δήμο με 11.000 κατοίκους. Οι κοινότητες Αράχου, Κλειδίου, Κορυφής, Λιανοβεργίου, Πλατάνου, Πλατύ, Πρασινάδος, Τρικάλων, ένα Δήμο με 12.000 κατοίκους. Να δημιουργήσουν δηλαδή ΟΤΑ με μέγεθος, προϋπολογισμό, στελέχωση και δυνατότητες προσφοράς υπηρεσιών υψηλής στάθμης στους δημότες...».

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ 5ης ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΜΑΘΙΑΣ
ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ Ο.Τ.Α. ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ «ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ»

Δήμος Πλατέος:

"Ενιαίος, ισχυρός και λειτουργικός Δήμος στο επίπεδο του Συμβουλίου Περιοχής, με έδρα τον Δήμο Πλατέος"

ΟΜΟΦΩΝΟ ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Πλατέος, έγκαιρα, από τις αρχές Μαίου, με απόφασή του, πήρε θέση για το επιχειρησιακό πρόγραμμα «*Καποδίστριας*» και ενέκρινε ομοφώνως το ακόλουθο ψήφισμα, στο οποίο διατυπώνονται συγκεκριμένες προτάσεις για το υπό ψήφιση σχέδιο νόμου. Το ψήφισμα έχει ως εξής:

«Το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Πλατέος Ν. Ημαθίας εκτιμά ότι, με το προτεινόμενο επιχειρησιακό πρόγραμμα *"Ιωάννης Καποδίστριας"* η Πολιτεία επιχειρεί το αποφασιστικό βήμα στην κατεύθυνση της ριζικής διοικητικής αναδιοργάνωσης των πρωτοβάθμιων Ο.Τ.Α. στη Χώρα μας, με στόχο τη δημιουργία **ισχυρών Δήμων** ώστε να καταστούν ικανοί να παράσχουν **ουσιαστικές υπηρεσίες** στους πολίτες. Ο στόχος αυτός, σε γενικές αρχές, βρίσκει και το Δήμο Πλατέος **σύμφωνο**.

Όμως, το Δημοτικό Συμβούλιο Πλατέος εκτιμά ότι, ανεξάρτητα από τις προθέσεις και τους στόχους του εξαγγελθέντος Επιχειρησιακού Προγράμματος, η χρονίζουσα παθολογία του συστήματος αυτοδιοίκησης στη Χώρα μας δεν έχει αποβάλει τα γνωστά αρνητικά φαινόμενα που την ταλανίζουν επί δεκαετίες. Σήμερα, η Πολιτεία αφενός, καλείται ν' αποδείξει εμπράκτως ότι μπορεί ν' απαλλαγεί από το βεβαρημένο παρελθόν αναξιοπιστίας έναντι των φορέων της αυτοδιοίκησης και των πολιτών και, αφετέρου, οι αιρετοί εκπρόσωποι της πρωτοβάθμιας αυτοδιοίκησης ότι δεν διακατέχονται από τα κεκτημένα του σύγχρονου πολιτικού "κοτζαμπασισμού".

Σε ό,τι αφορά το θεσμικό (διοικητικό) μέρος του Προγράμματος πιστεύουμε ότι θα πρέπει να εξασφαλιστούν με κανονιστικές διατάξεις (νόμους) τα ακόλουθα:

1. Κατοχύρωση της **οικονομικής αυτοδυναμίας** της Αυτοδιοίκησης, με ριζική μεταβολή του ισχύοντος θεσμικού πλαισίου και εκσυγχρονισμό του Κώδικα Δημοσίων Εσόδων που διέπει την οικονομική λειτουργία των Ο.Τ.Α.

2. Θέσπιση αντικειμενικών και διαφανών κριτηρίων στο καθεστώς των **επιχορηγήσεων** της Τοπικής Αυτοδιοίκησης από τα διάφορα Υπουργεία, για να εκλείψουν τα φαινόμενα του προσωπικού ή κομματικού "διαμεσολαβητικού" παράγοντα.

3. Κατοχύρωση της λειτουργικής υπόστασης, αντιπροσωπευτικής εκπροσώπησης και οικονομικής εξασφάλισης πόρων στα 5.000 περίπου **Τοπικά Συμβούλια** που αναμένεται ότι θα προκύψουν. Πιο συγκεκριμένα προτείνουμε:

/ Την **υποχρεωτική επιχορήγηση**, από τον προϋπολογισμό του Δήμου, των **Τοπικών Συμβουλίων**, με σαφή και αξιοκρατικά κριτήρια, για να αποτραπούν οι όποιες προσπάθειες τυχών συγκυριακών πλειοψηφιών στο Δημοτικό Συμβούλιο, να κατευθύνουν τους πόρους κατά την κρίση τους.

/ Τα έσοδα από τη διαχείριση της ακίνητης περιουσίας, που ανήκει στα Τοπικά Συμβούλια, να αποδίδονται στην **ολότητά** τους υποχρεωτικά για την **εκτέλεση έργων** σ' αυτά.

/ Στην έδρα κάθε Τοπικού Συμβουλίου, με πληθυσμό πάνω από 300 κατοίκους, να **παραμείνει υποχρεωτικά** ένας υπάλληλος (γραμματέας) του Δήμου.

/ Να προβλεφθούν **έξοδα παραστάσεως** για τους **Προέδρους** των Τοπικών Συμβουλίων, ως ελάχιστο κίνητρο ενδιαφέροντος.

/ Να **μηχανογραφηθούν** όλα τα καταστήματα των Τοπικών Συμβουλίων και να δικτυωθούν οι υπηρεσίες με την έδρα του Δήμου, ώστε **οι κάτοικοι να εξυπηρετούνται**, τουλάχιστον για τη κάλυψη των βασικών αναγκών τους, **στο τόπο τους**.

4. Να εκπονηθούν υποχρεωτικά, εντός του α΄ εξαμήνου του 1998, **Τοπικά Αναπτυξιακά Προγράμματα** σε όλους τους νέους Δήμους που θα προκύψουν, **με δαπάνες από τις δημόσιες επενδύσεις**, ώστε έγκαιρα και κατά επιστημονικά τεκμηριωμένο και ορθολογικό τρόπο να προκύψουν οι ανάγκες και τα απαραίτητα έργα που απαιτούνται, για να χρηματοδοτηθούν από τα Υποπρογράμματα που προβλέπονται.

5. Να συσταθεί σε κάθε νέο Δήμο **Τεχνική** και **Ταμειακή Υπηρεσία**, με αντίστοιχη στελέχωση τους σε προσωπικό, αμέσως μετά την ανάληψη των καθηκόντων από τις νεοεκλεγείσες Δημοτικές Αρχές.

6. Να εξασφαλιστούν οι προϋποθέσεις για την άμεση λειτουργία στους νέους Δήμους, μετά την εγκατάσταση των δημοτικών αρχών, της

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

υπηρεσίας Καθαριότητας που θα εκτελεί απρόσκοπτα το έργο της αποκομιδής των απορριμμάτων. Επίσης, να προβλεφθεί η άμεση προμήθεια ενός **συγκοινωνιακού μέσου** (λεωφορείου), από πόρους του Προγράμματος, που θα αποδοθεί σε κάθε νέο Δήμο, για τη διεξαγωγή της συγκοινωνίας μεταξύ των οικισμών και την εξυπηρέτηση των κατοίκων.

Σε ό,τι αφορά τις προτάσεις για τα **διοικητικά όρια του νέου Δήμου** που θα προκύψει στη περιοχή μας καθώς και της **έδρας**, οι θέσεις του Δήμου Πλατέος είναι οι ακόλουθες:

1. Με το Προεδρικό Διάταγμα 164/1995 καθορίστηκαν οι εδαφικές περιφέρειες και οι έδρες των Συμβουλίων Περιοχής στο Νομό Ημαθίας. Εκτιμούμαι ότι το κριτήριο αυτό της γεωγραφικής χωροθέτησης των ΟΤΑ του Νομού Ημαθίας είναι το ***πλέον ενδεδειγμένο και αποδεκτό από το ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α.***, ώστε να αποτελέσει τον *"οριοδείκτη"* που θα κατευθύνει τις διαδικασίες επιλογής των χωρικών ορίων των νέων Δήμων. Το Συμβούλιο Περιοχής της 5ης Εδαφικής Περιφέρειας Νομού Ημαθίας, που απαρτίζεται από το Δήμο Πλατέος και τις Κοινότητες Κορυφής, Τρικάλων, Πλατάνου, Πρασινάδας και Κλειδίου (***συνολικού πληθυσμού 11.304 κατοίκων***), πιστεύουμε ότι αποτελεί μια τυπική περίπτωση πεδινών αγροτικών οικισμών (με ομοιογενή κατά βάση κοινωνικά χαρακτηριστικά) και εκπληρώνει όλες τις προϋποθέσεις για ν' αποτελέσει **ΕΝΑ ΕΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟ, ΙΣΧΥΡΟ** και **ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟ**, στο **επίπεδο του Συμβουλίου Περιοχής**, κατάλληλο για να μπορέσει να σταθεί αυτοτελώς και να αναπτύξει τους αναγκαίους όρους για τη διοικητική, οργανωτική και οικονομική αυτοδυναμία του, με στόχο την ενδογενή ανάπτυξη της περιοχής, την κατασκευή υποδομών και την παροχή εκτεταμένου εύρους υπηρεσιών προς τους κατοίκους της περιοχής.

2. Η ***ομοιογενής***, από άποψη απασχόλησης και κοινωνικών ενδιαφερόντων, σύνθεση του πληθυσμού των χωριών που συναποτελούν το Συμβούλιο Περιοχής της 5ης Εδαφικής Περιφέρειας, δημιουργεί τις προϋποθέσεις ***αρμονικής συνεργασίας*** και κοινής προπαρασκευής στόχων και επιδιώξεων για το μέλλον της περιοχής:

Η πλούσια και εύφορη γεωργική γη· η καλλιέργεια, σχεδόν κοινών για όλους τους οικισμούς, αγροτικών προϊόντων· η σημαντικά ανεπτυγμένη κτηνοτροφία, ιδίως στο νοτιοανατολικό μέρος (περιοχή Κλειδίου)· η ύπαρξη μεγάλων μονάδων μεταποίησης αγροτικών προϊόντων, στο βορειοανατολικό μέρος (περιοχή Πλατέος)· η πολύ σημαντική θέση της περιοχής, από άποψη εγγύτητας σε συγκοινωνιακούς κόμβους (η νέα Εθνική Οδός Αθηνών/Θεσσαλονίκης, που διασχίζει το νοτιοανατολικό τμήμα, η παλαιά Εθνική Οδός Θεσσαλονίκης/Βέροιας, που διασχίζει το βορειοανατολικό τμήμα, το στρατιωτικό αεροδρόμιο στον οικισμό Παλαιοχωρίου, που διαθέτει κατάλληλη υποδομή και για εμπορικές αερομεταφορές καθώς και ο σιδηροδρομικός κόμβος του Πλατέος)· η θαλάσσια διέξοδος προς το Θερμαϊκό Κόλπο· η, σε ικανοποιητικό βαθμό, ύπαρξη μονάδων του τριτογενούς τομέα που καλύπτουν σημαντικές ανάγκες των κατοίκων σε επίπεδο υπηρεσιών (μονάδες προσχολικής, πρωτοσχολικής, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχεδόν ισόρροπα κατανεμημένες σε όλους τους οικισμούς, Υπηρεσίες ΕΛΤΑ, ΟΤΕ και ΑΤΕ στην περιοχή του Πλατέος)· οι άνετες ενδοσυγκοινωνιακές οδικές υποδομές μεταξύ των οικισμών, καθώς και πολλές άλλες υφιστάμενες υποδομές συνηγορούν στην **επάρκεια** και **αυτοτέλεια** που χαρακτηρίζουν το Συμβούλιο Περιοχής της 5ης Εδαφικής Περιφέρειας.

> ***"Η ομοιογενής, από άποψη απασχόλησης και κοινωνικών ενδιαφερόντων, σύνθεση του πληθυσμού των χωριών που συναποτελούν το Συμβούλιο Περιοχής της 5ης Εδαφικής Περιφέρειας, δημιουργεί τις προϋποθέσεις αρμονικής συνεργασίας και κοινής προπαρασκευής στόχων και επιδιώξεων για το μέλλον της περιοχής"***

3. Πιστεύουμε ότι η τυχόν επιλογή της λύσης να συγκροτηθούν οι νέοι Δήμοι σε επίπεδο Γεωγραφικών Ενοτήτων, στις περισσότερες τουλάχιστον περιπτώσεις, **δεν εξυπηρετεί τους στόχους του Προγράμματος**, γιατί θα δημιουργηθούν μικροί πληθυσμιακά Δήμοι, χωρίς δυνατότητες να απορροφήσουν σημαντικά κονδύλια και να διεκδικήσουν με αξιώσεις Προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4. Ο **Δήμος Πλατέος** προϊόν, εδώ και μια τριετία, της συνένωσης των Κοινοτήτων Αράχου, Λιανοβεργίου και Πλατέος, με πληθυσμό 4.573 κατοίκων, έχει **ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΑ** τις κατάλληλες προϋποθέσεις και **ΠΡΕΠΕΙ** να αποτελέσει την έδρα του προτεινόμενου νέου Δήμου. Ορισμένες από τις προϋποθέσεις αυτές είναι:

- Διαθέτει ήδη την **κατάλληλη κτιριακή υποδομή** για να στεγάσει τις κεντρικές υπηρεσίες του νέου Δήμου.
- Έχει αποκτήσει **σημαντική εμπειρία** σε επίπεδο διοικητικής οργάνωσης και στελέχωσης προσωπικού, που δεν συγκρίνεται με αυτή των άλλων Ο.Τ.Α. του Συμβουλίου Περιοχής.
- Διαθέτει, συγκριτικά με τους άλλους ΟΤΑ του Συμβουλίου Περιοχής, **πληρέστερες υποδομές** και **μονάδες παροχής υπηρεσιών** (όπως Βρεφονηπιακό Σταθμό, 4 Νηπιαγωγεία, 2 Δημοτικά Σχολεία, Γυμνάσιο-Λύκειο, ΕΛΤΑ, ΟΤΕ, Υποκατάστημα ΑΤΕ, Αστυνομικό Σταθμό, Κτηνιατρείο, Σφαγείο, 2 Ψυγεία & Διαλογητήρια νωπών φρούτων).
- Ο σιδηροδρομικός σταθμός του Πλατέος αποτελεί **ζωτικό σιδηροδρομικό κόμβο**, που ενώνει τη Νότιο με τη Βορειοδυτική και Βορειοανατολική Ελλάδα.
- Συγκεντρώνει στην εδαφική του περιοχή ορισμένες από τις **μεγαλύτερες βιομηχανικές μονάδες** μεταποίησης αγροτικών προϊόντων (Ζάχαρης, Γάλακτος, Ζωοτροφών, Σπορελαίων) και τους (τεράστιας χωρητικότητας) αποθηκευτικούς χώρους της ΚΥΔΕΠ.

Με βάση τα παραπάνω, το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Πλατέος, τάσσεται κατηγορηματικά υπέρ της δημιουργίας **ενός Δήμου** σε επίπεδο **Συμβουλίου Περιοχής**, με **έδρα** τον **Δήμο Πλατέος**». ❖

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΠΕΡΙΟΧΗΣ 5ης ΕΔΑΦΙΚΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΗΜΑΘΙΑΣ
ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ Ο.Τ.Α. ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ «ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ»

Κοινότητα Πλατάνου:

"Αυτοί που θέλουν τις αναγκαστικές συνενώσεις σπέρνουν ανέμους για να θερίσουν θύελες"

Ο Πρόεδρος της Κοινότητας Πλατάνου κ. *Ιωάννης Γκιουσλής*, μας απέστειλε το ακόλουθο κείμενο που εκφράζει και τις θέσεις όλου του κοινοτικού συμβουλίου.

«Είμαστε κατά των αναγκαστικών συνενώσεων των ΟΤΑ, όπως επιχειρείται με το Πρόγραμμα «Ιωάννης Καποδίστριας».

Οι αναγκαστικές συνενώσεις δεν έχουν να προσφέρουν τίποτε άλλο παρά μόνο στην έδρα του δήμου και το μαρασμό της Ελληνικής υπαίθρου. Ιδεολογικά είμαι κατά των κάθε είδους αναγκαστικών πράξεων.

Αντίθετα, είμαστε υπέρ των εθελοντικών συνενώσεων μεταξύ όμορων οικισμών με κοινά προβλήματα για τη δημιουργία νέων δήμων μικρότερης έκτασης.

Γι' αυτούς που θέλουν τις αναγκαστικές συνενώσεις δεν θέλουμε να τους πάρουμε τη χαρά τις επιτυχίας, αλλά να μας πουν από ποιους θα ζητήσουμε ευθύνες για την αποτυχία των αναγκαστικών συνενώσεων.

Ημιαστικός αγροτικός δήμος Αλεξάνδρειας. Υπάρχουν τρεις δορυφόροι οικισμοί: Νησέλι, Καψόχωρα, Σχοινάς. Παρουσιάζουν την ίδια ανάπτυξη;

Ασφαλώς όχι και είναι γνωστό σε όλους αυτό. Άρα εδώ βλέπουμε ότι ο κεντρικός οικισμός «δήμος» αναπτύσσεται σε βάρος των άλλων χωριών, τα οποία μένουν στάσιμα ή, ακόμα χειρότερα, χάνουν την όποια ζωντάνια τους. Το πιο σοβαρό που μπορεί να προκληθεί σε τέτοιες περιπτώσεις είναι μια εσωτερική μετανάστευση πολύτιμου δυναμικού από τους «δορυφόρους οικισμούς» προς το «χωριό-δήμος».

Οι συνενώσεις που έγιναν εθελοντικά και μάλιστα με σοβαρά κίνητρα, όπως διπλή ΣΑΤΑ διπλούς ΚΑΠ, παρουσίασαν μια πρόσκαιρη ανάπτυξη, η οποία βέβαια δεν μπορούμε να πούμε ότι «βγάζει μάτια». Τώρα που, μετά την τριετία τα κίνητρα σταματούν, θα αναγκαστούν να συνεχίσουν στηριζόμενοι στους δικούς τους πόρους και θα κληθούν να αντιμετωπίσουν τη σκληρή πραγματικότητα.

Αυτοί που θέλουν τις αναγκαστικές συνενώσεις σπέρνουν ανέμους για να θερίσουν θύελλες.

Τελικά, αν ψηφιστεί και εφαρμοστεί ο νόμος για τις αναγκαστικές συνενώσεις των ΟΤΑ θα μπορούσε να γίνει ένας δήμος πιο λειτουργικός μεταξύ των κοινοτήτων Πλατάνου, Κλειδίου, Τρικάλων, Πρασινάδας, Κορυφής, η οποία βέβαια κοινότητα Κορυφής, θα μπορούσε να αποσπαστεί και να ενσωματωθεί στο δήμο Πλατέος».

Κοινότητα Πρασινάδας:

"Συνενώσεις μόνο σε εθελοντική βάση"

Ο κ. *Θωμάς Σγκούνας*, Πρόεδρος της Κοινότητας Πρασινάδας, μας κατέθεσε το ακόλουθο γραπτό κείμενο με τις θέσεις της κοινότητάς του για το πρόγραμμα «Ιωάννης Καποδίστριας»:

«1. Δεν συμφωνούμε με τις αναγκαστικές συνενώσεις, αλλά μόνο σ' αυτές που στηρίζονται σε εθελοντική βάση, διότι οι αναγκαστικές συνενώσεις θα είχαν κάποιο νόημα μόνο για και κοινότητες που έχουν πληθυσμιακά μαραζώσει.

2. Θα υπάρξει συσσώρευση προβλημάτων και όχι επίλυση με τις συνενώσεις, με συνέπεια να καταστούν οι δήμοι όπως οι προβληματικές επιχειρήσεις του ευρύτερου δημόσιου τομέα, για τις οποίες ο ελληνικός λαός πληρώνει από το υστέρημά του δυσβάσταχτα χρέη και υποχρεώσεις.

3. Θα υπάρξουν πισωγυρίσματα και χαμένος χρόνος στις συνενούμενες κοινότητες, διότι θα αποτύχουν οι αναγκαστικές συνενώσεις, όπως απέτυχαν τα συνοικιακά συμβούλια στις πόλεις, οι αναπτυξιακοί σύνδεσμοι και τα Συμβούλια Περιοχής.

4. Δεν πιστεύουμε ότι θα υπάρξει ανάπτυξη με τις συνενώσεις, αν κρίνουμε από τις κοινότητες που έγιναν δήμοι -ακόμη και σε εθελοντική βάση- και αυτό διότι δεν δόθηκαν οι πόροι που έπρεπε και για τους οποίους υπήρχε δέσμευση, με συνέπεια να φυτοζωούν και να είναι δήμοι σφραγίδες.

5. Πιστεύουμε ότι η εποχή του «αποφασίζουμε και διατάσσουμε» έχει παρέλθει ανεπιστρεπτί και ό,τι αποφασίζεται θα πρέπει να στηρίζεται στο διάλογο και στην επιθυμία του ίδιου του πληθυσμού, ο οποίος δεν ανέχεται να λαμβάνονται αποφάσεις ερήμην του και οι οποίες θα σημαδέψουν την μελλοντική πορεία του».

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΟΜΟΦΩΝΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΗΜΑΘΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ"

Το Νομαρχιακό Συμβούλιο Ημαθίας συνεδρίασε στις 20-8-97 για το πρόγραμμα συνενώσεων ΟΤΑ «Ι. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ» παρουσία και της πλειονότητας των Δημάρχων και Κοινοταρχών του Νομού.

Κατά την διαδικασία αυτή διαπιστώθηκαν:

➞ Οι έντονες επιφυλάξεις και ισχυρές αντιθέσεις για τις προτάσεις της ΤΕΔΚ και της Ειδικής Επιτροπής που συγκροτήθηκε από τον Περιφερειάρχη.

➞ Μια σειρά αποφάσεων και χειρισμών, συνοπτικών και χωρίς την δοκιμασία ευρύτερων διαδικασιών, δημιούργησαν γενικά αρνητικό κλίμα, που τροφοδοτεί ένα συνεχώς ογκούμενο κύμα αντιδράσεων για τον ίδιο το θεσμό των συνενώσεων, τον οποίο το Ν.Σ. ΟΜΟΦΩΝΑ αναγνώρισε σαν θετικό βήμα.

➞ Η αυστηρή προσαρμογή των δύο προτάσεων σ' ένα περιορισμένο αριθμό νέων Δήμων αναδεικνύεται κυρίαρχο στοιχείο αντίθεσης αφού οδηγεί στη συνένωση Κοινοτήτων που δεν συγκεντρώνουν κανένα ή ελάχιστα από τα κριτήρια.

➞ Η ένσταση και η διαμαρτυρία για τον αποκλεισμό της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης από μια διαδικασία, όπως είναι οι συνενώσεις, που συναρτάται άμεσα με την ανάπτυξη του Νομού.

➞ Η αρνητική εμπειρία από την πορεία και την σημερινή κατάσταση στο χώρο της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης δημιουργεί δικαιολογημένους φόβους για το μέλλον και αυτού του θεσμού.

➞ Η ελαστικότερη αντιμετώπιση του ζητήματος του τελικού αριθμού των νέων Δήμων διευκολύνει στην υπέρβαση πολλών αντιθέσεων και βοηθά στην επίτευξη της μέγιστης ίσως και της καθολικής συναίνεσης και αποδοχής.

Κατόπιν αυτών το Νομαρχιακό Συμβούλιο Ημαθίας αποφάσισε:

➞ Αποδέχεται ΟΜΟΦΩΝΑ τον θεσμό των συνενώσεων σαν ώριμη ανάγκη των καιρών.

➞ Θεωρεί ότι εφόσον δοθεί χρόνος 1-2 μηνών και ανατεθεί ρόλος - αρμοδιότητα στη Ν.Α., μπορεί σε συνεργασία με τους ΟΤΑ να καταλήξει σε πρόταση που θα συγκεντρώνει τη μέγιστη, ίσως και την καθολική αποδοχή.

➞ Βάση της πρότασης για τον τελικό αριθμό των νέων Δήμων μπορεί ν' αποτελέσουν οι Γεωγραφικές ενότητες με κάποιες μικρές διαφοροποιήσεις. Ο δε τελικός αριθμός των Δήμων θα είναι 15 ή 16.

Επιπλέον το Ν.Σ. θεωρεί ότι για την δημιουργία ενός κλίματος αποδοχής στο ξεκίνημα των συνενώσεων είναι απαραίτητα τα εξής:

➞ Συνταγματική κατοχύρωση του θεσμού, για να μην υπάρξουν περιθώρια ανησυχίας για επανάληψη του φαινομένου εγκατάλειψης, όπως συνέβη με τα Συμβούλια Περιοχής και τη Ν.Α.

➞ Ισχυρά κίνητρα οικονομικής και τεχνικής στήριξης.

➞ Δημιουργία νέων Δήμων (και όχι γιγάντωση των υπαρχόντων) χωρίς το πληθυσμιακό να είναι απαραίτητα και το κυρίαρχο στοιχείο.

➞ Τα υποπρογράμματα του «Ι. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑ» να ισχύσουν και για τους Δήμους από εθελοντικές συνενώσεις.

Για το Ν.Σ. το θέμα των συνενώσεων πρέπει να είναι κύρια ποιοτικό και όχι ποσοτικό. Πρέπει να επιδιωχθεί ο σχηματισμός Δήμων λειτουργικών και βιώσιμων, με την μέγιστη δυνατή αποδοχή, χωρίς να αποκλείεται το ενδεχόμενο περαιτέρω συνενώσεων σε μια επόμενη φάση.

Κοινότητα Κορυφής:

"Ναι στις συνενώσεις, όμως υπό προϋποθέσεις"

Το κοινοτικό συμβούλιο της Κοινότητας Κορυφής, με την αριθ. 36/1997 ομόφωνη απόφασή του τάσσεται «υπέρ των συνενώσεων κοινοτήτων σε δήμους όταν όλες οι συνθήκες το επιτρέπουν κι εξυπηρετούνται κάθε είδους συμφέροντα των κατοίκων και δημοτών αυτών και αναβαθμίζεται ταυτόχρονα το επίπεδο και η ποιότητα ζωής τους».

Στην απόφαση αυτή του κοινοτικού συμβουλίου, γίνεται εκτενής παράθεση επιχειρημάτων σχετικά με την ιστορία της Κοινότητας Κορυφής (ιδρύθηκε με Βασιλικό Διάταγμα το 1918 και είναι μία εκ των παλαιοτέρων Κοινοτήτων της Ημαθίας)· την προέλευση του ονόματος που «συμβολίζει το στόχο κάθε ανθρώπου [=την κορυφή], πάντοτε μέσα στα επιτρεπτά δημοκρατικά και κοινωνικά όρια»· την υλικοτεχνική αυτάρκεια που διαθέτει και την ανθηρότητα που χαρακτηρίζει την οικονομική ζωή της Κοινότητας.

Συγκεκριμένα στην απόφαση, μεταξύ άλλων, αναφέρεται ότι «η Κοινότητα Κορυφής με έδρα τον οικισμό Κορυφής και τους συνοικισμούς Νεοχωροπούλου και Παλαιοχώρας, είναι σήμερα η 2η σε πληθυσμό Κοινότητα τις Ημαθίας, μετά την κοινότητα Μακροχωρίου και η 1η σε οικονομικό επίπεδο Κοινότητα της περιοχής, έχει δε όλες τις προδιαγραφές ως βιώσιμος ΟΤΑ που μπορεί ν' αντεπεξέλθει πλήρως σε όλες τις ανάγκες των κατοίκων και ν' αποτελέσει υπόδειγμα κέντρου τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης».

Στην απόφαση του κοινοτικού συμβουλίου επισημαίνεται, επίσης, ότι η κοινότητα Κορυφής «διαθέτει διώροφο κοινοτικό κατάστημα 600 τ.μ., διώροφο Γυμνάσιο που στεγάζεται σε νέο, υπερσύγχρονο διδακτήριο 12 αιθουσών, που κατασκευάστηκε ως σχολικό συγκρότημα Γυμνασίου-Λυκείου της περιοχής, με διεθνείς προδιαγραφές, (κλειστό Γυμναστήριο, αίθουσα πολλαπλών χρήσεων) στο οποίο σήμερα φοιτούν οι μαθητές και των Κοινοτήτων Πρασινάδας, Πλατάνου και Κλειδίου, ενώ μπορεί να φιλοξενήσει (λόγω των κενών αιθουσών του) πάνω από 150 μαθητές επιπλέον».

Ακόμη, γίνεται μνεία για τις αθλητικές εγκαταστάσεις που διαθέτει η κοινότητα Κορυφής (αθλητικό κέντρο 30 στρεμμάτων, με γήπεδο ποδοσφαίρου και «διεθνών προδιαγραφών στίβο ολυμπιακού τύπου», τρία γήπεδα καλαθοσφαίρισης με πλήρη φωτισμό για νυχτερινούς αγώνες και γήπεδα τένις και βόλεϊ, που βρίσκονται σε κατασκευαστικό στάδιο), για την πλούσια δραστηριότητα των δύο πολιτιστικών συλλόγων και το κτίριο του πνευματικού - πολιτιστικού κέντρου που τελεί υπό αποπεράτωση.

Στην απόφαση του κοινοτικού συμβουλίου Κορυφής σημειώνεται ότι «ήδη, πρώτη η κοινότητα Κορυφής με την υπ' αριθ. 105/1996 απόφαση του κοινοτικού της συμβουλίου, ενέκρινε και πρότεινε τη συνένωση της κοινότητας Κορυφής (Κορυφή, Νεοχωρόπουλο, Παλαιοχώρα) με την κοινότητα Πρασινάδας (Πρασινάδα, Κυδωνέα, Νησελούδι) σε δήμο».

Και η απόφαση καταλήγει: «Το κοινοτικό συμβούλιο Κορυφής εγκρίνει, ότι σε περίπτωση που το Σύνταγμα της Ελλάδος σε συνδυασμό με Νόμο του Κράτους επιβάλλει την συνένωση των κοινοτήτων σε δήμους, όπως συνενωθούν οι κοινότητες της 9ης Γεωγραφικής Ενότητας Ν. Ημαθίας ήτοι Κορυφής, Πρασινάδας, Τρικάλων, Πλατάνου και Κλειδίου σε ενιαίο δήμο, με έδρα του νέου δήμου τον παλαιότερο οικισμό της περιοχής ήτοι την Κορυφή και όνομα αυτού «ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΥΦΗΣ», επίσης η παλαιότερη και ιστορικής σημασίας κοινότητα-ονομασία της περιοχής μας».

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Στην Τροχιά της Ενωμένης Ευρώπης

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ *1994 -1999*

Του
Βασίλη Τσιλιόπουλου*

Το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 1994-1999, αποτελεί την προγραμματική συμφωνία μεταξύ της Ελληνικής Κυβέρνησης (Κράτους-Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης) με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπου προσδιορίζονται οι άξονες, οι προτεραιότητες και οι μορφές παρέμβασης με αντιστοίχηση των διαθέσιμων πόρων.

Υποβλήθηκε τον Σεπτέμβριο 1993 και αναθεωρήθηκε τον Μάρτιο 1994, ύστερα από επίπονες διαπραγματεύσεις της Ελληνικής Κυβέρνησης που προέκυψε από τις βουλευτικές εκλογές του Οκτωβρίου 1993, με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στη βάση των νέων στρατηγικών κατευθύνσεων και πολιτικών επιλογών της, επαναπροσδιορίζοντας, παράλληλα, τους άξονες, τις προτεραιότητες και τις μορφές παρέμβασης, ανακατανέμοντας τους διαθέσιμους πόρους του αρχικού Κ.Π.Σ. (Σεπτέμβριος 1993).

Το Κ.Π.Σ. 1994-1999, στηρίζεται στις στρατηγικές κατευθύνσεις ενός Σχεδίου Περιφερειακής Ανάπτυξης (Σ.Π.Α.) και στις πολιτικές επιλογές της Ελληνικής Κυβέρνησης για να επιτευχθούν οι συντελεστές εκείνοι που θα επιφέρουν την μείωση και άρση των αρνητικών συνεπειών του τομεάστόχου[1], που ανήκει η Ελλάδα.

Χρηματοδοτείται από τρία Διαρθρωτικά Ταμεία και από ένα Χρηματοδοτικό Μέσο. Ειδικότερα από το ***Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης*** (ΕΤΠΑ) με 9.500 ECU που αντιστοιχούν στο 67,9% του συνολικού προϋπολογισμού του Κ.Π.Σ. 1994-1999, από το ***Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο*** (ΕΚΤ) με 2.560 εκατ. ECU ήτοι το 18,3%, από το ***Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Προσανατολισμού και Εγγυήσεων*** (ΕΓΤΠΑ) με 1.800 εκατ. ECU, ήτοι το 12,9% του συνολικού εν λόγω προϋπολογισμού του Κ.Π.Σ., και από το ***Χρηματοδοτικό Μέσο της Αλιείας*** (ΧΜΠΑ) με 130 εκατ. ECU ήτοι αντιστοιχούν στο 0,9% του συνολικού προϋπολογισμού.

Επειδή η χώρα μας, είχε κατά κεφαλή Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν κατώτερο του 90% του μέσου Κοινοτικού όρου, τα Διαρθρωτικά Ταμεία συμπληρώθηκαν και από το Ταμείο Συνοχής.

Γίνεται αντιληπτό, ότι το Κ.Π.Σ. 1994-1999 λόγω του ύψους των πόρων του, αποτελεί τον βασικό μοχλό της χώρας μας, για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Ελληνικής περιφέρειας, για την ενδυνάμωση του ρόλου της Ελλάδας στις Βαλκανικές και Παρευξείνιες χώρες και στις χώρες της Μεσογείου και, τέλος, τη μοναδική ευκαιρία βελτίωσης εκείνων των δεικτών που απαιτούνται για την Οικονομική και Νομισματική Ένωση των Κρατών-Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η επιτυχία εφαρμογής του Κ.Π.Σ. 1994-1999, θα εξαρτηθεί από το μεγάλο ύψος των εισροών, την υψηλή απορροφητικότητα των διαθεσίμων πόρων από την Ευρωπαϊκή Ένωση και από την αποτελεσματικότητά του.

Οι κύριοι συντελεστές που διαμορφώνουν την απρόσκοπτη απορροφητικότητα, και θα διαμορφώσουν το τελικό μέγεθός της, είναι η έγκαιρη εξασφάλιση των εθνικών πόρων για την κάλυψη της ιδίας συμμετοχής των φορέων υλοποίησης των έργων-ενεργειών, οι έγκαιρες προκηρύξεις των Εθνικών και Περιφερειακών Προγραμμάτων και Υποπρογραμμάτων του ιδίου του Κ.Π.Σ. από τις αρμόδιες εθνικές αρχές, η ετοιμότητα του φορέα υλοποίησης, η ωριμότητα του ιδίου του έργου/ενέργειας, η ύπαρξη ενός ευέλικτου και ξεκάθαρου θεσμικού και νομικού πλαισίου στην υλοποίηση, παρακολούθηση και διαχείριση έργων/ενεργειών, η ύπαρξη διαφανών διαδικασιών επιλογής των Project Managers (κυρίως για τα μεγάλα έργα εθνικού χαρακτήρα) και των Συμβούλων Διαχείρισης και Αξιολόγησης των Προγραμμάτων, η ταχεία και σωστή διοικητική λειτουργία όλων των βαθμίδων των υπηρεσιών, η ύπαρξη έμπειρων και καταρτισμένων στελεχών της Δημόσιας Διοίκησης στη διαχείριση και υλοποίηση έργων/ενεργειών κ.λ.π.

Η αποτελεσματικότητα του Κ.Π.Σ. 1994-1999, θα εξαρτηθεί κυρίως, από την εναρμόνιση των υλοποιούμενων έργων/ενεργειών με τους στόχους που έχουν τεθεί, από την επιλεξιμότητα των δαπανών των έργων/ενεργειών που έχουν ενταχθεί στο Κ.Π.Σ., από την ορθή επιλογή και ιεράρχιση των προς ένταξη για χρηματοδότηση έργων και ενεργειών στα διάφορα προγράμματα, από τον σωστό σχεδιασμό και προγραμματισμό των χρηματοδοτούμενων έργων/ενεργειών, από τη λειτουργικότητα του φυσικού αντικειμένου του έργου, από τη διασύνδεση των χρηματοδοτούμενων έργων/ενεργειών, τόσο μεταξύ τους όσο και των υφισταμένων, από τις ολοκληρωμένες και όχι μεμονωμένες μορφές παρε-

* *Ο κ. Βασίλης Τσιλιόπουλος είναι υπάλληλος της Διεύθυνσης Σχεδιασμού και Προγραμματισμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ημαθίας. Οι απόψεις που εκφράζονται στο παρόν άρθρο δεν αλλοιούν απαραίτητα και στις θέσεις της Ν.Α. Ημαθίας.*

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

μβάσεων κ.λ.π. Για την επίτευξη των παραπάνω απαιτείται, έστω και τώρα, πρώτον η ανάληψη ενεργειών ευαισθητοποίησης και η ανάπτυξη μηχανισμών πληροφόρησης προς κάθε ενδιαφερόμενο φυσικό και νομικό πρόσωπο από τις αρμόδιες εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές· και δεύτερον κινητοποίηση, ενεργοποίηση και συμμετοχή όλων των συντελεστών της οικονοικής και κοινωνικής ζωής της χώρας: Από τη Δημόσια Διοίκηση, τη Νομαρχιακή και Τοπική Αυτοδιοίκηση, τα Επιμελητήρια, τους Κοινωνικούς Φορείς, τις μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, τα Πανεπιστήμια και Τεχνολογικά Ιδρύματα, τους Ερευνητικούς Φορείς, και από όλους τους επώνυμους και ανώνυμους πολίτες.

Οφείλεται να ομολογηθεί ότι, στους μηχανισμούς για σωστή και έγκαιρη πληροφόρηση, παρουσιάστηκε και παρουσιάζεται σημαντικό και σοβαρό έλλειμμα, που οι αιτίες, λίγο ή πολύ, είναι γνωστές σε όλους.

Η ανάπτυξη και λειτουργία μηχανισμών, που θα παρέχουν σε κάθε ενδιαφερόμενο φυσικό και νομικό πρόσωπο, υπηρεσίες έγκαιρης και έγκυρης πληροφόρησης, ανάλυσης και τεκμηρίωσης για Προγράμματα και Πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε συνδυασμό με την ανάληψη και ανάπτυξη ενεργειών διάγνωσης των αναγκών της περιφέρειας, θα δώσει στους παραπάνω τα χρονικά περιθώρια και τη δυνατότητα εξασφάλισης των απαραίτητων προϋποθέσεων για την εκπόνηση, σύνταξη και κατάρτιση θεωρητικών υποβάθρων προγραμματισμού, αφού αδιαμφισβήτητα αποτελούν τα βασικά εργαλεία-μέσα διεκδίκησης εισροών κοινοτικών πόρων από τις αρμόδιες εθνικές αρχές και τις αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αντιλαμβάνεται κανείς ότι, όλα τα παραπάνω, πρέπει να αποτελέσουν βασικές επιλογές και επιδιώξεις όλων όσων θα εμπλακούν στην κατάρτιση του 3ου Κ.Π.Σ. ("πακέτο Sander"), προκειμένου να αποφευχθούν οι αδυναμίες, οι ελλείψεις και τα προβλήματα του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης που υλοποιείται σήμερα.

❖

Παραπομπές:

[1] Η Ελλάδα ανήκει στην Ομάδα-Τομέα Στόχου 1 των αναπτυξιακά καθυστερημένων Περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΠΛΑΤΕΟΣ ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΤΟΥ LEADER II:

ΠΟΙΟΣ ΑΡΜΟΔΙΟΣ ΘΑ ΜΑΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙ;

Όπως είναι γνωστό, η Κοινοτική Πρωτοβουλία Leader II (που αποτελεί συνέχεια του Leader I) έχει ως αντικείμενο τη χρηματοδοτική ενίσχυση και υποστήριξη, κατά ποικίλους τρόπους, πρωτοβουλιών στις χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που στοχεύουν στη τοπική αγροτική ανάπτυξη. Ο χρονικός ορίζοντας που προβλέπεται να υλοποιηθούν οι εντασσόμενες στο Leader II δράσεις αφορά στη περίοδο 1996-2000.

Σύμφωνα με το καθορισθέν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την αρμόδια εθνική αρχή (Υπουργείο Γεωργίας) πλαίσιο, ορίστηκαν ανά περιοχές (Νομούς) συντονιστές, με την υποχρέωση να υλοποιήσουν τα σχέδια και τις προτεινόμενες από τις "Ομάδες Τοπικής Δράσης" (ΟΤΔ) προτάσεις. Στις ΟΤΔ συμπεριλαμβάνονται οι Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, οι πρωτοβάθμιοι ΟΤΑ, οι Συνεταιρισμοί, Εταιρίες καθώς και ιδιώτες.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, στο Νομό Ημαθίας ορίστηκε η "**Αναπτυξιακή Ημαθίας**" (ΑΝΗΜΑ) υπεύθυνη για την υλοποίηση της πρωτοβουλίας στο Νομό (με συνολικό προϋπολογισμό 1,5 περίπου δις δραχμές). Ήδη, από το φθινόπωρο του 1994, ο τότε Νομάρχης Ημαθίας με το Νομαρχιακό Συμβούλιο ανέλαβαν πρωτοβουλίες για τη συγκέντρωση προτάσεων από ΟΤΑ, Συνεταιρισμούς, κ.ά. Το 1995, το νέο Νομαρχιακό Συμβούλιο ανέθεσε στην ΑΝΗΜΑ, που στο μεταξύ είχε συσταθεί, την ευθύνη -όπως προαναφέραμε- της υλοποίησης του Leader II στην Ημαθία.

Η ΑΝΗΜΑ -ενεργώντας αυτοβούλως ή καθ' υπόδειξιν (δεν έχει σημασία)- ενέταξε (**κάτω από αδιαφανείς διαδικασίες και ποικίλες παρεμβάσεις ή σκοπιμότητες;**) στην πρωτοβουλία, 44 ΟΤΑ του Νομού με συνολικό πληθυσμό 66.000 περίπου κατοίκους, αποκλείοντας περίπου άλλους τόσους, από τη δυνατότητα να εκμεταλλευτούν τις χρηματοδοτήσεις. Με μια "περίεργη λογική" μένει εκτός του Leader II το μεγαλύτερο πεδινό κομμάτι του Νομού, από το Μακροχώρι έως και το Πλατύ. Αρχικά μένει έξω [ορθώς] η πόλη της Βέροιας, που όμως τελικά, κατόπιν διαμαρτυριών της δημοτικής αρχής, εντάσσεται και αυτή (ένα μέρος της), αν και πρόκειται καθαρά για **αστική και όχι αγροτική περιοχή, κατά σαφή καταστρατήγηση των επιταγών (όρων) της πρωτοβουλίας.**

Η **δημοτική αρχή του Πλατέος**, διαπιστώνοντας, τον Μάρτιο του 1995, τον αποκλεισμό της περιοχής (αν και είχε εκδηλώσει την επιθυμία να ενταχθούν σχετικές προτάσεις της), **αντιδρά** με έγγραφά της που απέστειλε τόσο προς την ΑΝΗΜΑ όσο και προς το Νομάρχη και το Νομαρχιακό Συμβούλιο Ημαθίας.

Στο μεταξύ, είχε ήδη εγκριθεί με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας το τοπικό πρόγραμμα για το Νομό Ημαθίας και με την πρόφαση αυτή, η ΑΝΗΜΑ αλλά και το Νομαρχιακό Συμβούλιο ουσιαστικά εκώφευσαν στις προτροπές του Δημοτικού Συμβουλίου Πλατέος, με το επιχείρημα ότι "τώρα είναι δύσκολο να αλλαχθεί το πρόγραμμα".

Έκτοτε, τα ερωτήματα που έθεσε ο Δήμος Πλατέος μένουν αναπάντητα:

> Ποιοί, πως και γιατί ενέταξαν στο πρόγραμμα εδαφικές περιοχές της Ημαθίας με πληθυσμό μόνο 66.000 κατοίκους και άφησαν άλλες εκτός, καίτοι αναφέρονταν ότι ο ενδεικτικός πληθυσμός ανά τοπικό πρόγραμμα είναι 100.000 κάτοικοι;

> Ποιά κριτήρια ίσχυσαν και εντάχθηκε π.χ. η Κοινότητα Κορυφής [σσ: ενδεικτική αναφορά] και όχι ο Δήμος Πλατέος και επί τη βάσει ποιών διαφορών;

> Η ένταξη ορισμένων δράσεων (π.χ. "αναπαλαίωση παλαιοχριστιανικών μνημείων") είναι ή δεν είναι «φωτογράφηση» συγκεκριμένων προτάσεων που υποβλήθηκαν;

> Με ποιό τρόπο, με ποιά μέσα και με ποιές διαδικασίες κλήθηκαν οι φορείς του Νομού να καταθέσουν τις προτάσεις τους;

> Γιατί προτάθηκαν μέτρα ενίσχυσης δράσεων βιολογικής γεωργίας, τη στιγμή που αποκλείστηκε η ευρύτερη περιοχή της Αλεξάνδρειας (που συμβαίνει να έχει την πλειονότητα των ενασχολουμένων με αυτό το "είδος" γεωργικής παραγωγής);

Τα παραπάνω ερωτήματα περιμένουν αντίστοιχες απαντήσεις. Το περιοδικό θα δεχθεί ευχαρίστως να φιλοξενήσει τον όποιο «αντίλογο» υπάρξει: είτε από τον φίλτατο Πρόεδρο του Δ.Σ. της ΑΝΗΜΑ, είτε από τον κ. Νομάρχη, είτε από οποιονδήποτε άλλον εκδηλώσει σχετική επιθυμία. Περιμένουμε...

Τρύφων Τοπαλίδης

ΤΟ ΣΠΑΡΑΓΓΙ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

παραγωγή και αγορές

Άρθρο των:
*Robert Galinsky και Thomas Klotzbach**

Είναι γνωστό πως η καλλιέργεια του σπαραγγιού έχει γνωρίσει - ιδιαίτερα στη τελευταία δεκαετία - αλματώδη ανάπτυξη στη χώρα μας (μόνο στο Νομό Ημαθίας υπολογίζεται ότι καλλιεργούνται γύρω στα 7.000 στρέμματα). Η μεγάλη διαιτητική αξία αυτού του λαχανικού, σε συνδυασμό με ορισμένες θεραπευτικές ιδιότητες που του αποδίδονται, συνέβαλαν ώστε η καλλιέργειά του να εξαπλωθεί σταδιακώς σχεδόν σε όλα τα πλάτη και μήκη του πλανήτη μας. Το παρόν άρθρο, που αναδημοσιεύουμε με την άδεια των συγγραφέων του, από το *«RAP Information Bulletin»*, αν και γραμμένο το 1995, νομίζουμε ότι διατηρεί την επικαιρότητά του σήμερα: διαβάζοντάς το ο έλληνας σπαραγγοκαλλιεργητής μπορεί να σχηματίσει, έστω και αμυδρά, μιαν εικόνα για το τι συμβαίνει στη διεθνή αγορά του σπαραγγιού.

Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΣΠΑΡΑΓΓΙΟΥ

Το σπαράγγι αποτελεί, εκ παραδόσεως, μια γεωργική καλλιέργεια του Βορείου Ημισφαιρίου. Ωστόσο, ιδιαίτερα στην τελευταία 40ετία, έχει εξαπλωθεί και στο Νότιο Ημισφαίριο, καθώς πολλές αναπτυσσόμενες χώρες έχουν αυξήσει εντυπωσιακά την καλλιέργειά του, για να αποκτήσουν πλεονέκτημα στην ολοένα και αναπτυσσόμενη αγορά αυτού του (υψηλού εισοδηματικού κέρδους) προϊόντος.

Υπολογίζεται ότι πάνω από 1,9 εκατομμύρια στρέμματα καλλιεργούνται με σπαράγγι ανά την υφήλιο, το 40% των οποίων ευρίσκονται στην Ευρώπη, το 30% στη Βόρεια Αμερική, το 14% στην Ασία και το υπόλοιπο στη Νότια Αμερική και στην Αφρική.

ΒΟΡΕΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗ

Οι **ΗΠΑ**, της οποίας η παραγωγή εντοπίζεται στις πράσινες ποικιλίες σπαραγγιού, ήταν μέχρι και πρόσφατα η μεγαλύτερη παραγωγός χώρα παγκοσμίως. Το έτος 1993 είχαν συγκομιστεί 109.967 τον. από τα 340.000 στρέμματα των εκτάσεων που καλλιεργούνται με σπαράγγι. Η ποσότητα αυτή ήταν μειωμένη κατά 7.700 τον. σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά, λόγω της μείωσης των καλλιεργούμενων εκτάσεων. Το 56% της παραγωγής του 1993 (62.524 τον.) διοχετεύθηκε ως νωπό στην αγορά, συνεχίζοντας τη σταθερή πτώση στην προσφορά νωπού που ξεκίνησε το 1989.

Το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής συγκεντρώνεται στην Καλιφόρνια. Οι εξαγωγές των ΗΠΑ αυξάνονται σταθερά τα τελευταία χρόνια, ανεβαίνοντας από τους 15.621 τον. (αξίας 10,7 εκατ. $ΗΠΑ) το 1988 στους 23.378 τον. (αξίας 21,3 εκατ. $ΗΠΑ) το 1993. Το 46% των εξαγωγών του 1993 διοχετεύθηκε στις αγορές του Καναδά, το 36% στην Ιαπωνία, το 9% στην Ευρωπαϊκή Ένωση (κυρίως στη Μεγάλη Βρετανία) και το 8% στην Ελβετία.

Ο **Καναδάς**, με πολύ μικρότερη παραγωγή από τις ΗΠΑ, είναι επίσης προσανατολισμένος στην παραγωγή πράσινων βλαστών. Την τελευταία 5ετία παρατηρείται και εδώ μείωση της παραγωγής, που το 1992 έφτασε τους 3.503 τον. από την οποία το 50% διοχετεύθηκε στην αγορά νωπό.

Το **Μεξικό** παρήγαγε 33.550 τον. (πράσινου κυρίως) σπαραγγιού το 1993. Το Μεξικό εξάγει, τους χειμερινούς μήνες, νωπό σπαράγγι κυρίως προς τις ΗΠΑ, αλλά και στον Καναδά, στην Ευρώπη και στην Ασία. Η περίοδος συγκομιδής ξεκινά τον Αύγουστο και συνεχίζεται μέχρι τον Μάρτιο· με αιχμή τον Ιανουάριο και Φεβρουάριο. Το Μεξικό εμφανίζει τάσεις μικρής αλλά σταθερής ανόδου της παραγωγής.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΤΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗ

Αρκετές χώρες της Κεντρικής Αμερικής έχουν αρχίσει την καλλιέργεια του σπαραγγιού μόλις την τελευταία δεκαετία. Η **Γουατεμάλα** είναι η μεγαλύτερη παραγωγός χώρα στην περιοχή με 8.000 στρέμματα, ακολουθούμενη από την **Κόστα Ρίκα** με 1.600 στρέμματα.

Το **Περού** παρήγαγε πάνω από 107.054 τον. σπαραγγιού το 1993 από 163.700 στρέμματα σπαραγγεώνων. Σήμερα εκτιμάται ότι έχει ξεπεράσει τις ΗΠΑ στην παραγωγή. Υπολογίζεται ότι το 95% της συνολικής παραγωγής της χώρας εξάγεται (ως νωπό και μεταποιημένο) καθιστώντας το Περού ως την μεγαλύτερη εξαγωγό χώρα στο σπαράγγι. Το Περού παράγει πράσινο και λευκό σπαράγγι. Το πράσινο εξάγεται στην αγορά των ΗΠΑ. Η Ευρώπη εισάγει επίσης νωπό πράσινο σπαράγγι από το Περού, αλλά οι περισσότερες Ευρωπαϊκές εισαγωγές είναι σε λευκό σπαράγγι (νωπό, κατεψυγμένο ή κονσέρβα). Η Περουβιανή εποχή συγκομιδής ξεκινά το Σεπτέμβριο και λήγει το Μάρτιο.

Η παραγωγή της **Χιλής** υπολογίζεται σε 18.700 τον. για την περίοδο 1993/94, εκ της οποίας περισσότερο από το 95% είναι πράσινο σπαράγγι. Το 55% περίπου της Χιλιανής παραγωγής σπαραγγιού εξάγεται σε νωπή ή κατεψυγμένη μορφή. Οι περισσότερες εξαγωγές της Χιλής προορίζονται για τις αγορές των ΗΠΑ και ακολουθούν αυτές της Ευρώπης και της Ασίας. Οι καλλιεργούμενες με σπαράγγι εκτάσεις της Χιλής έχουν μειωθεί κατά 40% τα

** Οι Robert Galinsky και Thomas Klotzbach είναι στελέχη της εταιρίας Fintrac Inc. Το «RAP Market Information Bulletin» εκδίδεται μηνιαίως, στα πλαίσια του Αγρο-οικονομικού Προγράμματος της Ασίας, που χρηματοδοτείται από κονδύλια της κυβέρνησης των ΗΠΑ και υλοποιείται από την Development Alternatives Inc.*

τελευταία τρία χρόνια, λόγω του ισχυρού ανταγωνισμού που δέχεται από το Περού.

Η **Αργεντινή** είχε περίπου 15.000 στρέμματα το 1991 με τάσεις αύξησης των καλλιεργούμενων εκτάσεων στα επόμενα χρόνια. Η κατεύθυνση της παραγωγής στη χώρα αυτή έχει αλλάξει προσανατολισμό· από το λευκό στο πράσινο σπαράγγι, που καταναλώνεται μέσα στη χώρα ή εξάγεται νωπό. Η περίοδος συγκομιδής διαρκεί από τα μέσα Αυγούστου έως τον Δεκέμβριο.

ΕΥΡΩΠΗ

Η **Ισπανία** παρήγαγε 94.600 τον. το 1993, από τους οποίους οι 25.300 τον. εξήχθησαν σε νωπή κατάσταση. Η Ισπανία παράγει τόσο λευκό όσο και πράσινο σπαράγγι. Τα 2/3 της παραγωγής λευκού σπαραγγιού μεταποιούνται, ενώ το μεγαλύτερο μέρος του πράσινου σπαραγγιού πουλιέται νωπό. Η Ισπανία, εδώ και έξι περίπου χρόνια, υποσκέλισε τη Γαλλιά και είναι πλέον σήμερα η μεγαλύτερη τροφοδότρια χώρα νωπού σπαραγγιού προς τις άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ισπανική περίοδος συγκομιδής διαρκεί από το Μάρτιο έως τον Ιούνιο, με το 80% της παραγωγής να συγκομίζεται τον Απρίλιο και Μάιο.

Η **Ελλάδα** είναι η δεύτερη μεγαλύτερη τροφοδότρια χώρα νωπού σπαραγγιού στην Ευρωπαϊκή αγορά. Η παραγωγή της ανέρχεται περίπου στους 25.000 τον. και οι καλλιεργούμενες εκτάσεις σε 36.000 στρέμματα, με ποικιλίες λευκού κυρίως σπαραγγιού. Η Ελληνική εποχή συγκομιδής διαρκεί από τον Μάρτιο έως τον Ιούνιο, συγκλίνοντας με αυτήν της Ισπανίας.

Η **Ολλανδία** ήταν το 1992 η τρίτη μεγαλύτερη εξαγωγός χώρα νωπού σπαραγγιού προς τις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, προμηθεύοντάς τες με 8.973 τον. Αν και το 97% της παραγωγής προέρχεται από ποικιλίες λευκού σπαραγγιού, η καλλιέργεια πράσινων ποικιλιών εξαπλώνεται τα τελευταία χρόνια. Στην Ολλανδία πειραματίζονται για την θερμοκηπιακή καλλιέργεια του σπαραγγιού κατά τους χειμερινούς μήνες, με σκοπό την παραγωγή προϊόντος εκτός εποχής.

Η **Γαλλία** παράγει περίπου 55.000 τον. σπαραγγιού ετησίως, εκ των οποίων το 90% είναι λευκό. Η συνολική έκταση της καλλιέργειας στη χώρα έχει μειωθεί τα τελευταία χρόνια, αν και σε αρκετές νότιες περιοχές της Γαλλίας οι φυτεύσεις έχουν αυξηθεί. Η Γαλλία το 1992 εξήγαγε 7.374 τον. σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες.

ΑΦΡΙΚΗ

Η **Νότια Αφρική** είναι η μεγαλύτερη παραγωγός χώρα σπαραγγιού της Αφρικής, με καλλιέργεια 30.000 περίπου στρ. κυρίως λευκού σπαραγγιού. Εξάγει νωπό σπαράγγι στην Ευρώπη από το Σεπτέμβριο ως τον Ιανουάριο και στις χώρες της Μέσης Ανατολής από τον Οκτώβριο ως τον Μάρτιο.

Άλλες χώρες παραγωγής σπαραγγιού της Αφρικανικής Ηπείρου είναι το **Μαρόκο** (το 1993 έστειλε 622 τον. νωπό σπαράγγι στην Ευρώπη και στη Νότια Αφρική), ενώ **Αίγυπτος, Ζιμπάμπουε, Ζάμπια** και **Τυνησία** εξάγουν λιγότερο από 110 τον. η κάθε μια σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΑΣΙΑ

Η **Κίνα** είναι η μεγαλύτερη παραγωγός χώρα της Ασίας, αν και δεν υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία για το ακριβές ύψος της παραγωγής.

Η **Ταϊβάν** το 1993 παρήγαγε 8.746 τον. νωπού σπαραγγιού από 15.250 στρέμματα, όμως η παραγωγή είναι μειωμένη αισθητά, συγκριτικά με αυτήν της τελευταίας δεκαετίας (το 1989 ήταν 27.600 τον. έναντι 68.274 τον. το 1985). Το 60% της Ταϊβανέζικης παραγωγής προέρχεται από λευκές ποικιλίες σπαραγγιού, που το μεγαλύτερο μέρος της κονσερβοποιείται και εξάγεται.

Η **Ταϊλάνδη** καλλιεργεί πράσινο και λευκό σπαράγγι και τροφοδοτεί την Ιαπωνική και Ευρωπαϊκή αγορά με μεγάλη γκάμα προϊόντων σπαραγγιού: πράσινο και λευκό, νωπό και μεταποιημένο, ακατέργαστο και κορυφές.

Η **Ινδονησία** παράγει περίπου 2.310 τον. σπαραγγιού το χρόνο, 60% του οποίου είναι λευκό.

Η **Ιαπωνία** είχε, το 1993, 100.000 στρέμματα φυτειών σπαραγγιού, εκ των οποίων το 85% ήταν πράσινο και το υπόλοιπο λευκό.

Οι **Φιλιππίνες** καλλιεργούν κυρίως πράσινο σπαράγγι σε 10.000 περίπου στρέμματα και εξάγουν το μεγαλύτερο μέρος της παραγωγής στην Ιαπωνία σε νωπή κατάσταση.

Η **Αυστραλία** και η **Νέα Ζηλανδία** έχουν, η κάθε μια, περίπου 30.000 στρ. πράσινου σπαραγγιού σε παραγωγική ηλικία και πραγματοποιούν το μεγαλύτερο μέρος των εξαγωγών τους προς την Ιαπωνική αγορά. Η περίοδος συγκομιδής διαρκεί στις χώρες αυτές από το Σεπτέμβριο έως τον Ιανουάριο.

ΑΓΟΡΕΣ

ΒΟΡΕΙΑ ΑΜΕΡΙΚΗ

Οι εισαγωγές των **ΗΠΑ** έχουν αυξηθεί στην περίοδο 1991-1993 από 26.163 τον. (αξίας 38,6 εκατ. $ΗΠΑ) σε 34.582 τον. (αξίας 49,7 εκατ. $ΗΠΑ), ενώ για τους πρώτους εννέα μήνες του 1994 οι εισαγωγές ανήλθαν σε 26.095 τον. (αξίας 42,6 εκατ. $ΗΠΑ).

Το 1993, το **Μεξικό** τροφοδότησε το 73% των εισαγωγών σπαραγγιού των ΗΠΑ και ακολούθησαν το **Περού** (18%) και η **Χιλή** (5%). Μεταξύ των άλλων χωρών που εξήγαγαν περισσότερους από 110 τον. σπαραγγιού στις ΗΠΑ (στοιχεία έτους 1993) συμπεριλαμβάνονται η **Γουατεμάλα**, η **Αργεντινή** και το **Εκουαδόρ**. Το 55% των συνολικών εισαγωγών του 1993 διοχετεύθηκε στην αγορά των ΗΠΑ κατά την περίοδο Ιανουαρίου-Μαρτίου. Αξίζει να σημειωθεί ότι, μόνο τον Φεβρουάριο, εισήχθη το 1/4 περίπου του συνόλου των ετήσιων εισαγωγών της χώρας. Το μεγαλύτερο μέρος του υπολοίπου των εισαγωγών εισήχθη κατά τους 6 τελευταίους μήνες του έτους. Το Μεξικό ήταν η μοναδική χώρα που προμήθευσε με νωπό σπαράγγι την αγορά των Ηνωμένων Πολιτειών καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, με το 72% να διοχετεύεται στο διάστημα Ιανουαρίου-Μαρτίου. Το 84% των εξαγωγών του Περού στις ΗΠΑ γίνεται στο διάστημα Σεπτεμβρίου-Δεκεμβρίου, ενώ το 87% του προϊόντος της Χιλής εισάγεται στην αγορά των ΗΠΑ τον Οκτώβριο και Νοέμβριο.

Οι τιμές χονδρικής των κιβωτίων των 11 λιβρών (5 κιλά περίπου) των εισαγωγών νωπού πράσινου σπαραγγιού στην αγορά της Νέας Υόρκης κυμαίνεται από $10,50 έως $33,00 ΗΠΑ. Στην περίοδο αιχμής των εισαγωγών (Αύγουστος-Φεβρουάριος), οι τιμές διαμορφώνονται από 15,00 ως 33,00 $ΗΠΑ ανά κιβώτιο (με συνηθέστερες τιμές κυμαινόμενες μεταξύ $20,00-$25,00 ανά κιβώτιο). Χαρτοκιβώτια σε σχήμα πυραμίδας από το Μεξικό πωλούνται από $29,00 έως $37,50 το καθένα, τον Φεβρουάριο και Μάρτιο.

ΕΥΡΩΠΗ

Οι περισσότερες Ευρωπαϊκές χώρες αντλούν τα εξαγωγικά πρότυπα (standards) πώλησης του νωπού (λευκού) σπαραγγιού από την Ελλάδα και την Ισπανία. Η μεγάλη αύξηση των εισαγωγών σπαραγγιού στις Ευρωπαϊκές χώρες, μεταξύ 1988-1992 (από 117 εκατ. ECU σε 180 εκατ. ECU αντίστοιχα) οφείλεται κυρίως στην αλματώδη αύξηση των εξαγωγών που πραγματοποίησαν οι δύο αυτές χώρες (Ισπανία και Ελλάδα).

Οι Ευρωπαίοι προτιμούν κυρίως τους μεγάλους (χονδρούς) βλαστούς και -με μόνη εξαίρεση τη Μεγάλη Βρετανία- καταναλώνουν παραδοσιακά λευκό σπαράγγι. Ωστόσο, το πράσινο σπαράγγι τα τελευταία 5 χρόνια έχει εισβάλει στις αγορές της ηπειρωτικής Ευρώπης, σε σημείο ώστε οι περισσότερες εκτός

εποχής Ευρωπαϊκές εισαγωγές να γίνονται από πράσινες, παρά από λευκές, ποικιλίες.

Μεταξύ 1988 και 1993 οι εισαγωγές από χώρες μη-μέλη της Ε.Ε. είχαν αυξηθεί από 5.310 τον. (αξίας 14 εκατ. ECU) σε 6.524 τον. (αξίας 17.9 εκατ. ECU), αν και οι εισαγωγές αυτές συνεχίζουν να αντιπροσωπεύουν μόνο ένα μικρό τμήμα του συνολικού εμπορίου νωπού σπαραγγιού στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ανάπτυξη των εισαγωγών από μη κράτη-μέλη της Ε.Ε. βασίζεται κυρίως στην αύξηση των εξαγωγών από το Περού, το Μαρόκο και την Πολωνία. Η Ταϊλάνδη επίσης, εξάγει μικρές ποσότητες στην Ευρωπαϊκή Ένωση αυξάνοντας τα κέρδη της από 91.000 ECU σε 920.000 ECU την τελευταία εξαετία. Άλλες, εκτός εποχής, προμηθεύ-

(αξίας 90 εκατ. ECU) του 1988. Οι εισαγωγές από χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τη Γερμανία αυξήθηκαν από 726 τον. το 1988, σε 2.227 τον. το 1993, αν και οι τελευταίες ήσαν μικρότερες από τους 2.662 τον. του προηγουμένου έτους (1992). Το 1993 η Γερμανία εισήγαγε περίπου τη μισή ποσότητα (1.019 τον.), από το σύνολο των ποσοτήτων που δέχθηκε από χώρες εκτός Ε.Ε., από την Πολωνία, ακολουθούμενη από 468 τον. της Νότιας Αφρικής και 266 τον. των ΗΠΑ.

Οι Γερμανοί εισαγωγείς αγόρασαν πράσινο σπαράγγι από τη Χιλή για 9,60 DM/Kg έως και 10,80 DM/Kg μεταξύ Σεπτεμβρίου και Δεκεμβρίου 1994. Οι τιμές λευκού σπαραγγιού που εισάγονται από τη Νότια Αφρική ξεκίνησαν από τα 12,0 DM/Kg το Σεπτέμβριο

νεται στο μέλλον οι πράσινες ποικιλίες να αποκτήσουν μεγαλύτερη δημοτικότητα. Στην εκτός εποχής περίοδο του 1994, πράσινα σπαράγγια από τη Χιλή και το Περού πουλήθηκαν τον Οκτώβριο προς 40 FF/Kg και τον Δεκέμβριο προς 29 FF/Kg. Λευκά σπαράγγια από το Περού πουλήθηκαν τον Νοέμβριο του 1994 προς 29 FF/Kg.

Η **Ολλανδία**, στο διάστημα 1988-1992, τριπλασίασε τις εισαγωγές νωπού σπαραγγιού, από 473 τον. (αξίας 1 εκατ. ECU) σε 1.411 τον. (αξίας 3,3 εκατ. ECU), με το 25% του συνόλου των εισαγωγών της να προέρχεται από χώρες που δεν ανήκουν στην Ε.Ε. Οι εισαγωγές από χώρες μη-μέλη της Ε.Ε. αυξήθηκαν από 217 τον. (αξίας 552.000 ECU) το 1981, σε 606 τον. (αξίας 2 εκατ. ECU) το 1993. Από τις χώρες που δεν

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

τριες χώρες της Ε.Ε. είναι η Νότια Αφρική, το Μεξικό, η Γουατεμάλα, το Εκουαδόρ και η Ζιμπάμπουε.

Η **Γερμανία** είναι μία μεγάλη χώρα παραγωγής, κατανάλωσης και εισαγωγής σπαραγγιού. Το Υπουργείο Γεωργίας των ΗΠΑ εκτιμά ότι, λιγότερο από το μισό της συνολικής ποσότητας σπαραγγιού που καταναλώνεται στη χώρα ικανοποιείται από την εγχώρια παραγωγή. Οι περισσότεροι Γερμανοί συνεχίζουν να προτιμούν το λευκό σπαράγγι έναντι του πράσινου, ωστόσο η αγορά του πράσινου σπαραγγιού φαίνεται να κερδίζει σιγά-σιγά ένα κομμάτι της αγοράς από εξαγωγές που πραγματοποιούν οι ΗΠΑ και άλλες χώρες.

Η Γερμανία εισήγαγε 41.829 τον. νωπού σπαραγγιού το 1992 (αξίας 136 εκατ. ECU), παρουσιάζοντας σημαντική αύξηση συγκριτικά με τους 28.960 τον.

του 1994 και κυμάνθηκαν μεταξύ 6,50 και 10,50 DM/Kg στην περίοδο Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου του ίδιου έτους.

Η **Γαλλία** είναι η δεύτερη κατά σειρά χώρα εισαγωγής νωπού σπαραγγιού της Ε.Ε., εισάγοντας το 1992 7.079 τον. αξίας 17 εκατ. ECU. Το 1992 καλύφθηκε το 92% των συνολικών εισαγωγών της Γαλλίας από κράτη-μέλη της Ε.Ε.. Οι Γαλλικές εισαγωγές από χώρες εκτός Ε.Ε. αυξήθηκαν από 229 σε 594 τον. στην περίοδο 1988-1993. Το Μαρόκο και η Χιλή, με 190 και 91 τον. αντίστοιχα, ήσαν οι μεγαλύτεροι προμηθευτές της Γαλλικής αγοράς το 1993 από χώρες εκτός Ε.Ε. Και άλλες, επίσης, χώρες που στέλνουν σπαράγγι στη Γαλλία αύξησαν τις εξαγωγές τους, συμπεριλαμβανομένων των ΗΠΑ και του Περού. Οι Γάλλοι καταναλωτές προτιμούν το λευκό σπαράγγι, όμως αναμέ-

ανήκουν στην Ε.Ε. το Περού εξάγει τις μεγαλύτερες ποσότητες προς την Ολλανδία και το ακολουθούν η Νότια Αφρική, η Ταϊλάνδη, το Μεξικό, η Γουατεμάλα και η Αργεντινή. Πράσινο σπαράγγι από το Περού πουλήθηκε, κατά μέσο όρο, από 10,00 FL/Kg έως 12,00 FL/Kg από το Σεπτέμβριο έως και το Δεκέμβριο του 1994. Στις ίδιες περίπου τιμές πουλήθηκαν πράσινα σπαράγγια από τη Χιλή και την Αργεντινή. Στην Ολλανδία εισάγονται επίσης κορυφές σπαραγγιού από το Περού και την Ταϊλάνδη, με τιμές πώλησης που κυμαίνονται από 18,50 FL/Kg έως και 25,00 FL/Kg.

Η **Μεγάλη Βρετανία** είναι η μόνη χώρα-μέλος της Ε.Ε. που εισάγει το μεγαλύτερο μέρος της ποσότητας σπαραγγιού από χώρες εκτός Ευρώπης (το 72% των εισαγωγών του 1992 προέ-

ρχονταν από χώρες εκτός Ε.Ε.). Αυτό οφείλεται κατά ένα μεγάλο μέρος στο ότι οι Βρετανοί καταναλωτές προτιμούν το πράσινο σπαράγγι, που δεν καλλιεργείται συστηματικά στην Ε.Ε. Παρ' όλα αυτά, οι εισαγωγές από χώρες εκτός Ε.Ε. έχουν μειωθεί από 1.751 τον. (αξίας 4.8 εκατ. ECU) το 1988, σε 1.314 τον. (αξίας 4.3 εκατ. ECU) το 1993. Στην ίδια περίοδο (1988-1993) οι εισαγωγές από το Περού αυξήθηκαν από 56 σε 414 τον., ενώ οι εισαγωγές από τις ΗΠΑ έπεσαν από 1.106 σε 567 τον. Άλλες προμηθεύτριες χώρες της Βρετανίας (εκτός Ε.Ε.) είναι η Ταϊλάνδη, το Μεξικό, η Νότια Αφρική και η Αίγυπτος. Ως προς τις τιμές, ενδεικτικά μπορούμε να αναφέρουμε ότι οι Βρετανοί εισαγωγείς πλήρωσαν Περουβιανούς και Μεξικάνους παραγωγούς από 3,00 έως και 4,00 £/Kg στα τέλη του 1994.

ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

Η Μέση Ανατολή δεν είναι μεγάλη αγορά για το σπαράγγι. Το Ντουμπάι, ένα από τα μεγαλύτερα εισαγωγικά κέντρα της περιοχής, αναφέρεται ότι απορρόφησε το 1993 μόνο 47 τον. (αξίας 112.000 $ΗΠΑ)· ποσότητα που θα ήταν ακόμη μικρότερη αν δεν συνέβαινε εκείνη τη χρονιά εισαγωγή ασυνήθιστα μεγάλης (για τα τοπικά δεδομένα) ποσότητας από το Ιράν. Μεταξύ Ιανουαρίου-Σεπτεμβρίου 1994, οι κύριες πηγές εισαγωγής νωπού σπαραγγιού στο Ντουμπάι ήταν η Ταϊλάνδη (20 τον.) και οι ΗΠΑ (3,3 τον.). Μεταξύ άλλων προμηθευτών συμπεριλαμβάνονται η Γαλλία, Ισπανία, Ολλανδία, Αυστραλία, Κένυα, Γουατεμάλα και Περού.

Σύμφωνα με Ευρωπαϊκές στατιστικές, τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. εξήγαγαν συνολικά μόνο 3,5 τον. νωπού προϊόντος στη Σαουδική Αραβία και 1 τον. στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα. Οι Αμερικάνικές στατιστικές δείχνουν ότι 4,5 περίπου τον. νωπού σπαραγγιού εστάλησαν στο Κουβέιτ το 1993.

Οι τιμές εισαγωγής νωπού σπαραγγιού στη Μέση Ανατολή παρουσιάζουν πολύ μεγάλες διακυμάνσεις, με χαμηλότερη αυτή των 14 Dh/Kg (3,78 $ΗΠΑ) στο Ντουμπάι για Αυστραλιανό σπαράγγι που εστάλη το Νοέμβριο, και υψηλότερη αυτή των R108,00/Kg (30,00 $ΗΠΑ) στο Κατάρ για Ολλανδικό σπαράγγι που εστάλη τον Ιούλιο.

Γενικά, οι μικρότερες τιμές δίνονται για σπαράγγια καλοκαιρινής συγκομιδής από την Ευρώπη και τις ΗΠΑ, όπως επίσης για σπαράγγια χειμερινής παραγωγής από την Αυστραλία. Οι χαμηλές αυτές τιμές κυμαίνονται από 5,00 έως 8,00 $ΗΠΑ ανά κιλό. Οι υψηλές τιμές δίνονται στα σπαράγγια που εισάγονται το χειμώνα από το Περού, τις Ηνωμένες Πολιτείες και την Ευρώπη. Αυτές κυμαίνονται από 9,00 έως 12,00 $ΗΠΑ ανά κιλό.

ΑΣΙΑ

Η **Ιαπωνία** έρχεται πρώτη και με διαφορά από τις χώρες της Ασίας στις εισαγωγές νωπού σπαραγγιού και συγκαταλέγεται μεταξύ των μεγαλυτέρων εισαγωγικών χωρών σπαραγγιού παγκοσμίως. Οι Ιάπωνες καταναλωτές προτιμούν το πράσινο σπαράγγι. Οι Ιαπωνικές εισαγωγές νωπού σπαραγγιού έχουν αυξηθεί από 14.125 τον. (αξίας 66 εκατ. $ΗΠΑ) το 1991, σε 20.146 τον. (αξίας 89 εκατ. $ΗΠΑ) το 1993.

Ο μεγαλύτερος προμηθευτής της Ιαπωνικής αγοράς σπαραγγιού είναι οι ΗΠΑ και την ακολουθούν η Αυστραλία, οι Φιλιππίνες, το Μεξικό, η Ταϊλάνδη και η Νέα Ζηλανδία. Όλες αυτές οι χώρες εξήγαγαν στην Ιαπωνία το λιγότερο 1.100 τον. προϊόντος το 1993. Οι εισαγωγές γίνονται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, αλλά οι μεγαλύτερες ποσότητες εισάγονται στο διάστημα Σεπτεμβρίου-Απριλίου. Η συγκομιδή σπαραγγιού της Ιαπωνίας γίνεται κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες (Μάιος-Ιούνιος-Ιούλιος). Οι μέσες τιμές χονδρικής στο Τόκιο το 1993 κυμαίνονταν από 808 γιεν/Kg έως 1219 γιεν/Kg, με τις υψηλότερες τιμές να επιτυγχάνονται μεταξύ Ιουλίου-Σεπτεμβρίου και Δεκεμβρίου-Ιανουαρίου. Οι ετήσιες εισροές προϊόντος στις λαχαναγορές του Τόκιο το 1993 ήταν 7.469 τον., αυξημένες κατά 412 τον. συγκριτικά με το 1992. Οι μέσες μηνιαίες τιμές στην αγορά του Τόκιο πέφτουν τον Μάιο και Ιούνιο, λόγω της αυξημένης διάθεσης εγχωρίου προϊόντος.

Η **Ταϊβάν** και η **Νότιος Κορέα** αποτελούν μικρές εισαγωγικές αγορές για το σπαράγγι, αν και (λόγω της προβλεπόμενης, στο εγγύς μέλλον, μείωσης των δασμολογικών επιβαρύνσεων στις δύο αυτές χώρες) εκτιμάται ότι οι αγορές αυτές μπορούν να αποκτήσουν αυξημένο εμπορικό ενδιαφέρον μελλοντικά.

Η Ταϊβάν εισήγαγε το 1993 μόνο 17,6 τον. νωπού σπαραγγιού από τη Νέα Ζηλανδία, αξίας 25.000 $ΗΠΑ CIF. Οι μέσες μηνιαίες τιμές χονδρικής στην Ταϊπέι κυμαίνονται από 49 NT$/Kg ως 144 NT$/Kg, με τις υψηλότερες τιμές να σημειώνονται στην περίοδο Δεκεμβρίου-Μαρτίου και τον Ιούλιο. Οι χονδρεμπορικές συναλλαγές στην Ταϊπέι είναι αυξημένες στις περιόδους Απριλίου-Ιουνίου και Αυγούστου-Σεπτεμβρίου. Αντίθετα στην περίοδο Δεκεμβρίου-Μαρτίου οι συναλλαγές του προϊόντος είναι μικρές. Το 1993 η Νότιος Κορέα εισήγαγε από τις ΗΠΑ, 38,5 τον. σπαραγγιού (αξίας 178.000 $ΗΠΑ). ❖

μετάφραση: Τρύφων Τοπαλίδης

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΛΟΥ

Οι έλληνες σπαραγγοπαραγωγοί πρέπει να οργανωθούν

Όπως είναι γνωστό, η Ελλάδα εξάγει πλέον του 90% του σπαραγγιού που παράγει στη Γερμανία και μάλιστα σε μία και μοναδική πόλη (λαχαναγορά Μονάχου), καταλαμβάνοντας σήμερα την πρώτη θέση στις εισαγωγές της Γερμανικής αγοράς. Όμως, τα προβλήματα στις εξαγωγές του σπαραγγιού είναι πολλά και, αν δεν αντιμετωπιστούν σε σύντομο χρόνο, αναμένεται να οξυνθούν περαιτέρω στα επόμενα χρόνια με δυσμενείς επιπτώσεις στο εισόδημα των παραγωγών, λόγω των μέτρων που θα ισχύσουν (κοινή οργάνωση αγοράς οπωροκηπευτικών προϊόντων, υλοποίηση συμφωνιών παγκόσμιας οργάνωσης εμπορίου). Οι ανταγωνιστές, όχι μόνο από τις άλλες χώρες-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καραδοκούν.

Το σημαντικότερο πρόβλημα στην οργάνωση της εμπορίας του ελληνικού σπαραγγιού, είναι το γεγονός ότι οι εμπλεκόμενοι εξαγωγικοί φορείς είναι πάρα πολλοί, με μικρή δυναμικότητα και ανύπαρκτες δυνατότητες παρακολούθησης των απαιτήσεων της διεθνούς αγοράς.

Ιδιώτες, Κοινοπραξίες Παραγωγών, Συνεταιρισμοί και άλλοι φορείς που εμπλέκονται στην εμπορία (ή καλύτερα διοχέτευση) του νωπού σπαραγγιού στη Γερμανική αγορά είναι, ουσιαστικά, «υπάκουοι διαμεσολαβητές» του χονδρεμπορικού κυκλώματος της λαχαναγοράς του Μονάχου. Συγκεντρώνουν την παραγωγή των μεμονωμένων σπαραγγοκαλλιεργητών και την εξάγουν, όπως-όπως, έναντι προμήθειας.

Στο φαινόμενο αυτό συνεργούν οι ίδιοι οι παραγωγοί, οι οποίοι φαίνεται δεν έχουν καταλάβει πως, μόνο μέσω κατάλληλα στελεχομένων, ισχυρών και συνεργαζόμενων μεταξύ τους οργανώσεων (π.χ. μία για κάθε 5 ή 10 χιλιάδες στρέμματα), που θα λειτουργούν υπό τον έλεγχό τους, είναι δυνατόν να επιτευχθεί με αξιώσεις η εμπορία του σπαραγγιού.

Βεβαίως το Κράτος, όπως λέγουν πολλοί, «απουσιάζει παντελώς» και δεν υποβοηθά, εμμέσως έστω, την προσπάθεια του έλληνα σπαραγγοκαλλιεργητή. Αυτό είναι σωστό, ως ένα σημείο. Πρέπει οι ίδιοι οι παραγωγοί ν' αποδείξουν, μέσω των οργανώσεών τους, ότι έχει πλέον παρέλθει η εποχή της «κρατικοδιαίτης» και της είσπραξης των επιδοτήσεων.

ΙΑΤΡΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Γράφει
ο κ. *Βασίλης Καρράς*
Ειδικός Καρδιολόγος,
Ομοιοθεραπευτής

Αλκοόλ και καρδιοπροστασία: πόσο και ...πόσο συχνά;

Από παλιά, μελέτες έχουν δείξει ότι ελαφρά έως μέτρια κατανάλωση αλκοόλ προκαλεί ελάττωση στην εμφάνιση αρτηριοσκλήρυνσης και εμφράγματος της καρδιάς. Ο ακριβής, όμως, τρόπος κατανάλωσης του αλκοόλ δεν ήταν καθορισμένος.

> *"Η κατανάλωση ενός ή δύο ποτών την ημέρα, για πέντε ή έξι φορές την εβδομάδα, περιορίζει τους κινδύνους εμφάνισης οξέος εμφράγματος του μυοκαρδίου"*

Διεξήχθη, λοιπόν, μια εκτεταμένη μελέτη που περιελάμβανε καταναλωτές αλκοόλ από 20 χώρες. Επί 2 χρόνια, ερευνητές μελέτησαν 11.511 άνδρες και γυναίκες με οξύ έμφραγμα (ηλικίας από 35 έως 69 ετών) και τα αποτελέσματα της μελέτης τους δημοσιεύθηκαν στο τεύχος Απριλίου 1997 του έγκριτου Βρετανικού ιατρικού περιοδικού *British Medical Journal*.

Από τη μελέτη, λοιπόν, αυτών των ατόμων προέκυψε ότι, οι άνδρες και γυναίκες που κατανάλωναν ένα ή δύο ποτά την ημέρα, για πέντε ή έξι ημέρες την εβδομάδα, είχαν σημαντικά ελαττωμένο κίνδυνο εμφάνισης οξέος εμφράγματος του μυοκαρδίου, σε σύγκριση με άτομα που δεν κατανάλωναν αλκοόλ. Σε αντίθεση, τα άτομα που κατανάλωναν την ίδια ακριβώς ποσότητα αλκοόλ εβδομαδιαίως, αλλά σε δύο δόσεις και που πιθανόν έφθαναν σε κατάσταση μέθης, εμφάνιζαν πάλι τάση για ηυξημένη πιθανότητα εμφράγματος της καρδιάς.

Συνεπώς, μόνο η καθημερινή μέτρια χρήση αλκοόλ προσφέρει καρδιοπροστασία, πιθανώς λόγω αποτροπής εμφάνισης θρόμβων. Ακόμη, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, η μέτρια χρήση αλκοόλ αυξάνει την HDL (καλή χοληστερίνη) και μειώνει την LDL (κακή χοληστερίνη), ελαττώνοντας την πιθανότητα εμφάνισης αρτηριοσκλήρυνσης.

Παχυσαρκία και ηυξημένο βάρος μεγαλώνουν τον κίνδυνο εγκεφαλικού

Υπάρχουν δεδομένα από παλιά ότι, η παχυσαρκία είναι δυνατόν να προκαλέσει αύξηση κινδύνου εγκεφαλικού επεισοδίου, αλλά δεν υπήρχε γνώση αυτής της συσχέτισης με τον τύπο (ισχαιμικό ή αιμορραγικό) του εγκεφαλικού.

Έγινε, λοιπόν, μια ευρεία μελέτη πάνω σε ένα σύνολο 116.759 γυναικών που διήρκησε 16 έτη. Τα αποτελέσματα αυτής της μελέτης δημοσιεύθηκαν, εφέτος τον Μάιο, στο πλέον έγκριτο Αμερικανικό ιατρικό περιοδικό *Journal of the American Medical Association*.

> *"Στα υπέρβαρα άτομα η πιθανότητα να παρουσιαστεί ισχαιμικό εγκεφαλικό επεισόδιο είναι διπλάσια, συγκριτικά με τα άτομα που διατηρούν το κανονικό τους βάρος"*

Η μελέτη αυτή έδειξε ότι υπάρχει μια ηυξημένη πιθανότητα, περισσότερο από διπλάσια, κινδύνου ισχαιμικού εγκεφαλικού επεισοδίου στα άτομα με επιπλέον βάρος 20 και άνω κιλών. Αντίθετα, δεν παρατηρήθηκε ηυξημένος κίνδυνος αιμορραγικού εγκεφαλικού επεισοδίου στα υπέρβαρα άτομα.

Συνεπώς, οι υπέρβαροι, για έναν ακόμη λόγο, θα πρέπει να προχωρήσουν στον έλεγχο του σωματικού τους βάρους, αφού ο κίνδυνος του εγκεφαλικού επεισοδίου καραδοκεί.

❖

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

«ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΙΔΑΝΙΚΑ» «ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΤΗΤΑ»

Του
Παναγιώτη Μπαμπέτα*

Είμαστε μάρτυρες, χρόνια τώρα, της όλο και ογκούμενης αδιαφορίας, δυσαρέσκειας έως και εχθρότητας των μαθητών προς το Σχολείο. Ένα φαινόμενο αλλοτρίωσης, θα έλεγα, ανάλογου εκείνου, που συμβαίνει στο χώρο της παραγωγής, της αλλοτρίωσης του εργαζόμενου προς την εργασία του.

Πολλά μπορεί να είναι τα αίτια αυτού του φαινομένου, όπως οι μέθοδοι διδασκαλίας, αξιολόγησης, τα διδακτικά βιβλία, η διδακτέα ύλη, το διδακτικό προσωπικό κ.ά., όμως το σημαντικότερο πιστεύω πως είναι η έλλειψη δημιουργίας από την πλευρά των νέων.

Ο μαθητής αισθάνεται ένα καταπιεσμένο όν, ένας δέκτης εντολών, διαταγών, παραγγελμάτων. Όσο κι αν έχει εκδημοκρατιστεί ο θεσμός του Σχολείου θεωρητικά, παραμένει στην πράξη ένας άκαμπτος και αυταρχικός εργοδότης, που απαιτεί παραγωγικότητα έναντι βαθμολογικής αμοιβής. Συνθλίβει την προσωπικότητα του νέου, περιορίζει το πεδίο δράσης του ή αντίδρασής του στα στενά πλαίσια του βιβλίου και της διδακτέας ύλης, αφαιρεί κάθε άλλη γόνιμη πρωτοβουλία, ακρωτηριάζει βάναυσα την παιδική φαντασία, αδιαφορεί για τα τεράστια αποθέματα ενεργητικότητας που κρύβει η εφηβική ηλικία. Στο βωμό της γνώσης(;) θυσιάζεται η παιδική ευαισθησία, τραυματίζεται ανεπανόρθωτα η παιδική ψυχή, ενταφιάζονται οι ιδιαίτερες κλίσεις του κάθε παιδιού και τελικά ο δρόμος προς τη γνώση οδηγεί στην οδό της απόγνωσης τη μεγάλη πλειοψηφία των νέων.

Επιδιώκουμε και επιδοκιμάζουμε αποκλειστικά σχεδόν την επίδοση στα μαθήματα με βαθμούς, αριστεία, βραβεία, κ.λ.π. Ασχολούμαστε ελάχιστα, αν δεν αδιαφορούμε εντελώς, με τη δόμηση της προσωπικότητας του μαθητή, που έχει ασφαλώς περισσότερες της μιας συνιστώσες. Καλλιεργούμε τη χρησιμοθηρία στους μαθητές μας από την πρωτοβάθμια ακόμη εκπαίδευση, που παίρνει την ολοκληρωτική της απαίσια μορφή στη Β/θμια και δη σ' αυτή του Λυκείου.

Το μορφωτικό αγαθό απουσιάζει παντελώς από το εκπαιδευτικό μας σύστημα. Η κουλτούρα έχει εξοριστεί από το μοναδικό θεσπισμένο χώρο της. Αναπαράγουμε κάθε χρονιά την κακομοιριά μας, την πνευματική φτώχια μας, την κοινωνική, πολιτική και πολιτιστική μας κρίση και όλοι είμαστε «ευχαριστημένοι».

Όταν έλθει το πλήρωμα του χρόνου για να αποδώσουμε στην κοινωνία τους νέους βλαστούς μεμψιμοιρούμε, κρίνουμε και κατακρίνουμε τους μόνους αθώους, τους νέους. Αδιάφοροι, οκνηροί, απολιτικοί, καλοπερασάκηδες, συμφεροντολόγοι και ένα σωρό άλλα κοσμητικά επίθετα.

«Εικόνα σου είμαι, κοινωνία, και σου μοιάζω», θα μπορούσε να πει η νιότη σ' αυτή την υποκριτική κοινωνία, η οποία πολύ πετυχημένα -ασυναίσθητα ίσως- με τα δυο θέματα των Γενικών Εξετάσεων[1] ***«Πρότυπα και ιδανικά», «Παραγωγικότητα και υπευθυνότητα»*** έδωσε το στίγμα αυτής της υποκρισίας. Μια κοινωνία χωρίς ιδανικά και με αρνητικά πρότυπα κυρίως στον πολιτικό, οικονομικό και πολιτιστικό τομέα, με άναρχη και προβληματική παραγωγή και μεγαλειώδη ανευθυνότητα ζητάει από τους νέους να της αποδείξουν αγαθά αυτονόητα ή... να της δείξουν, ίσως, το δρόμο προς αυτά! Οι θεωρίες όμως μας περισσεύουν, οι πράξεις μας λείπουν.

Χρειαζόμαστε ένα Σχολείο λειτουργικό, ένα Σχολείο δεμένο με τις ανάγκες της κοινωνίας, ένα σχολείο οικείο, αγαπητό, ευχάριστο στο παιδί. Κι ένα τέτοιο Σχολείο απαιτεί μεγάλη προσπάθεια από τους μεγάλους πρώτα και από τα παιδιά στη συνέχεια.

Για να έχει αυτά τα γνωρίσματα ένα Σχολείο θα πρέπει καταρχήν εξωτερικά και εσωτερικά να προσελκύει και όχι να απωθεί.

Κάτι τέτοιο δυστυχώς δε συμβαίνει με τα Σχολεία μας. Η φθορά του χρόνου, οι ζημιές και η δράση των μαρκαδόρων ολοκληρώνουν την αντιαισθητική εικόνα, που από κατασκευής έχουν τα περισσότερα Σχολεία.

Ένα άσχημο Σχολείο, όσο κι αν προσπαθούν οι εκπαιδευτικοί, δεν θα γίνει ποτέ σεβαστό από το παιδί. Αν δεν αγκαλιάσουν οι γονείς το Σχολείο, αν δεν το αγκαλιάσει η κοινωνία μέσα από τους φορείς της (Τοπική Αυτοδιοίκηση, Σύλλογοι Γονέων, Μαθητικές Κοινότητες, κ.ά.) το Σχολείο θα παραμείνει μίζερο και θα αναπαράγει την εθνική μας μιζέρια και κακομοιριά.

Η κάλυψη των βασικών υλικών αναγκών των Σχολείων θα πρέπει να είναι το πρώτο μας μέλημα, αν θέλουμε κάποια στιγμή να αρχίσει η αντίστροφη μέτρηση για τη Σχολική μας πραγματικότητα και οι έγνοιες μας να επικεντρωθούν πλέον στην ποιότητα της γνώσης, στις πολιτιστικές πτυχές της Σχολικής ζωής, στην αληθινή **Παιδεία.**

Τότε, όταν θα έχουμε εξασφαλίσει την απαραίτητη υλικοτεχνική υποδομή, θα έχουμε δικαιωματικά απαιτήσεις και από τους νέους μας. Σήμερα όχι. Οι τελευταίοι, από τους οποίους θα μπορούσε να ζητήσει κανείς ευθύνες, είναι τα παιδιά μας.

Ας τους δώσουμε **πρότυπα** και στη συνέχεια τους ζητάμε να μας μιλήσουν για **υπευθυνότητα** και **παραγωγικότητα**, για **υψηλά ιδανικά**.

❖

Παραπομπή:

[1] *Αναφερόμαστε στα θέματα της έκθεσης των εισαγωγικών εξετάσεων για την ανώτερη και ανώτατη εκπαίδευση του προηγουμένου έτους (1996).*

*Ο κ. **Παναγιώτης Μπαμπέτας** είναι φιλόλογος, εκπαιδευτικός.*

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΛΟΥ

"ΣΤΑ ΙΧΝΗ ΤΩΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝ"

Γράφει ο Αγαθάγγελος Πατζάκης*

"Στη ζωή, εκείνος που προπορεύεται ντυμένος λάμψη
δεν είν' αυτός που κρατά μια φούχτα διαμάντια
αλλ' αυτός που κουβαλάει ένα σταμνάκι με δάκρυα"

Federico Garcia Lorca

Federico Garcia Lorca

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ
ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ 100η ΕΠΕΤΕΙΟ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Σε λίγους μήνες (τον προσεχή Ιούνη) συμπληρώνονται εκατό χρόνια από τη γέννηση του μεγάλου Ισπανού ποιητή *Φεδερίκο Γκαρθία Λόρκα*. Η επέτειος αναμένεται να γιορταστεί σ' όλο τον κόσμο με ποικίλες εκδηλώσεις, ανάλογες της αξίας του καλλιτέχνη. Με αφορμή αυτό το γεγονός, αποφάσισα να γράψω γι' αυτόν κάτι, σαν αφιέρωμα ας πούμε. Η ιστορία λοιπόν του *Λόρκα*, ασφυκτικά συμπιεσμένη, ώστε να προσαρμοστεί στο εμβαδόν ενός άρθρου, έχει κάπως έτσι...

Στα τέλη του 19ου αιώνα, στο χωριό **Φουέντε Βακέρος** (περιοχή Ανδαλουσίας, στη νότια Ισπανία) ζούσε ένας ευκατάστατος γεωργός με φιλελεύθερες ιδέες, που τ' όνομά του ήταν **Φεδερίκο Γκαρθία Ροδρίγεθ**. Στον πρώτο του γάμο η ζωή δεν τον χαμογέλασε και πολύ, αφού η γυναίκα του πέθανε σχετικά σύντομα αφήνοντάς τον άτεκνο. Η κοινωνική του όμως υπόσταση, που απέρρεε κυρίως απ' την οικονομική του επιφάνεια, του 'δωσε, προφανώς, τη δυνατότητα να προχωρήσει σ' ένα δεύτερο γάμο μ' ένα πολύ αξιόλογο άτομο, τη **Βιθέντα Λόρκα**. Η Βιθέντα ήταν μια νεαρή κοπέλα, πολύ καλλιεργημένη, ευαίσθητη και με ιδιαίτερη φαντασία. Κατάγονταν από μια φτωχική οικογένεια της Γρανάδα, μιας πόλης δεκαοκτώ χιλιόμετρα νοτιοανατολικά του Φουέντε Βακέρος, κι είχε έρθει στο χωριό σαν διορισμένη δασκάλα. Στο δεύτερο αυτό γάμο του ο Ροδρίγεθ στάθηκε πολύ τυχερός. Απέκτησε τέσσερα παιδιά, με πρωτότοκο τον κατοπινό καλλιτέχνη, που γεννήθηκε στις 15 Ιούνη του 1898 ημέρα Τρίτη. Σχετικά με την ημερομηνία γέννησης αυτού του παιδιού υπάρχει μια πετυχημένη σύγχυση που (για λόγους άγνωστους) την καλλιέργησε ο ίδιος. Έτσι, υπάρχουν γραπτά όπου φέρεται γεννημένος στις 5 κι αλλού στις 11 Ιούνη. Στο παιδί αυτό ο Ροδρίγεθ έδωσε το δικό του όνομα: **Φεδερίκο**. Τα άλλα τρία παιδιά ήταν ο Φρανσίσκο, η Κοντσίτα κ' η Ισαβέλ. Όπως συνηθίζεται στην Ισπανία το παιδί κληρονομεί δύο επώνυμα, ένα του πατέρα κι ένα της μητέρας. Έτσι, ο Φεδερίκο κληρονομώντας από τον πατέρα του το επώνυμο Γκαρθία κι από τη μητέρα του το επώνυμο Λόρκα, ολοκληρώνεται ονοματικά στο αποτέλεσμα: **Φεδερίκο Γκαρθία Λόρκα** (Federico Garcia Lorca).

Από πολύ μικρός άρχισε να δείχνει έφεση στη μουσική καθώς και στον έμμετρο και θεατρικό λόγο. Συχνά σιγοτραγουδούσε τους σκοπούς από διάφορες λαϊκές μπαλάντες, πριν ακόμα μάθει ν' αρθρώνει τα λόγια τους και, σε ηλικία δύο χρόνων, ήξερε απ' έξω όλα τα τραγούδια που ακούγονταν τότε. Η μητέρα του, που δεν χρειάζονταν και πολύ για να καταλάβει πως κάτι συνέβαινε με το μικρό Φεδερίκο και τη μουσική, άρχισε τότε να του παραδίνει η ίδια τα πρώτα μαθήματα πιάνου. Λίγο αργότερα, ο μικρός Φεδερίκο, συνήθιζε να μαζεύει τα βράδια τους φίλους του και να τους βάζει να ξαναλένε μαζί τα τραγούδια που είχαν μάθει. Παράλληλα, έστηνε με πολύ ενθουσιασμό μικρά θεατράκια κι έκαμνε θρησκευτικές λειτουργίες όπως έβλεπε να κάνει ο παπάς του χωριού. Δείκτης του πόσο τον συνάρπαζε η δύναμη του ζωντανού λόγου καθώς και η πιστότητα στις πανανθρώπινες αξίες (αν και τόσο μικρός ακόμη) είναι το ότι, στις λειτουργίες αυτές, συνήθιζε να βγάζει πύρινους θρησκευτικούς λόγους που απευθύνονταν σ' ένα ακροατήριο από συγγενείς, φίλους και υπηρέτες, με τον όρο να του υποσχεθούν πως στο τέλος θα κλάψουν πικρά, μετανοώντας για τις αμαρτίες τους. Κι είναι αλήθεια πως τα κηρύγματά του αυτά δεν ήταν ένας

---

* *Ο κ. Αγαθάγγελος Πατζάκης ασχολείται με αρκετούς τομείς της επιστήμης καθώς και των τεχνών, όπως μουσική (σύνθεση & ενορχήστρωση), ποίηση και φωτογραφία.*

απλός παπαγαλισμός των όσων άκουγε στις θείες λειτουργίες, γιατί κάποιοι απ' το ακροατήριό του συγκινούνταν τόσο που κλαίγανε στα σοβαρά χωρίς να τους το ζητά πλέον. Κάπως έτσι κυλούσαν τα παιδικά χρόνια του Φεδερίκο.

Η πρόωρη αυτή ανάπτυξη ή καλύτερα ωρίμανση του Λόρκα, φημολογείται ανεπιβεβαίωτα πως υποβοηθήθηκε -αν δεν προκλήθηκε- από κάποια προβλήματα στη σωματική του υγεία. Κάποια δήθεν παράλυση, κάποια καθυστέρηση στην ανάπτυξή του, τον εμπόδιζαν λέει να περπατά και να μιλά με άνεση ως τα τέσσερά του χρόνια. Σ' αυτή τη διάδοση βασίστηκε ο **Martinez Nadal** για να ισχυριστεί πως ο Λόρκα ήταν τύπος *«απωθημένος»*. Ότι αυτή ακριβώς η αδυναμία του να παίζει με τ' άλλα παιδιά τα κινησιακά παιχνίδια του δωνάμωσε τη φαντασία και την ευαισθησία. Πιθανόν όμως οι φήμες αυτές να κυκλοφόρησαν απ' το ότι ο Λόρκα ήταν πολύ ελαφρά, σχεδόν ανεπαίσθητα, κουτσός κι ακόμα απ' το ότι σε πολύ μικρή ηλικία υποχρεώθηκε, για λόγους υγείας, να μεταφερθεί στην **Αλμερία**, μια παραθαλάσσια πόλη νοτιοανατολικά του Φουέντε Βακέρος, όπου και συνέχισε το σχολείο του για μικρό χρονικό διάστημα. Μα, όπως κι αν έχουν τα πράγματα, σημασία έχει πως ο Λόρκα σαν προσωπικότητα είχε πια ξεχωρίσει.

Αγαπούσε ιδιαίτερα τα παιδιά. Αγκαλιά μ' ένα αγγελούδι, νοιώθει ευτυχισμένος

Όταν ο Φεδερίκο έγινε έντεκα χρονών, ο πατέρας του αποφάσισε ν' αφήσει το Φουέντε Βακέρος και να εγκατασταθεί στη Γρανάδα «για μια καλύτερη ζωή», όπως έλεγε. Εκεί τον έγραψαν σ' ένα σχολείο Ιησουϊτών, το *«Ιερά Καρδία του Χριστού»* όπου ολοκλήρωσε τη στοιχειώδη εκπαίδευσή του. Στη μαγευτική Γρανάδα λοιπόν, το σταυροδρόμι τόσων φυλών, με τα γραφικά χωριά και τους παράξενους θρύλους, με τους τσιγγάνους και τους αυτοσχέδιους μουσικούς, με τους αμαρτωλούς έρωτες και τα βίαια πάθη, μ' όλα εκείνα τα στοιχεία της Ανδαλουσιάνικης κουλτούρας διαμορφώθηκε η ευαισθησία του μικρού Φεδερίκο και μ' αυτά σφραγίστηκε για πάντα ο χαρακτήρας και η υφή του έργου του.

Εκεί άρχισε να διαβάζει με πάθος **Βίκτωρα Ουγκώ**, **Σαίξπηρ**, **Ίψεν** και **Μαίτερλινγκ** κι έμαθε σχεδόν απ' έξω ολόκληρο το *«Δον Κιχώτη»*. Ήταν τότε που ξεκίνησε τη γνωριμία του με τους αρχαίους τραγικούς, τη Λατινική φιλολογία, και προπάντων τους μεγαλόπνοους Ισπανούς ποιητές του 17ου αιώνα, καθώς και τους Άραβες λυρικούς, που η κύρια τάση της ποίησής τους ήταν η στατικοποίηση της εικόνας, η χρησιμοποίηση της μεταφοράς σύμφωνα με ορισμένες αναλογίες που βασίζονταν στην ιεραρχία της φύσης: ο άνθρωπος να συγκρίνεται με ζώα, τα ζώα με λουλούδια, τα λουλούδια με πολύτιμα πετράδια κλπ.

Ο Φεδερίκο συναρπάστηκε έντονα από το είδος αυτό της ποίησης που οι ρίζες του απλώνονται βαθιά, ακόμη και σήμερα, στην ψυχή των Ανδαλουσιάνων. Στους στίχους που αργότερα ο ίδιος θα γράψει, ο αντίλαλος της φωνής αυτής της τεχνοτροπίας μπορεί ν' ακουστεί ξεκάθαρα, όσο κι αν η έκφραση έχει αλλάξει κι όσο κι αν το αυθόρμητο και δυνατό ποιητικό του ταλέντο παραμένει το κυρίαρχο μοτίβο σ' αυτούς. Πολλά του ποιήματα διατηρούν τον τίτλο της *«γαζέλας»*, όπως τα παλιά αραβικά του πρότυπα και κάποια απ' αυτά έχουν εκδοθεί το 1936 με τίτλο **«Ντιβάν της Ταμαρίτ»** (Divan del Tamarit). «Ντιβάν» στα αραβικά σημαίνει «ποιητική συλλογή» και «Ταμαρίτ» είναι μια εξοχή της Ανδαλουσίας κοντά στη Γρανάδα.

Αλλά, όπως η αραβική ποίηση, έτσι κι η λαϊκή μπαλάντα της Ανδαλουσίας **«Κάντε Χόντο»** (Cante Jondo), που τραγουδιέται κυρίως από τσιγγάνους κανταόρες (τραγουδιστές) με συνοδεία κιθάρας, βρήκε γόνιμο έδαφος στην ευαίσθητη ψυχή του τροβαδούρου της Ανδαλουσίας. Ο Λόρκα μετουσιώνει την απλή μορφή της μπαλάντας σε μια σύνθεση πολυφωνικής αρμονίας, όπου η σφραγίδα της προσωπικότητάς του δίνει άπειρες λυρικές προεκτάσεις στη βάση της πρωτόγονης μελωδίας, που σέβεται πιστά. Αυτός είναι, προφανώς, ο κύριος λόγος που πολλά ποιήματά του έχουν τον χαρακτήρα μπαλάντας ή ρομάντσας.

Μια άλλη φλέβα της Ισπανικής μουσικολογοτεχνικής παράδοσης είναι τα τσιγγάνικα τραγούδια. Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία πως η στιχουργοσυνθετική τους μορφολογία συνέβαλε δυναμικότατα στη συγκρότηση της αισθητικής αντίληψης του ποιητή. Ανάγλυφο δείγμα της επίδρασής της αυτής, πάνω του, αποτελεί το έργο **«Ρομανθέρο Χιτάνο»** (Romancero Gitano) [=τσιγγάνικες παραλλαγές], στο οποίο θα αναφερθώ παρακάτω. Κ' ήταν τόσο βαθιά η διήθηση αυτή της στιχουργοσυνθετικής δυναμικής στην ψυχολογία του, που σωστά ο **Ελύτης** τον ονομάζει *«τσιγγάνο»*.

Όταν ολοκλήρωσε τις εγκύκλιες σπουδές του, γράφτηκε στη Φιλοσοφική και τη Νομική σχολή του Πανεπιστημίου της Γρανάδα απ' όπου, το 1923, πήρε δίπλωμα νομικής, που φυσικά δεν τον ενδιέφερε σε τίποτε. Τον ενδιέφεραν μόνο οι τέχνες: ποίηση, μουσική, ζωγραφική, θέατρο και φυσικά η γης όπου μεγάλωσε με τους καθημερινούς καημούς της. Όμως, όσο κι αν η σκέψη του ήταν πάντα δεμένη με τις αναμνήσεις του κάμπου και του πατρικού του σπιτιού, η Γρανάδα του πρόσφερε ευκαιρίες γνωριμιών με τον κόσμο της τέχνης που στο Φουέντε Βακέρος δε θα μπορούσε καν να φανταστεί. Γνωρίστηκε με τους νέους συγγραφείς και καλλιτέχνες της ιστορικής πόλης και έχοντας αρχίσει από πολύ μικρός να σπουδάζει μουσική, ήρθε σ' επαφή με τους ανθρώπους του ρυθμού και της μελωδίας. Ανάμεσά τους ο διάσημος **Μανουέλ ντε Φάλια**, που κατοικούσε τότε στη Γρανάδα και

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

που η διαφορά της ηλικίας δε στάθηκε εμπόδιο να γίνουν στενοί φίλοι και αργότερα συνεργάτες. Ο ίδιος μάλιστα ενθαρρύνει τον Φεδερίκο ν' ασχοληθεί σοβαρά με τη μουσική, πρέπει όμως να συνεχίσει σπουδές στο Παρίσι και σ' αυτή τη σκέψη αντιτίθεται όλη η οικογένεια Γκαρθία.

Έτσι, ο ποιητής, το 1919, με το πρόσχημα της συνέχισης σπουδών φιλοσοφίας, έφυγε για τη Μαδρίτη, όπου εγκαταστάθηκε στη Φοιτητική Εστία «*Residencia de Estudiantes*» και γράφτηκε στη Φιλοσοφική σχολή του Πανεπιστημίου της Μαδρίτης. Εκεί γνωρίστηκε κι έγινε φίλος με τους περισσότερους ανερχόμενους συγγραφείς και καλλιτέχνες της νέας γενιάς (της λεγόμενης **«γενιάς του '27»**). Ανάμεσά τους ο **Σαλβαδόρ Νταλί** (Salvador Dali) ζωγράφος, ο **Λουίς Μπουνιουέλ** (Luis Bunuel) σκηνοθέτης, ο **Ραφαέλ Αλμπέρτι** (Rafael Alberti) ποιητής, ο **Χουάν Ραμόν Χιμένεθ** (Juan Ramon Jimenez) ποιητής, κ.ά.

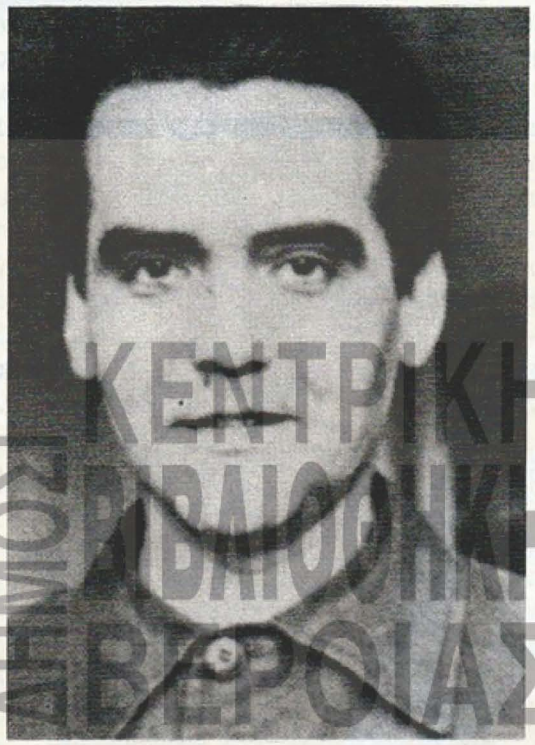

Ο Λόρκα σε νεαρή ηλικία

Ήταν μια περίοδος εξαιρετικά δημιουργική για τους νέους πνευματικούς ανθρώπους της Ισπανίας, γεμάτη ζωντάνια και πρόκληση για καινούργιες αξίες και κατακτήσεις. Το δωμάτιο του Φεδερίκο, στη Φοιτητική Εστία, πολύ γρήγορα μεταβάλλεται σ' ένα από τα πιο περιζήτητα πολιτιστικά κέντρα της Μαδρίτης. Γύρω του συσπειρώνονται άνθρωποι του πνεύματος που προσπαθούν να αποσπάσουν την τέχνη απ' τους σκελετωμένους ακαδημαϊσμούς, μπολιάζοντας τους νεωτερισμούς του υπερρεαλισμού και του κυβισμού στις λαϊκές παραδόσεις επιτυγχάνοντας έτσι το πάντρεμα του χθες με το σήμερα για ένα καλύτερο αύριο. Από το 1919 λοιπόν ως το 1928 συχνάζει στους φοιτητικούς κύκλους της Μαδρίτης και παίρνει μέρος σ' όλα τα λογοτεχνικά και καλλιτεχνικά κινήματα της πρωτοπορίας. Παράλληλα γράφει ποίηση, ζωγραφίζει, συνθέτει κι ασχολείται εντατικά με το θέατρο που το θεωρούσε ύψιστη μορφή ποίησης αφού, όπως έλεγε, *«το θέατρο παίρνει τα λόγια από ένα άψυχο χαρτί και τα μεταμορφώνει σε ζωντανή ανθρώπινη έκφραση»*. Ακόμα, συνεργάζεται με διάφορα περιοδικά, όπως το **«Indice»** και το **«Revista de Oc-cidente»** κι εκδίδει ένα δικό του, το **«Gallo»**.

Ο Φεδερίκο πρωτοεμφανίζεται στο χώρο της τέχνης σα δημιουργός το 1916 - σε ηλικία μόλις 18 ετών - με το έργο του **«Εντυπώσεις και Τοπία»** (Impresiones y paisajes), που είναι πεζογράφημα εμπνευσμένο από κάποια περιδιάβασή του στην Καστίλη. Το 1920 ανεβάζει στο θέατρο Εσλάβα της Μαδρίτης το έργο του **«Τα μάγια της πεταλούδας»** (El Maleficio de la mariposa), που ξεκίνησε σαν ποίημα και διασκευάστηκε σε θεατρικό. Από την προσπάθεια αυτή, που δεν πήγε και πολύ καλά, σημαντικό κέρδος για τον ποιητή ήταν η γνωριμία του με τη χορεύτρια **Αρχεντινίτα**, που απ' αυτήν γνωρίστηκε αργότερα με τον ταυρομάχο και ποιητή **Ιγνάθιο Σάντσεθ Μεχίας** κι έγιναν πολύ στενοί φίλοι. Ο Ιγνάθιο όμως είχε τραγικό τέλος. Στις 11 Αυγούστου του 1934, σε μία ταυρομαχία στην αρένα του Μανθανάρες, σκοτώθηκε από τον ταύρο. Το γεγονός αυτό συγκλόνισε τον Λόρκα κι έγραψε γι' αυτόν την ωραιότερη ελεγεία του, με τίτλο **«Θρήνος για τον Ιγνάθιο Σάντσεθ Μεχίας»**.

Το 1921 εκδίδει το **«Βιβλίο των ποιημάτων»** (Libro de poemas) που ελκύει την προσοχή του μορφωμένου κοινού. Το 1926 εκδίδει την **«Ωδή στον Σαλβαδόρ Νταλί»** (Oda a Salvador Dali), έργο σε μάλλον σουρεαλιστική φόρμα. Το 1927 δημοσιεύει τα **«Τραγούδια»** (Canciones), ενότητα τραγουδιών με στοιχεία πρωτογονισμού, όπου η Ανδαλουσία προσωποποιείται σε μια πραγματικότητα βαθιά τραυματισμένη. Την ίδια χρονιά ανεβάζει το έργο πατριωτικού δράματος **«Μαριάννα Πινέδα»**, που οι θριαμβευτικές του παραστάσεις θα τον φέρουν στην κορυφή της διασημότητας. Τον επόμενο χρόνο κυκλοφορεί δύο έργα του: Το **«Ρομανθέρο Χιτάνο»** (Romancero Gitano) [=Τσιγγάνικες Παραλλαγές]. Η συλλογή αυτή περιλάμβανε 18 ποιήματα στα οποία εγκωμιάζεται το έπος των τσιγγάνων σα σύμβολο ελευθερίας και φαντασίας τελώντας στο περιθώριο του νόμου και του κομφορμισμού. Το έργο αυτό, που γράφτηκε ανάμεσα στα 1924-1927, είχε τεράστια απήχηση στην Ισπανία. Αρκεί να θυμηθούμε πως, σε διάστημα 8 ετών, γνώρισε επτά επανεκδόσεις. Ο λαός της, ακόμα και τώρα, ξέρει απ' έξω πολλούς στίχους του και τους τραγουδά (χωρίς να νοιάζεται για τον ποιητή τους) σαν κάτι δικό του, κάτι που ξεπήδησε μέσα απ' τη δική του ψυχή. Το «Ρομανθέρο Χιτάνο» είναι ένα μοναδικό παράδειγμα ορμητικής ποίησης, όπου θορυβώδεις παραστάσεις με έντονα δραματικό προφίλ ξετυλίγονται μπροστά στα μάτια μας, καθώς διαβάζουμε τους στίχους του, με διάκοσμο τις πάντα ακαταλόγιστες πράξεις των ανθρώπων, κάτω απ' το δακρυσμένο ουρανό του βασιλείου των τσιγγάνων. Κι επίσης το **«Ωδή στο Αγιότατο μυστήριο του Βωμού»** (Oda al Santisimo Sacramento del Altare).

Την άνοιξη του 1929, ύστερα από κάποιες φοιτητικές ταραχές στη Μαδρίτη, διατάχθηκε το κλείσιμο του Πανεπιστημίου. Με την ευκαιρία αυτή, ο τότε μέντορας του Λόρκα, **Φερνάντο ντε λος Ρίος**, του πρότεινε να πάνε μαζί ένα ταξίδι στη Νέα Υόρκη. Εκεί ο ποιητής γράφτηκε στο Πανεπιστήμιο της Κολούμπια κι άρχισε να παρακολουθεί μαθήματα αγγλικής. Πολύ γρήγορα όμως τα παράτησε, βλέποντας πως τον άφηναν τελείως αδιάφορο. Ωστόσο, έμεινε στο Πανεπιστήμιο ως την ερχόμενη άνοιξη, με σκοπό τη δημιουργία γνωριμιών ανάμεσα στους σπουδαστές και τους διανοούμενους πού, είτε ήταν Ισπανοί κι αυτοί, είτε ήξεραν λίγο-πολύ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

τα ισπανικά. Εκεί άρχισε να γράφει ποιήματα, που αργότερα συγκεντρώθηκαν σε μια συλλογή με τίτλο «**Ο Ποιητής στη Νέα Υόρκη**» κι εκδόθηκαν μετά το θάνατό του, στα 1940.

Η επίδραση όμως της Αμερικής πάνω του ήταν τραυματική. Ίσως να' φταιξε σ' αυτό, το ξερίζωμα απ' την πατρική του γη, ή ίσως η εντύπωση που του έκανε η τεράστια πολιτεία, με τα πανύψηλα απρόσωπα κτίρια, με τη μηχανοποίηση, την εμπορικότητα και τον απανθρωπισμό της. Αυτό φαίνεται έκδηλα στη δόμηση ολόκληρου του έργου, που είναι μια στοίχιση λέξεων χωρίς συνειρμό και ψυχή, ένα παιχνίδι λεκτικού υλισμού, θα' λεγα, που καθρεφτίζει ξεκάθαρα τα δεινά μιας τεχνοκρατούμενης κοινωνίας. Ίσως, βέβαια, να μην ήταν μόνο η επίδραση της Αμερικής αλλά και κάποιες φιλολογικές επιρροές της εποχής, όπως λ.χ. ο σουρεαλισμός του Σαλβαδόρ Νταλί και κάποιων ποιητών που τους είχε διαβάσει από μεταφράσεις. Ίσως, ακόμα, να 'ταν ένας απλός σνομπισμός ...ποιός ξέρει.

Την άνοιξη του 1930, ο Λόρκα πήγε από τη Νέα Υόρκη στην Κούβα, όπου έμεινε δύο μήνες, ευτυχισμένος μέσα στη λατινική ατμόσφαιρα του νησιού. Εκεί έγραψε το «**Ώσπου να περάσουν πέντε χρόνια**» (Asi que pasen cinco anos) και, το ίδιο καλοκαίρι, γύρισε στην Ισπανία. Επιστρέφοντας στην πατρίδα, διαπιστώνει πως κάτι είχε αρχίζει ν' αλλάζει στην πολιτική ζωή του τόπου. Την πτώση του **πρίμο ντε Ριβέρα** και τη φυγή του βασιλιά **Αλφόνσου** ακολούθησε η ανακήρυξη της Δημοκρατίας, που ο λαός την υποδέχθηκε σαν ανατολή Ηλίου μετά από πολική νύχτα. Ο Φερνάντο ντε λος Ρίος, μπαίνει υπουργός Παιδείας στη νέα κυβέρνηση και, καθώς εκτιμά ιδιαίτερα τον καλό του φίλο Λόρκα, του αναθέτει την οργάνωση, μαζί με τον **Εδουάρδο Ουγάρτε**, ενός περιοδεύοντα φοιτητικού θιάσου (κάτι σαν το «Άρμα Θέσπιδος» ας πούμε), με σκοπό την παρουσίαση των δραματικών αριστουργημάτων της Ισπανικής παράδοσης, σ' όλη τη χώρα. Ο θίασος συγκροτείται γρήγορα, με την επωνυμία «**Λα Μπαρράκα**» (La Barraca) που σημαίνει *«Η Παράγκα»*, και με τον ενθουσιασμό των συντελεστών του αρχίζει να περιοδεύει, με μεγάλη επιτυχία, σε πόλεις και χωριά όλης της επικράτειας, παρουσιάζοντας έργα του **Θερβάντες**, του **Λόπε ντε Βέγα**, του **Καλδερόν**, του **Τίρσο ντε Μολίνα** και πολλών άλλων, παλαιών και νεώτερων. Μεγάλο ενθουσιασμό ξεσήκωσε, παντού όπου παίχθηκε, η «**Φουέντε Οβεχούνα**» του Λόπε, γιατί το θέμα της άγγιζε άμεσα τα συναισθήματα του πλατύτερου κοινού. Είναι η χρονιά που ο Λόρκα εκδίδει το ποιητικό του έργο «**Ποέμα ντελ κάντε χόντο**» (Poema del cante jondo) και παρουσιάζει το θεατρικό του «**Ρεταμπλίλλο ντε δον Κριστομπάλ**» (Retablillo de don Cristobal). Η «Μπαρράκα» κράτησε κάπου δύο χρόνια, όσο περίπου κ' η δημοκρατική κυβέρνηση.

Το 1933 παρουσιάζει τα θεατρικά του έργα «**Ο έρωτας του δον Περλιμπλίν με τη Μπέλισα στον κήπο του**» (Amor de don Perlimplin con Belisa en su jardin) και «**Ο Ματωμένος Γάμος**» (Bodas de sangre), που γίνονται αμέσως δημοφιλή. Πρόκειται για μια τραγωδία με λυρικά ιντερμέτζα: Οι δύο αρραβωνιασμένοι, παρά την έλξη που αισθάνονται ο ένας για τον άλλο, δεν κατορθώνουν να ενωθούν με τον γάμο και να διαιωνίσουν τη ζωή με τους απογόνους της ένωσής τους -γιατί ο θάνατος είναι πάντα πιο δυνατός απ' το φεγγαρόφωτο. Η βία που μόνο σκοτώνει και δεν γεννάει νέα ζωή είναι πάντα πιο δυνατή από την αρρενωπότητα και τη γονιμότητα. Η προσωπικότητα της μητέρας συνθλίβει, κάτω από τη βαριά πλάκα ενός παρελθόντος, τον έρωτα που ήθελε να είναι αθώα σαρκικός, πλήρης. Όλοι διαψευδόμαστε, μέσα στο αδιέξοδο όπου μας ρίχνει ο πόθος για ζωή. Όλοι γινόμαστε θύματα, συγκατανεύοντας λίγο-πολύ στις απαγορεύσεις μιας κοινωνίας που είναι η ίδια στείρα, που μεταδίδει τη στειρότητά της και θέλει να θεωρεί τον εαυτό της ενάρετο.

Επικεφαλής του περιοδεύοντος φοιτητικού θεάτρου "Λα Μπαρράκα"

Τον επόμενο χρόνο παραδίδει στο θεατρόφιλο κοινό άλλα δύο έργα του: Το «**Γέρμα**» (Yerma), τραγωδία κι αυτό· όπου υπάρχει και ο χορός της αρχαίας τραγωδίας, πλησιάζει ακόμη περισσότερο προς το αρχαίο πρότυπο. Στη δομή του το έργο αποτελείται από σκηνικές εικόνες πάνω στο ίδιο θέμα, που διαδέχονται η μία την άλλη χωρίς να υποστηρίζονται ή να συνδέονται μεταξύ τους από μια ενιαία πλοκή. Το θέμα είναι το εξής: οι εραστές στην αστική κοινωνία δεν δίνονται ποτέ ολοκληρωτικά ο ένας στον άλλο. Υποτάσσονται στις κοινωνικές συμβάσεις, προσπαθούν ν' αντλήσουν όφελος ο ένας από τον άλλο. Σύγχρονοι νάρκισσοι, πεθαίνουν από δίψα μπροστά στην πηγή, μπροστά σ' ένα νερό γονιμότητας, όπου καθρεφτίζονται και θαυμάζουν ανόητα το θλιβερό τους πρόσωπο. Το δεύτερο έργο, γραμμένο στην ίδια χρονιά όπως είπαμε, θεατρικό κι αυτό, ήταν «**Το κοινό**» (El publico).

Το 1935 έχει να παρουσιάσει άλλες δυο δημιουργίες: το θρήνο για τον αγαπημένο του φίλο Ιγκνάθιο που προανέφερα («Llanto por Ignacio Sanchez Mejias») και το θεατρικό έργο «**Δόνια Ροσίτα η ανύπανδρη**» («Dona Rosita la Soltera»). Στο *«Θρήνος για τον Ιγκνάθιο Σάντσεθ»* περιγράφεται το ραντεβού του κάθε ανθρώπου με το θάνατο, όταν δοθεί το σήμα από τον Θεό, ο οποίος ορίζει αμετάθετα την ώρα και τον τόπο του τέλους και η οποία, σε ό,τι τον αφορά, δίνει τέλος στον κόσμο. Εδώ, ο λυρισμός καταφεύγει στις πρωταρχικές πηγές του, την ενδοσκόπηση και τον διαλογισμό, και συναντάει το δράμα. Κι αυτό επειδή ο κόσμος μας είναι ο τραγικός τόπος όλων των συγκρούσεων. Και επειδή το δράμα δεν καταφεύγει στην πρωταρχική του πηγή, τον τρόμο μας, αλλά τα νερά του δικού του ποταμού ανακατεύονται

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

κατά τον ρου, καθώς δέχονται τον χείμαρρο του λυρισμού.

Ο Λόρκα, ως σκηνοθέτης πια, σχημάτισε κι ένα δικό του θίασο με παλιούς και νέους ηθοποιούς και μαζί του ταξίδεψε για λίγον καιρό στην Αργεντινή, όπου παρουσίασε διάφορα έργα του ισπανικού ρεπερτορίου. Ανάμεσά τους και το δικό του έργο «Ματωμένος Γάμος», με πρωταγωνίστρια τη μεγάλη Καταλανή ηθοποιό **Μαργαρίτα Ξίργου**. Στις 6 Ιούλη του 1936, ο Λόρκα διάβασε σ' ένα στενό κύκλο φίλων του το τελευταίο θεατρικό του έργο **«Το Σπίτι της Μπερνάρντα Άλμπα»** (La casa de Bernarda Alba), που όμως δεν πρόφτασε να το δει να παίζεται στη σκηνή. Το έργο αυτό ανέβηκε για πρώτη φορά στη σκηνή στα 1945, στο Μπουένος Άιρες. Πρόκειται για ένα ακόμη αδιέξοδο, που μας είναι πολύ γνώριμο: τον κλειστό κύκλο της οικογένειας ή, από μιαν άλλη οπτική γωνία, τον εναγκαλισμό φιδιών που είναι καλοπροαίρετος, αλλά γι' αυτό περισσότερο θανάσιμος. Η τυραννική μητέρα οδηγεί τις κόρες της, που τις κρατάει φυλακισμένες στο σπίτι, στην αυτοκτονία, στη τρέλα ή, ακόμη χειρότερα, σε μια πλήρη αλλοτρίωση που δεν συνειδητοποιείται. Το σπίτι αυτό μολοταύτα θα γκρεμιστεί, παρανάλωμα της πυρκαγιάς του σκανδάλου. Και είναι μάλιστα το ίδιο το χωριό, δηλαδή η υγιής κοινωνία του λαού, εκείνο που αναλαμβάνει την απελευθέρωσή του από αυτόν τον τερατώδη παραλογισμό. Τη χρονιά αυτή δημοσιεύει, όπως γράψαμε και στην αρχή, την ποιητική συλλογή «Ντιβάν ντελ Ταμαρίτ».

Έτσι είχαν, σε γενικές γραμμές, τα πράγματα και έτσι κυλούσε η ζωή του Λόρκα όταν, τον Ιούλιο του 1936, ο μικρός Ήλιος της δημοκρατίας έγειρε απότομα στη δύση και μια νέα πολική νύχτα φάνηκε να σιμώνει. Το χάσμα ανάμεσα στις ριζωμένες εθνικιστικές δυνάμεις και στις δυνάμεις της νεοσύστατης κυβέρνησης του *«Λαϊκού Μετώπου»*, που είχε εκλεγεί στις αρχές του χρόνου, δεν ήταν εύκολο να γεφυρωθεί. Φαίνονταν αδιανόητο στους μέχρι χτες διαποτισμένους με φασιστικό πνεύμα στρατιωτικούς, να τελούν τώρα κάτω από τις οδηγίες μιας δημοκρατικής κυβέρνησης που γι' αυτούς δεν ήταν παρά μια ανοιχτή μπουκαπόρτα στα από βορρά ερυθρά ύδατα. Έτσι, πολλές φρουρές επαναστάτησαν. Άλλες πάλι αντιστάθηκαν στους επαναστάτες, μένοντας πιστές στην κυβέρνηση. Ο εμφύλιος σπαραγμός στην Ισπανία είχε κιόλας αρχίσει να δίνει τις αδελφοκτόνες παραστάσεις του. Η Ισπανική Φάλαγγα, η οργάνωση δηλαδή που είχε ιδρύσει ο **Πρίμο ντε Ριβέρα** κατά το πρότυπο των φασιστικών ταγμάτων του Μουσολίνι και που τώρα βρισκόταν κάτω από τις διαταγές του Φράνκο, τρομοκρατούσε τη χώρα και ήταν παντοδύναμη.

Ο Λόρκα, εκείνο τον καιρό, βρισκόταν στη Μαδρίτη κι ετοιμαζόταν, όπως κάθε καλοκαίρι, να επισκεφτεί τη Γρανάδα για να δει τους δικούς του και να ξαναζήσει λίγες μέρες στα γνώριμα πατρικά του χώματα. Οι φίλοι του στη Μαδρίτη, ξέροντας πόσο επικίνδυνη ήταν η Γρανάδα, όπου βασίλευε ο φανατισμός και η τρομοκρατία, το συμβούλευσαν και μάλιστα τον πίεσαν να μη κάνει αυτό το ταξίδι, αλλά να φύγει κάπου έξω. Λίγες μέρες μετά δολοφονείται ο ποιητής **Κάλβο Σοτέλο** και το γεγονός θα επηρεάσει βαθύτατα το Λόρκα, αλλά και πάλι δεν αποφασίζει να φύγει. Μάλιστα, η Μαργαρίτα Ξίργκου και κάποιοι άλλοι φίλοι, του προτείνουν να φύγουν στο Μεξικό για να συνεχίσουν να κάνουν τέχνη, μιας και στην Ισπανία αυτό ήταν αδύνατο πια. Αλλά εκείνος δεν τους άκουσε. Γιατί, παρά τον ατίθασο χαρακτήρα του και τις φιλελεύθερες ιδέες του, δεν είχε ποτέ αναμιχθεί στην πολιτική και ο φανατισμός για τη μία ή την άλλη παράταξη ήταν κάτι ξένο στην ιδιοσυγκρασία του και στις δημοκρατικές του πεποιθήσεις. Ίσως να μην είχε υποπτευθεί ότι εκεί που βασίλευε το σκοτάδι, οι άνθρωποι είναι τόσο δειλοί που δεν ανέχονται την ελευθερία του άλλου κι ούτε μπορούν να παραδεχτούν πως κάποιος μπορεί να μην ανήκει σε κανένα απ' τα δύο αντιμαχόμενα μέρη. Έτσι, στις 16 Ιούλη έφυγε τελικά για τη Γρανάδα, την ιδιαίτερη πατρίδα του, όπου βρήκε τα πράγματα πολύ χειρότερα απ' όσο τα περίμενε. Το γεγονός πως την επόμενη μέρα εκδηλώθηκε η ανταρσία του Φράνκο στα Κανάρια νησιά και στο Μαρόκο, ενισχύει τρομερά το γόητρο των Φαλαγγιτών και στις 20 Ιουλίου η πόλη κυριεύεται εξ' ολοκλήρου απ' αυτούς. Έντρομος ο κόσμος μαθαίνει κάθε μέρα για νέες συλλήψεις κι εκτελέσεις αθώων πολιτών, που είχαν το θράσος να μην είναι θερμοί υποστηρικτές του Φράνκο. Ο Λόρκα τότε συνειδητοποιεί το μεγάλο κίνδυνο που διατρέχει, αλλά... είναι πια αργά. Ήταν πια αργά για να προσπαθήσει να φύγει. Θα ήταν σαν να ομολογούσε μια ανύπαρκτη ενοχή, με άγνωστες συνέπειες για τον ίδιο και την οικογένειά του. Άλλωστε και πρακτικά ήταν αδύνατο, γιατί οι διαβάσεις της πόλης εφρουρούντο δρακόντεια. Στο μεταξύ, έξω από το σπίτι του περίεργα πρόσωπα παρακολουθούσαν την κάθε του κίνηση και «κανείς δεν ήξερε τι γυρεύανε».

Ο Φεδερίκο (αριστερά) με τον ζωγράφο Σαλβαδόρ Νταλί

Στις 3 Αυγούστου συλλαμβάνεται ο σοσιαλιστής δήμαρχος της πόλης, άνδρας της αδελφής του Λόρκα, και, λίγες μέρες αργότερα, εκτελείται. Τότε ο πατέρας του κι όλη η

οικογένεια σκέφτηκαν ότι το πιο σίγουρο καταφύγιο για το Φεδερίκο ήταν το σπίτι της φιλικής οικογένειας των Ροσάλες, που είχαν δεσμούς με τη Φάλαγγα και μεγάλη κοινωνική και πολιτική ισχύ. Μάλιστα ο **Λουίς Ροσάλες**, ποιητής ο ίδιος και σπουδαίος θαυμαστής του Λόρκα, γνωστός Ισπανός συγγραφέας και μέλος της Βασιλικής Ισπανικής Ακαδημίας, εγγυήθηκε με προσωπική του ευθύνη την ασφάλεια του ποιητή στο σπίτι του. Έτσι, ένα μεσημέρι, ο Φεδερίκο και ο νεώτερος στην ηλικία Λουίς, πέρασαν από τους κεντρικούς δρόμους της πόλης και φτάσανε στο σπίτι των Ροσάλες, όπου όλοι υποδέχθηκαν τον φιλοξενούμενο σαν παιδί τους. Οι Φαλαγγίτες παρακολουθούσαν τα πάντα, αλλά δεν μπορούσαν να επέμβουν φανερά, γιατί όπως είπαμε οι Ροσάλες είχαν δύναμη κι επιρροή. Καιροφυλακτούσαν όμως περιμένοντας την κατάλληλη στιγμή. Και η κατάλληλη στιγμή δεν άργησε. Στις 17 Αυγούστου που οι άντρες έλλειπαν και στο σπίτι ήταν μόνο οι γυναίκες και ο ποιητής, οι Φαλαγγίτες εισέβαλλαν ωρυόμενοι στο σπίτι -παρά τις διαμαρτυρίες των γυναικών- και κυριολεκτικά άρπαξαν τον Φεδερίκο με το αιτιολογικό πως, τάχα, θα τον πήγαιναν για ανάκριση και θα τον ξανάφερναν λίγο μετά. Όταν αργότερα γύρισαν οι Ροσάλες στο σπίτι και έμαθαν από τις εμβρόντητες γυναίκες τα γεγονότα κατάλαβαν τον τρομερό κίνδυνο και εξαπολύθηκαν προς όλες τις κατευθύνσεις για να προλάβουν το κακό, αλλά παντού οι υπεύθυνοι δήλωναν άγνοια. Ούτε η αστυνομία, ούτε η πολιτοφυλακή, ούτε η Φάλαγγα, ούτε καμιά άλλη αρχή, μπορούσαν να δώσουν πληροφορίες. «Κανείς δεν ήξερε τίποτα».

Οι φίλοι και προστάτες του Λόρκα κατάλαβαν τότε καθαρά ότι κάποιοι που κινούσαν τα νήματα, πίσω από τα ηλίθια εκτελεστικά όργανα, είχαν αποφασίσει να εξοντώσουν τον προκλητικό και ανορθόδοξο ανδαλουσιάνο ποιητή, που είχε πολλές φορές στο παρελθόν κρίνει κι επικρίνει την απολιθωμένη και φαρισαϊκή κοινωνία της τότε Γρανάδα.

Όπως εξακριβώθηκε αργότερα, οι φαλαγγίτες, όταν πήραν τον Λόρκα από το σπίτι των Ροσάλες, φρόντισαν αμέσως να τον απομακρύνουν από την πόλη, για να μην μπορέσει να τον βοηθήσει κανείς. Τον τράβηξαν σε μια ερημιά κοντά στο χωριό **Βιθνάρ** και τον έκλεισαν σ' ένα παλιό νερόμυλο, που σήμερα δεν υπάρχει πια και που τότε τον είχαν μετατρέψει σε κρατητήριο. Εκεί τον κράτησαν δύο μέρες. Κι ένα πρωϊνό του Αυγούστου, Τετάρτη 19 του μήνα, πριν η αυγή χαράξει, τον πήραν... και σε μικρή απόσταση απ' το νερόμυλο τον πυροβόλησαν πισώπλατα και τον σώριασαν νεκρό στη μέση του δρόμου.

Εκεί, στην αγαπημένη του Γρανάδα, άφησε ο ποιητής την τελευταία του πνοή, μέσα σε μια λιμνούλα από αίμα! Λίγο πιο κει απ' τον τόπο του εγκλήματος υπάρχει μια πηγή με παγωμένο αναβρύζων νερό, που οι Ισπανοί την ονομάζουν **«Φουέντε Γκράντε»**, δηλαδή *«Μεγάλη Πηγή»*. Οι Άραβες όμως, όταν κατοικούσαν εκεί, ίσως κάτι να είχαν δει προφητικά, γι' αυτό και την ονόμαζαν **«Αϊναδαμάρ»**, που θα πει... *«Πηγή των Δακρύων»*!!

.....

Φεδερίκο, Αδελφέ μου
και τι να λέω για σένα;
Ό,τι κι αν πω... θα 'ναι τόσο λίγο!
Μακάρι να 'μουν ποιητής
...να μάζενα
λίγα λουλούδια της γιορτής απ' την κορφή του Παρνασσού
και μ' ένα χέρι αέρινο να τα 'δινα στον Ιησού
...για σένα!
Και σ' όλες τις οροσειρές που άδειες έχουν μείνει
να τα σκορπούσε τις φορές, που της λαχτάρας οι ευχές
μένουν χωρίς σελήνη.

❖

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΙΔΡΥΕΤΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΠΛΑΤΕΟΣ

προθεσμία εγγραφών έως και 17 Οκτωβρίου

Η Δημοτική Επιχείρηση Ανάπτυξης του Δήμου Πλατέος, στα πλαίσια των προσπαθειών της για την πολιτισμική αναβάθμιση της περιοχής, **ανέλαβε την πρωτοβουλία για την ίδρυση και λειτουργία Μουσικής Σχολής όπου θα παρέχεται διδασκαλία θεωρητικών και εκπαίδευση σε κλασικά και λαϊκά ή παραδοσιακά όργανα.** Στόχος της Δημοτικής Επιχείρησης είναι να γίνουν σύντομα οι απαιτούμενες διαδικαστικές ενέργειες προς το Υπουργείο Πολιτισμού, για την επίσημη αναγνώριση της Σχολής. Η έναρξη λειτουργίας προβλέπεται για τις επόμενες εβδομάδες, ώστε να καλυφθεί διδακτικά ολόκληρο το ακαδημαϊκό έτος.

Η Μουσική Σχολή θα λειτουργεί κατά βάση με δαπάνες του Δήμου Πλατέος. Επειδή όμως τα έξοδα που απαιτούνται για τη λειτουργία της, σε σχέση με τις οικονομικές του δυνατότητες, κρίνονται δυσανάλογα, είναι αυτονόητο πως μια σχετική επιβάρυνση των μαθητών φαίνεται απαραίτητη, όπως άλλωστε συμβαίνει μ' όλα τα ανάλογα δημοτικά εκπαιδευτήρια.

Σημειώνουμε ότι, παράλληλα με τα τμήματα εκμάθησης μουσικών οργάνων, προγραμματίζεται η λειτουργία -εντελώς δωρεάν- τμημάτων μουσικής προπαιδείας (ένα τμήμα προσχολικής μουσικής αγωγής, για παιδιά ηλικίας 4-6 χρόνων και ένα τμήμα βασικής μουσικής αγωγής, για παιδιά ηλικίας 6-8 χρόνων).

Οι εγγραφές έχουν ήδη ξεκινήσει και θα συνεχιστούν έως και τις 17 Οκτωβρίου. Παρακαλούμε τους γονείς που επιθυμούν την εγγραφή των παιδιών τους να δηλώσουν έγκαιρα τη συμμετοχή τους, καθώς και το συγκεκριμένο όργανο στο οποίο επιθυμούν την εκπαίδευση των παιδιών τους, ώστε να προγραμματιστούν και να εξοπλιστούν αναλόγως τα τμήματα. **Οι δηλώσεις συμμετοχής γίνονται στο Γραφείο της Δημοτικής Επιχείρησης (Δημαρχείο Πλατέος) καθημερινά (εκτός Σαββάτου και Κυριακής) από τις 6:30 μ.μ. μέχρι τις 9:00 μ.μ.** Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να απευθύνεστε τις εργάσιμες ημέρες και ώρες στο τηλ. 0333-63208.

Δίκτυο Δημοτικών Κινηματογράφων

Της Τίνας Πισχιτζή*

Η κινηματογραφική τέχνη συνδέεται σταθερά με την ψυχαγωγία, την παιδεία, την επιμόρφωση, και κυρίως τη διαρκή μέθεξη του κοινού. Χώρος προβολής παραμένει διαχρονικά η κινηματογραφική αίθουσα, ***ο κινηματογράφος***, όπως συνηθίσαμε όλοι να τον αποκαλούμε.

Τα τελευταία 20 χρόνια, με την εισβολή της τηλεόρασης στη ζωή μας και με την αλλαγή των συνηθειών που αυτή προκάλεσε, πολλοί κινηματογράφοι χάνονται, οδηγούνται ο ένας μετά τον άλλο σε κλείσιμο. Μαζί τους χάνεται αυτή η μαγική επαφή με τη μεγάλη οθόνη, η συλλειτουργία ταινίας και θεατών.

Το πρόβλημα είναι πολύ εντονότερο στην περιφέρεια. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι τη διετία 1972-73 υπήρχαν 1.045 χειμερινοί κινηματογράφοι σε όλη την Ελλάδα, από τους οποίους οι 630 στην επαρχία. Σήμερα υπάρχουν 188 χειμερινοί κινηματογράφοι σε όλη τη χώρα.

Τα κινηματογραφικά μηνύματα φτάνουν δυστυχώς όλο και πιο αδύναμα στο κοινό, που θωπεύεται σταθερά από την τηλεοπτική ευκολία. Συχνά προβληματικές και ακατάλληλες αίθουσες απομένουν η έσχατη άμυνα στη μείωση των θεατών. Το πρόβλημα της βιωσιμότητας των αιθουσών είχε άμεσες επιπτώσεις στην παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, με αποτέλεσμα τη διαρκή συρρίκνωσή της.

Ταυτόχρονα, εμφανίζεται και το πρόβλημα της διανομής για την ελληνική ταινία. Όσοι κινηματογράφοι απέμειναν, υπακούοντας αναγκαστικά στους σκληρούς όρους των γραφείων διανομής, αρνούνται να προβάλλουν τις ελληνικές ταινίες, αυτές που παράγονται πια μόνο μέσω του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου, αφού η ιδιωτική παραγωγή έχει σβήσει.

Η πολιτεία θεσπίζει μέτρα στήριξης. Επιστρέφει, για παράδειγμα, στους αιθουσάρχες ένα ποσοστό του φόρου που εισπράττεται από το εισιτήριο, μέτρο αποτελεσματικό για την ανακούφιση των αιθουσαρχών, όχι όμως και για την ελληνική ταινία, η οποία συνεχίζει να αντιμετωπίζει προβλήματα διανομής, ακολουθώντας τη μοίρα όλου του ευρωπαϊκού κινηματογράφου.

Το Υπουργείο Πολιτισμού, λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη την κατάσταση όπως έχει διαμορφωθεί και στο πλαίσιο της πολιτιστικής του παρέμβασης, σχεδίασε και ενεργοποιεί δυναμικά πολιτική στήριξης και ενίσχυσης των κινηματογράφων, αυτών που οι δημοτικές αρχές αγωνίστηκαν να συντηρήσουν ως σήμερα, ή να επαναδραστηριοποιήσουν με ριζικές αναμορφώσεις χώρου και εξοπλισμού.

> *"Τα κινηματογραφικά μηνύματα φτάνουν δυστυχώς όλο και πιο αδύναμα στο κοινό, που θωπεύεται σταθερά από την τηλεοπτική ευκολία"*

Η ενίσχυση των δημοτικών αιθουσών αποτελεί το αναγκαίο υπόβαθρο, ώστε, χωρίς οικονομική αγωνία, να λειτουργούν απρόσκοπτα στη διάρκεια της κινηματογραφικής περιόδου. Έτσι δημιουργήθηκε το Δίκτυο Δημοτικών Κινηματογράφων, που ήρθε να καλύψει δύο βασικές ανάγκες: διάσωση/δημιουργία κινηματογραφικών αιθουσών, και διανομή της ευρωπαϊκής -και ιδιαίτερα της ελληνικής- ταινίας.

Οι βασικοί στόχοι του Δικτύου είναι οι εξής:

- Ανάπτυξη κάθε πόλης και της ευρύτερης περιοχής της στον τομέα του κινηματο-

---

** Η κ. Τίνα Πισχιτζή είναι στέλεχος του Υπουργείου Πολιτισμού και υπεύθυνη του Δικτύου Δημοτικών Κινηματογράφων. Το παρόν κείμενο αποτελεί την εισήγηση της συγγραφέως, που παρουσιάστηκε στη «συνάντηση της Θεσσαλονίκης» (18 και 19 Ιανουαρίου 1997), για την ίδρυση της «Επικράτειας Πολιτισμού». Τα πρακτικά της διημερίδας έχουν καταγραφεί σε τόμο, που εξέδωσε το ΥΠ.ΠΟ. τον Μάρτιο του 1997 υπό τον τίτλο «Επικράτεια Πολιτισμού».*

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

γράφου.

- Βελτίωση του επιπέδου της κινηματογραφικής παιδείας.
- Ενεργοποίηση και συμμετοχή του ανθρώπινου δυναμικού της πόλης και της περιοχής στις διαδικασίες της κινηματογραφικής και πολιτιστικής ανάπτυξης.
- Συστηματοποίηση της συνεργασίας των τοπικών πολιτιστικών φορέων με επίκεντρο τον κινηματογράφο.
- Ενίσχυση του ρόλου των κινηματογραφικών λεσχών.
- Προώθηση της ευρωπαϊκής (αλλά και της ελληνικής ειδικότερα) κινηματογραφικής παραγωγής.
- Υποχρέωση προβολής ταινιών ευρωπαϊκής παραγωγής σε ποσοστό 60% και απ' αυτό 25% ελληνικές.

Οι πρώτοι δήμοι που υπέγραψαν προγραμματική σύμβαση με το Υπουργείο Πολιτισμού στις 27/12/1995 και εντάχθηκαν στο δίκτυο χειμερινών αιθουσών ήταν το Διδυμότειχο, η Έδεσσα, η Κόνιτσα, τα Γρεβενά, η Πρέβεζα, το Καρπενήσι, η Ζάκυνθος, το Αίγιο, ο Ρέντης, η Δραπετσώνα, τα Φιλιατρά, ο Άγιος Νικόλαος. Αργότερα και ο Κορυδαλλός.

Η προγραμματική σύμβαση έχει 10ετή ισχύ, συνολικού ετήσιου ύψους 20 εκατομμυρίων δραχμών. Απ' αυτά, τα 10 εκατομμύρια θα τα καταβάλλει το υπουργείο και τα υπόλοιπα 10 ο δήμος. Στα πλαίσια του Δικτύου παρεσχέθη και συνεχίζεται να παρέχεται κάθε βοήθεια για τη λειτουργία του κινηματογράφου: Εκπονήσαμε μελέτες για τη δημιουργία δημοτικών επιχειρήσεων εκεί όπου δεν υπήρχαν, εκδώσαμε κανονισμούς λειτουργίας όπου υπήρχαν δημοτικές επιχειρήσεις. Έγινε παρέμβαση στα γραφεία διανομής για μείωση των τιμών ενοικίασης των ταινιών. Στείλαμε εξειδικευμένο αρχιτέκτονα του υπουργείου να βοηθήσει σε εργασίες αποκατάστασης αιθουσών.

Λίγους μήνες μετά τη δημιουργία του Δικτύου Δημοτικών Κινηματογράφων (χειμερινών αιθουσών), βλέποντας την επιτυχία του εγχειρήματος, προχωρήσαμε στην επέκταση του Δικτύου και στους θερινούς κινηματογράφους. Υπογράφηκαν προγραμματικές συμβάσεις μεταξύ ΥΠΠΟ και 22 δήμων σε όλη τη χώρα που διέθεταν θερινό κινηματογράφο.

"Για την ένταξη τόσο στο δίκτυο των χειμερινών αιθουσών όσο και σ' αυτό των θερινών λάβαμε σοβαρά υπόψη τα εξής: να καλυφθεί γεωγραφικά, αν είναι δυνατόν, όλη η Ελλάδα, να εξασφαλίζεται η συνέχιση και ανάπτυξη του κινηματογράφου, να υπάρχει δυνατότητα τήρησης των όρων της σύμβασης"

Η προγραμματική σύμβαση έχει 5ετή διάρκεια. Η συνολική ετήσια χρηματοδότηση είναι 4 εκατομμύρια, και απ' αυτά τα 2 εκατομμύρια θα τα καταβάλλει κάθε χρόνο το υπουργείο και τα άλλα 2 ο δήμος. Οι υπόλοιποι όροι της σύμβασης είναι ίδιοι με εκείνους για τις χειμερινές αίθουσες, μόνο που εδώ υπάρχει υποχρέωση προβολής ταινιών ευρωπαϊκής παραγωγής σε ποσοστό 50%, και απ' αυτό το 15% ελληνικής παραγωγής. Η ποσόστωση άλλαξε, γιατί λάβαμε υπόψη τις διαφορετικές συνθήκες λειτουργίας των θερινών κινηματογράφων.

Για την ένταξη τόσο στο δίκτυο των χειμερινών αιθουσών όσο και σ' αυτό των θερινών λάβαμε σοβαρά υπόψη τα εξής: να καλυφθεί γεωγραφικά, αν είναι δυνατόν, όλη η Ελλάδα· να εξασφαλίζεται η συνέχιση και ανάπτυξη του κινηματογράφου· να υπάρχει δυνατότητα τήρησης των όρων της σύμβασης.

Η λειτουργία του Δικτύου, στο μικρό χρονικό διάστημα που μεσολάβησε έως σήμερα, δεν μας επιτρέπει τη λεπτομερή καταγραφή των προβλημάτων που προέκυψαν. Είναι, όμως, ικανό να οριοθετήσει την προβληματική μας και να μας οδηγήσει στις εξής διαπιστώσεις:

- Οι κινηματογραφικές αίθουσες ξαναβρίσκουν αργά αλλά σταθερά τους φίλους τους και αποκτούν καινούργιους, ιδιαίτερα ανάμεσα στη νεολαία. Οι στατιστικές των εισιτηρίων επιβεβαιώνουν σαφώς τις ανοδικές τάσεις. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι στο ακριτικό Διδυμότειχο από 19/2/96 ως 30/4/96, σε λιγότερο δηλαδή από δυόμισι μήνες, κόπηκαν 6.300 εισιτήρια.
- Αίθουσες ανακαινισμένες, με καλό μηχανολογικό εξοπλισμό και θέρμανση, προσελκύουν το κοινό. Η ύπαρξη τοπικής κινηματογραφικής λέσχης και η ανάληψη λειτουργίας του κινηματογράφου από αυτή ενισχύει την προσέλευση του κοινού.
- Παράλληλες εκδηλώσεις αναθερμαίνουν το ενδιαφέρον και ξαναφέρνουν το κοινό στον κινηματογράφο. Η διατήρηση χαμηλού εισιτηρίου λειτουργεί δελεαστικά για το κοινό. Η δυσλειτουργία, όμως, στη διανομή των ταινιών συνεχίζει να υφίσταται.

Οι περισσότεροι δήμοι αγκάλιασαν το θεσμό, τον στήριξαν, και σήμερα εισπράττουν τα κέρδη της στάσης τους. Κάποιοι άλλοι -πολύ λίγοι ευτυχώς- δεν στήριξαν το θεσμό και διοχέ-

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

τευσαν τα χρήματα της επιχορήγησης σε άλλους σκοπούς. Τέλος, υπάρχουν και ελάχιστοι δήμοι, ένας-δύο, που δεν συνεργάζονται με το ΥΠΠΟ, αλλά ακολουθούν δική τους ανεξάρτητη (και μερικές φορές αντικρουόμενη με τους σκοπούς του Δικτύου) πορεία.

Οι προτάσεις μας για το μέλλον μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- Επέκταση του Δικτύου και σε άλλες πόλεις της Ελλάδας.
- Συστηματική καταγραφή, από εξειδικευμένο αρχιτέκτονα του ΥΠΠΟ, των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι αίθουσες και κατάθεση προτάσεων για τη βελτίωση και ανακαίνισή τους.
- Ανάπτυξη συνεργασίας με το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, ώστε να υπάρξουν ένα ή περισσότερα πακέτα ελληνικών ταινιών, που θα προβάλλονται σε όλο το Δίκτυο.
- Φιλοξενία εκδηλώσεων που πραγματοποιούν η Εθνική Ταινιοθήκη, το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου και τα Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης και Δράμας στο Δίκτυο Δημοτικών Κινηματογράφων.
- Συνεργασία με το ΥΠΕΧΩΔΕ, για δέσμευση χρήσης όσων κινηματογράφων έχουν κριθεί δια-τηρητέοι από το ΥΠΠΟ.
- Εκπόνηση προγράμματος συνεργασίας με το Υπουργείο Παιδείας και τη Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς, το οποίο να προβλέπει πραγματοποίηση σεμιναρίου κινηματογράφου στα σχολεία και στις θεραπευτικές κοινότητες καθώς και ομαδικές προβολές για μαθητές μια φορά το μήνα, σε κινηματογράφους του Δικτύου.
- Συνεργασία με το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας για έκπτωση στους στρατευμένους.
- Αναζήτηση πόρων από την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Αναζήτηση χορηγών, που θα αναλάβουν το κόστος ανακαίνισης των αιθουσών.
- Παρέμβαση του υπουργείου στον τομέα της διανομής ταινιών. Με στόχο την επιτυχία του Δικτύου, η οποία θα οδηγήσει και στη διεύρυνσή του, θα ζητηθεί καταρχήν από τους διανομείς να εξαντλήσουν τα περιθώρια ώστε να μειωθούν οι τιμές ενοικίασης των ταινιών.

Θεωρούμε απαραίτητη την προβολή του Δικτύου, η οποία πιστεύουμε ότι θα λειτουργήσει ως διαφήμιση του κινηματογράφου και θα κεντρίσει το ενδιαφέρον του κοινού. Έτσι, παράλληλα με τα εγκαίνια που θα πρέπει να πραγματοποιούνται σε κάθε πόλη χωριστά, θα πρέπει να κινηθούμε και πανελλαδικά, με τους εξής τρόπους:

- Έκδοση πληροφοριακού εντύπου, το οποίο θα μοιράζεται σε όλους τους κινηματογράφους του Δικτύου.
- Διαφήμιση του προγράμματος κάθε κινηματογράφου στα τοπικά Μ.Μ.Ε.
- Το κινηματογραφικό σποτ που υπάρχει να προβάλλεται περιοδικά από την τηλεόραση.

Ελπίζουμε, με τη συμβολή μας, η κινηματογραφική αίθουσα να συνεχίσει τη συλλογική και όχι μια μοναχική της πορεία, να γίνει φωτεινό άνοιγμα στην οπτικοακουστική επιβολή. ❖

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΟΣ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ ΣΤΟ ΠΛΑΤΥ

Είναι γνωστό πως στο Νομό Ημαθίας λειτουργούν ελάχιστοι κινηματογράφοι, μετρημένοι στα δάχτυλα του ενός χεριού. Σε ολόκληρη δε την περιοχή του κάμπου (Αλεξάνδρεια, Πλατύ έως και το Κλειδί) δεν υπάρχει κινηματογράφος - εάν εξαιρέσουμε έναν στην Αλεξάνδρεια, που όμως λειτουργεί περιστασιακά.

Οι κάτοικοι της περιοχής στερούνται από μία μορφή ψυχαγωγίας, που πριν τρεις δεκαετίες ήταν, μαζί με την ταβέρνα, ο παραδοσιακός τρόπος διασκέδασης της ελληνικής οικογένειας. Βέβαια από τότε μεσολάβησε πολύς χρόνος: εισέβαλαν στη ζωή μας η τηλεόραση, το βίντεο, τα δορυφορικά κανάλια, το ιντερνέτ.

Σήμερα οι περισσότεροι ισχυρίζονται ότι ο κινηματογράφος είναι υπό εξαφάνιση και σβύνει σιγά-σιγά με την πάροδο των ετών.

Παρ' όλα αυτά γίνονται προσπάθειες στη χώρα μας -και από τους Δήμους- για τη δημιουργία κινηματογραφικών αιθουσών.

Τις περισσότερες φορές αυτές οι προσπάθειες βρίσκουν ανταπόκριση στον κόσμο και ιδιαίτερα στη νεολαία.

Ο Δήμος Πλατέος προγραμματίζει, στο αμέσως προσεχές διάστημα, να θέσει σε λειτουργία δημοτικό κινηματογράφο, που θα στεγαστεί στην αίθουσα του δημοτικού θεάτρου, αφού βέβαια πρώτα γίνουν οι απαραίτητες εργασίες (τοποθέτηση οθόνης, φωτιστική και ηχητική εγκατάσταση, διόρθωση της ακουστικής του χώρου). Οι δαπάνες που θα απαιτηθούν υπολογίζεται ότι ξεπερνούν τα 6 εκατομμύρια δραχμές, αλλά όταν ολοκληρωθούν οι εργασίες ο Δήμος Πλατέος θα διαθέτει μία από τις καλύτερες αίθουσες της Ημαθίας.

Αν όλα πάνε κατ' ευχήν, τον προσεχή Νοέμβριο θα αρχίσει η λειτουργία του δημοτικού κινηματογράφου, με ευθύνη της Δημοτικής Επιχείρησης που έχει συστήσει ο Δήμος Πλατέος.

ΠΟΙΗΣΗ

«Η ΓΚΡΙΖΑ ΠΟΡΤΑ»

Κ' ύστερα άφησες τη γκρίζα πόρτα
π' ανοίγει μόνο από μέσα
να κλείσει με πάταγο
πάνω στα ορθάνοιχτα μάτια
που σε κοίταγαν μ' αφοσίωση...
σα σε ώρα προσευχής ν' ατένιζαν την ελπίδα.

Ως τώρα... ένα πρόσωπο αχνό
που πρόβαλε κι έσβηνε...
ανάμεσ' από φλόγες ή σπασμένους καθρέφτες.
Τώρα... μια ψυχρή σιδεργιά
σα πεθαμένος Γενάρης
στη θέαση δυο μισάνοιχτων ματιών
που παλεύουν να κρατηθούν ακοίμητα
στου κατωφλιού ετούτου την ομίχλη.
Όπου λες και δεν υπάρχει άλλος δρόμος
να φτάσει το φως πάνω τους
παρα μόνο... τούτη η παγωμένη γκρίζα πόρτα.

Τώρα, μισή ανάσα
καρφωμένη στο υγρό πάτωμα του μικρού σου κόσμου
κείτεσαι αθυσίαστη...
αθυσίαστη - τεμαχισμένη
προσμένοντας δυτικά...
την ανατολή κάποιου Ήλιου
.....

Με μόνη συντροφιά... τα λιγοστά ταξίδια σου
σ' ένα χάρτη με απλήρωτα όνειρα.

Κι άν κλείνεις τα μάτια... τί μ' αυτό;
θα βλέπεις τη μορφή τους κάθε τόσο μέσα σου
να πλακώνεται κάτ' απ' την παγωμένη γκρίζα πόρτα
που μπορείς ν' ανοιγοκλείνεις...
δε μπορείς όμως να βγείς έξω...
όσο μένεις αθυσίαστη...
αθυσίαστη - τεμαχισμένη,
μήτε ν' αντικρίσεις κατάματα το Μάη.
Γιατί Μάης δέ θα περάσει πιά απο δώ
που να μή σου θυμίζει...
το βαρύ κλείσιμο της παγωμένης γκρίζα πόρτα.

Πλατύ, 31 Μάη 1997 μ.Χ.
Σαμαρείτης

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

βιβλιο-παρουσίαση

Γράφει η κ. Λουκία Μερτζανίδου, Φιλόλογος

Ο τίτλος του βιβλίου παραπέμπει και στο περιεχόμενό του, αφού χαρακτηρίζει τη ζωή της ηρωΐδας Σοφίας. Πρόκειται για μια γυναίκα που έκλεισε μέσα της συμφορές και σφάλματα για να κρατηθεί στη ζωή με τα δυο παιδιά της μετά το χαμό του άντρα της.

Η ηρωΐδα δεν επιλέγει το γάμο της, δεν καθορίζει ουσιαστικά την πορεία που της επιφυλάσσεται, αφού τίθεται σε μόνιμες δοκιμασίες από τα στοιχεία της δικής της συμπεριφοράς, αλλά και από τροχοπέδες που θέτει το περιβάλλον της.

Πιο συγκεκριμένα, υπάρχει σ' ένα χωριό μια τετραμελής οικογένεια με κυρίαρχο ενεργό πρόσωπο τη *Σοφία*, αντιμέτωπη μ' ένα άρρωστο, φυματικό άντρα, δύο βρέφη και μια ομάδα συγγενών που αδυνατεί να κατανοήσει τις ανάγκες και τις ανησυχίες της. Στα είκοσι πέντε της χρόνια, μένει χήρα, άπορη, αλλά αποφασισμένη να συσπειρώσει τα παιδιά της μακριά από τον οίκτο και την προσφορά βοήθειας με ανταλλάγματα· διαβλέπει πως όλοι είναι θετικοί, δεν την καταδιώκουν, παρά μόνο όταν αποβλέπουν κάπου. Από δω αρχίζει η μεγάλη μπόρα, εκεί που μάχεται τον εαυτό της, τους πειρασμούς της για ένα καθαρό κούτελο που σ' ένα απόμερο χωριό δίνει σφραγίδα και σ' ένα παιδί.

Η *Σοφία* αντιστέκεται σ' όλες τις διαθέσεις, γιατί θέλει να είναι ελεύθερη, χωρίς δάνεια και εξαρτήσεις. Τότε όλοι αποκαλύπτουν το πρόσωπό τους: από την κουνιάδα της, μέχρι τους δίδυμους μουγκούς αδελφούς της, από τον παπά της εκκλησίας μέχρι τον πρόεδρο. Αρχίζει ένας πόλεμος χωρίς να δικαιούται ένας τρίτος να καθορίσει αντίπαλα μέρη, νικητή και νικημένο. Η ηρωΐδα δοκιμάζεται διαρκώς με τα παιδιά της κατατρεγμένα από το σύνολο και φτάνει σε αψυχολόγητες στιγμές, με αποκορύφωμα την απόπειρά της να πνιγούν, αυτή και η κόρη της, για να λυτρωθούν. Αφού συνειδητοποιεί πως αυτό δε συνιστά λύση, αποφασίζει να φύγει στην Αθήνα. Εκεί ξένη και απομονωμένη καταβάλλει τις ύστατες προσπάθειες να στήσει την εστία της και τα καταφέρνει.

Μετά από χρόνια, αφού πετυχαίνει να μαζέψει τα συντρίμμια της ζωής της, με οικονομικά ανεξάρτητο

και εξασφαλισμένο το γιο της *Παρασκευά* και μητέρα πλέον την κόρη της *Άννα*, αποφασίζει να επισκεφτεί το χωριό της για να δείξει πως επέζησε, πως νίκησαν οι δικές της επιλογές, πως έχει αδάμαστη βούληση. Η είσοδος στο χωριό σηματοδοτεί τη λύτρωση της ηρωΐδας που νικηφόρα και θριαμβευτικά καταλύει τη διάθεσή τους να την υποτάξουν.

Ίσως θεωρηθεί άδικο σε μια τέτοια διαδρομή αγώνα και στάσης ζωής να αναλογεί ένα τραγικό τέλος σαν αυτό που αφιερώνει η συγγραφέας στο έργο. Ο *Παρασκευάς* πνίγεται και μαζί του πνίγει την προσπάθεια μιας ζωής, τη διάθεση να φανερωθούν και άλλες πτυχές και συνισταμένες μιας προσωπικότητας χαρισματικής, όπως η ηρωΐδα μας. Η *Σοφία* καταδείχνει το πρόσωπο που θέλει να κρατηθεί όρθιο χωρίς να επαιτεί την εύνοια κανενός, αλλά με την απαίτηση να μην την κατατρέξει και κανείς. Ενώ αυτή έχει την πεποίθηση πως, αφού δεν χρωστάει κανενός, θα είναι ελεύθερη, γνωρίζει χτυπήματα και παραγκωνισμό απ' αυτούς που δεν ήταν έτοιμοι να δεχτούν τις αντιστάσεις της. Τότε αρχίζει τον αγώνα σε πρόσωπα που την θεωρούν ένα σπυρί που κρίνεται σκόπιμο να αποβληθεί για να εξιλεωθούν οι ίδιοι και τον κερδίζει με τίμημα τα οράματα και τα σφάλματά της, με ένα οδυνηρό τέλος αντάξιο της οδυνηρής πορείας της. Μόνο που ο θάνατος του γιου της την βρίσκει πάνοπλη, αφού ποτέ δεν επέτρεψε στον εαυτό της την πίστη πως η ζωή έχει μία όψη, πως έχει μερίδιο κι αυτή στη δικαίωση.

Το μυθιστόρημα εσωκλείει στοιχεία ηθογραφίας υπαίθρου, αλλά ταυτόχρονα, από ένα σημείο και μετά, αγγίζει και την αστική ηθογραφία. Ο χρόνος εντοπίζεται στα μέσα του αιώνα μας και καλύπτει πενήντα χρόνια δράσης και λειτουργίας του δυναμικού που φανερώνει το έργο. Ο χώρος, χωρίς να είναι ενιαίος, δηλώνεται με σχετική αλληλουχία και καθορίζει, ως ένα βαθμό, το σχοινί στο οποίο ακροβατεί η ηρωΐδα. Το στοιχείο πάντως που στολίζει ευδιάκριτα το κείμενο είναι η γλώσσα· καθημερινή, απλή, με ποικίλα εκφραστικά μέσα μεταφέρει βιώματα με τρόπο άμεσο, αλλά και προκλητικό. Υπάρχουν στιγμές που και το πιο πικρό γεγονός καταγράφεται έτσι ώστε να μη λυπόμαστε τη *Σοφία*, αλλά να την καμαρώνουμε και ίσως κατάβαθα να ζηλεύουμε κιόλας αυτή τη δύναμή της για αυτοθυσία. ❖

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Η Renata Mandic γλίτωσε από τη σφαγή στην πρώην Γιουγκοσλαβία.

«Πολλοί ρωτούν γιατί έφυγα από την πατρίδα μου, αλλά λίγοι αντέχουν να ακούσουν την απάντηση».

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Δεν περνάει μέρα που κάποιοι άνθρωποι να μην πάρουν την οδυνηρή απόφαση να εγκαταλείψουν τα σπίτια τους, τα υπάρχοντά τους, τις κοινότητές τους και τις πατρίδες τους επειδή φοβούνται.

Κάποιοι είδαν τους δικούς τους να σφάζονται, τα σπίτια τους να καταστρέφονται, τις σοδειές τους να καίγονται από στρατιώτες ή ομάδες ενόπλων.

Άλλοι διώχθηκαν από αδίστακτες κυβερνήσεις. Μερικοί άσκησαν κριτική στην εξουσία και αντιμετώπισαν φυλακή και βασανιστήρια. Αρκετοί έγιναν στόχος λόγω της εθνικής τους καταγωγής, της γλώσσας τους ή της θρησκείας τους. **Όλοι τους γνώριζαν ότι δεν μπορούσαν να παραμείνουν με ασφάλεια στη χώρα τους.**

Εδώ και πάνω από σαράντα χρόνια, οι κυβερνήσεις του κόσμου συμφώνησαν ότι **οποιοσδήποτε αφήνει την πατρίδα του από δικαιολογημένο φόβο, δικαιούται διεθνούς προστασίας.**

Σήμερα, οι κυβερνήσεις ξεχνούν τις υποσχέσεις τους. Συχνά αρνούνται την παροχή ασύλου σε ανθρώπους που το δικαιούνται. Χρησιμοποιούν τους πρόσφυγες ως αποδιοπομπαίους τράγους της δικής τους αποτυχίας.

Όμως οι πρόσφυγες δεν θα έπρεπε να αντιμετωπίζονται ως απειλή για τις θέσεις εργασίας, ως επιπρόσθετη ανάγκη στέγασης ή ως πρόβλημα της κοινωνικής πρόνοιας. Είναι άνθρωποι, των οποίων τα θεμελιώδη δικαιώματα καταπατούνται βάναυσα.

Ο καθένας από εμάς θα μπορούσε να γίνει πρόσφυγας. Ο καθένας από εμάς θα είχε το δικαίωμα να ζητήσει άσυλο.

ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Δώστε τους μια ευκαιρία!

- ❒ Ναι, συμμετέχω στην εκστρατεία της Διεθνούς Αμνηστίας για τους πρόσφυγες. Στείλτε μου περισσότερες πληροφορίες.
- ❒ Στηρίζω τη δράση της Διεθνούς Αμνηστίας, προσφέροντας το ποσό των ..... δρχ.
- ❒ Θέλω να γίνω μέλος της Διεθνούς Αμνηστίας (ελάχιστη εισφορά 7.500 δρχ, για νέους 18-25 ετών 4.500 δρχ.)
- ❒ Έστειλα το παραπάνω ποσό με ταχυδρομική επιταγή στις .....
- ❒ Κατέθεσα το παραπάνω ποσό στο λογαριασμό υπ'αριθμ. 151/ 620870-33 της Εθνικής Τράπεζας στις .....
- ❒ Επιθυμώ να πληρώσω με πιστωτική κάρτα. Στείλτε μου το σχετικό έντυπο.

ΟΝΟΜΑ .....

ΕΠΩΝΥΜΟ .....

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ .....

.....

Τ.Κ. ..... ΠΟΛΗ / ΠΕΡΙΟΧΗ .....

ΤΗΛ. ..... ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ .....

Στείλτε αυτό το κουπόνι στη διεύθυνση: Διεθνής Αμνηστία, Σίνα 30, 106 72 Αθήνα

διεθνής αμνηστία
Σίνα 30, 10672 Αθήνα, τηλ. 3600 628 / 3631 532, fax 3638 016

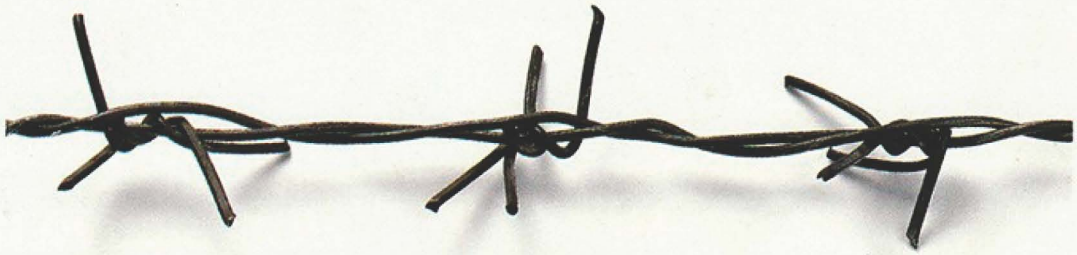

Τα όπλα τους σκοτώνουν.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ

Τα δικά μας σώζουν ζωές.

Βοηθήστε μας να συνεχίσουμε
το δικό μας «πόλεμο»!

ΓΙΑΤΡΟΙ
ΧΩΡΙΣ ΣΥΝΟΡΑ

ΑΘΗΝΑ: ΣΤΟΥΡΝΑΡΗ 57, 104 32, ΤΗΛ.: 5 200 500, FAX: 5 200 503
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: ΠΡΟΞΕΝΟΥ ΚΟΡΟΜΗΛΑ 51, 546 22, ΤΗΛ. & FAX: 031 - 256 236

Η ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΗ ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑ